

**ՂԱՐԱԲԱՂԻ
 ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
 ՆԱԽԱԳԱՀ ԲԱԿՕ
 ՍԱՀԱԿԵԱՆ ԼՈՍ
 ԱՆՃԵԼՈՍԻ ՍԷՉ**

«ՍԵՐԺ ՍԱՐԳՍԵԱՆԻՆ ԵՒ ՌՈՒԲԵՐԴ ՔՈԶԱՐԵԱՆԻՆ ՁԵՐ ԿԶԻՆ ՓԱԹԱԹԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ»

ԼԵՒՈՆ ՏԵՐ-ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ՆԵՐՈՂՈՒԹԻՒՆ ԽՆԴՐԵՑ ԺՈՂՈՎՈՐԴԷՆ

Լեոնային Ղարաբաղի նախագահ Բակո Սահակյան

Լեոնային Ղարաբաղի Հանրապետության նախագահ Բակո Սահակյան, քանի մը օր առաջ քաղաքս ժամանեց իր գլխավորած պատուիրակության անդամներուն հետ:

Ուրբաթ, Նոյեմբեր 16-ին, Պէ-վըրլի Հիլզի «Ֆոր Սիդնի» պանդոկին մէջ Տէր եւ Տիկ. Վահէ Կարապետեան, բարի գալուստի ընդունելութիւն մը սարքած էին ի պատիւ հայրենի հիւրերուն:

Սոցն ընդունելութեան ընթացքին ողջոյնի խօսքերով հանդէս եկան օրուան հիւրընկալ Վահէ Կարապետեան, Հայաստան Համահայկական Հիմնադրամի տեղական վարչութեան ատենապետուհի Մար-

Շաբ.ը էջ 4

Ուրբաթ, Նոյեմբեր 16-ին Երեւանի Ազատութեան հրապարակին վրայ տեղի ունեցած հանրահաւաքի մը ընթացքին ՀՀ առաջին նախագահ եւ այժմ թեկնածու Լեւոն Տէր-Պետրոսեան հետեւելով վարչապետ եւ թեկնածու Սերժ Սարգսեանի կողին, ներողութիւն խնդրեց հայ ժողովրդէն՝ «Սերժ Սարգսեանին եւ Ռոբերդ Քոչարեանին ձեր վզին փաթաթելու համար»: Այս խօսքերը տաննակ հազարաւոր ժողովուրդի կողմէ ընդունուեցան բուն ու որոտընդոտ ծափահարութիւններով:

Տէր-Պետրոսեան խոստովանեցաւ, որ իր կատարած ամենամեծ սխալը եղած է այդ անձիքը Ղարաբաղէն բերելը եւ հայ ժողովուրդի «վզին փաթեթելը»: Ապա, Տէր-Պետրոսեան խնդրեց ժողովուրդի օգնութիւնը՝ «Օգնէք ինձ՝ ուղղելու իմ սխալը»:

Այդ սխալն ուղղելու համար Տէր-Պետրոսեան կարեւոր նկատեց նաեւ ընդդիմութեան համախմբումը: Ան յայտարարեց, որ բոլոր կուսակցութիւններու ղեկավարներուն, որոնց հետ ինք հանդիպած է, տեղեկացուցած է, որ իր խնդիրը ոչ թէ նախագահ դառնալն է, այլ ազատուիլը գործող հակապետական իշխանութիւններէն:

Ելուցի ընթացքին Տէր-Պետրոսեան յայտնեց, որ իր պաշտօնը ուղղուած չէ միւս թեկնածուներուն դէմ, իր թիրախը իշխանական թեկնածուն է, եւ որպէս փոխդիմումային տարբերակ կոչ

Բազմահազար ժողովուրդ կը հետեւի հանրահաւաքին

ըրաւ նախագահի միւս թեկնածուներուն միաւորուելի համագային այդ շարժումին, եւ եթէ այդ միաւորումը կայանայ, ինք նախագահի պաշտօնը կը վարէ միայն 3 տարի, որմէ ետք ինք հրաժարական կու տայ եւ տեղի կ'ունենայ ազատ ու արդար նախագահական ընտրութիւններ:

«Քաղաքական ուժերի հետ իմ ունեցած բոլոր հանդիպումներում որեւէ սակարկութեան չեմ գնացել: Պարզապէս շարադրել եմ իմ տեսակէտները ներկայ իրավիճակից դուրս գալու անհրաժեշտութեան եւ քոչարեանական ռե-

Շաբ.ը էջ 5

ՆԱՐԵԿ ԳԱԼՍՏԵԱՆԻ ՎՐԱՅ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄԸ ԾՐԱԳՐՈՒԱԾ ԵՒ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԱԾ Ե ՎԵՐԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԹԵԼԱԴՐԱՆՔՈՎ

Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան Հայաստանի ատենապետ Լիւսմիլա Սարգսեան այն կարծիքը յայտնեց, որ Կուսակցութեան «Սարգիս Տիրունի» ուսանողական միութեան ատենապետ Նարեկ Գալստեանին դաժան ծեծի ենթարկելու հրահանգը տրուած էր իշխանական վերին օղակներէն»:

Ընկ. Նարեկ Գալստեան հիւանդանոցի անկողինին վրայ իսկ ցոյց կու տայ յաղթանակի նշանը

Հինգշաբթի, Նոյեմբեր 15-ի առաւօտեան Գալստեանին ծեծի ենթարկած էին անյայտ անձինք, որու հետեւանքով ան տեղափոխուած էր Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ բժշկական կենտրոնի վերակենդանացման բաժանմունք:

Ուրբաթ օր, ՍԴՀԿ գրասենեակէն ներս տեղի ունեցած մամուլի ասուլիսի ընթացքին, Ընկերուհի Սարգսեան ըսաւ նաեւ, որ կապ կայ այդ բռնութեան եւ Նոյեմբեր 13-ին Նարեկ Գալստեանին եւ ու-

սանողական միութեան մէկ այլ անդամի թուոցիկներ փակցնելու համար ոստիկանութիւն բերման ենթարկելու միջոց:

Լիւսմիլա Սարգսեան յայտարարեց, որ Նոյեմբերի 13-ին Նարեկ Գալստեանին եւ Էդմոնդ Մակարեանին ոստիկանատան մէջ ծեծի ենթարկած է Ոստիկանու-

Շաբ.ը էջ 4

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան Արեւմտեան Ամերիկայի Վարիչ Մարմնի անունով խոստագոյն կը դատապարտենք Նոյեմբեր 15ի առաւօտուն անյայտ ու դիմակաւոր անձերու կողմէ՝ Հայաստանի «Սարգիս Տիրունի Ռուսաւորական Միութեան» ատենապետ Նարեկ Գալստեանի խոշտանգումի արարքը:

Որոնք որ ալ եղած ըլլան հեղինակները՝ արարքի ամբողջ պատասխանատու թիւնը կ'իյնայ Գոչարեանական վարչակարգի ուսերուն, գորս վերջին մի քանի շարքներու ընթացքին կրկին սանձազերծած է ահաբեկման ու հետապնդման իր տխրահոջակ քաղաքականութիւնը՝ ընդիմադիր դաշտի բոլոր այն ներկայացուցիչներուն դէմ որոնք բազու-թիւնը ունեցած են տէր կանգնելու իրենց տարրական քաղաքական իրաւունքներուն:

Կասկած չունիմք, որ այդ տմարդի արարքի հեղինակները ոչ միայն պիտի չհետապնդուին, այլ ընդհակառակը պիտի վարձատուրին իրենց պարտականութիւնը փայլուն կերպով կատարելու համար:

Խօսքի, խղի եւ գումարման ազատութիւնը Հայաստանի իւրաքանչիւր քաղաքացիի սահմանադրական իրաւունքն է:

Առ այդ՝ կը պահանջենք Հայաստանի ներկայ իշխանութիւններէն անյայտ դադրեցնել իրենց անօրինական եւ հակաժողովրդական արարքները ընդդէմ հայրենի ժողովուրդին:

Կոչ կ'ունդենք մաքուր բոլոր անոնց, որոնց համար թանկ են մայր Հայրենիքի քարոքութիւնն ու ժողովրդավարութեան սկզբունքները իրենց բողոքի ձայնը քարձրացնելու Հայաստանի իշխանութիւններուն ազգավնաս քաղաքականութեան դէմ:

Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան Արեւմտեան Ամերիկայի Ծրջանի Վարիչ Մարմին

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՄ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՄ ԵՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՄ

Հանրահավատքը սկսելուն դեռ բազմազան ժամանակ կար, երբ հասանք Ազատութեան հրապարակ, բայց հրապարակը արդեն լի էր մարդկանցով: Շուտ եկողներից էին լրագրողները, չատկապէս նրանք, ովքեր տեսախցիկի համար յարմար դիրքաւորուելու խնդիր ունէին: Հրապարակի մէջտեղում արդեն «Աբովեանը ձեզ հետ է», «Լուին ձեզ հետ է», «Գիւմրին ձեզ հետ է» եւ այլ պատաստներով կանգնած էին մարդերից եկածները: Աբովեանցիները, պարզուեց, շուտ են դուրս եկել, որ չպատահի լանկարծ խոչընդոտի հանդիպեն, բայց այս անգամ նրանց «հիասթափեցրել» էին. բոլոր ճանապարհները բաց էին:

Հանդիպեցինք հանրապետական երիտասարդների, որոնք, կուսակցութեան կրծքանշանը բոլորին ի տես ցուցադրած, մինչեւ հանրահավատքի սկսելը շրջում էին Ազատութեան հրապարակում: «Եկել եմ ուղղակի լսեմ, թէ ինչ են ասում, ասելիքը ո՞րն է, ժամանակի մէջ փոխուե՞լ է, թէ նոյնն է մնացել», - ասաց հանրապետական Սեւակը: Հանրապետականների «հաստատուն կամքը» որդեգրած Սեւակը կրկնեց «իր մեծերի» խօսքը. «Հանրապե-

Մի մարդ, որ հանգիստ տեղաւորուել էր աստիճաններին, մինչ ելույթների սկսելը ամէն անգամ բարկացած տեղից վեր էր կենում ու իր տեսողաշար փակողին նկատողութիւն էր անում: Յետոյ էլ տեսնելով, որ մարդիկ հետզհետէ շատանում են եւ բոլորին հնարաւոր չի լինի նկատողութիւն անել, գնաց-յնուեց բեմը եզերող «համերգային պարիապներին» ու այդպէս մնաց մինչեւ հանրահավատքի աւարտը:

1988թ.-ից հանրահավատքներին պարտաճանաչօրէն մասնակցող 82-ամեայ տատիկը այս հանրահավատքը եւս բաց չէր թողել, տեղաւորուել էր նստարանին ու ելույթի հետ միաժամանակ մտքեր էր փոխանակում կողքին տեղաւորուած մարդկանց հետ: «Է, ոչ շատ մարդիկ, ոչ էլ էդ ջահելները չեն հասկանում, որ ցուրտ ու մութ տարիները ինքը մեղաւոր չի եղել, սովետական միութիւնը քայքայուեց, ամէն ինչ նոր էր, պատերազմ էր, ինչի պիտի սպասէինք: Հիմա ի՞նչ է, ո՞նց ենք ապրում, 35 տարի աշխատել եմ, որ հիմա 13 հազար դրամ թոշակ եմ ստանամ»: Կողքին նստած 58-ամեայ տղամարդն էլ աւելացրեց. «Չէ, սրանք դեկավար չեն, սրանք

«Է, ոչ շատ մարդիկ, ոչ էլ էդ ջահելները չեն հասկանում, որ ցուրտ ու մութ տարիները ինքը մեղաւոր չի եղել, սովետական միութիւնը քայքայուեց, ամէն ինչ նոր էր, պատերազմ էր, ինչի պիտի սպասէինք»

տական թեկնածուի մրցակից չեմ տեսնում, մի փոքր դաշնակցութեան թեկնածուն, եթէ առաջադրուի, կարող է մրցակից լինել», - այս անգամ իր միամիտ կարծիքը յայտնեց նա:

«Մարդիկ հիմնականում եկել են գուտ հետաքրքրութիւնից, բացի այդ քանակ են ապահովում բարեկամ-հարազատները եւ այն խորտակուած մարդիկ, ովքեր չեն կարողացել կայանալ կեանքում, եւ ամէն ինչը բարդում են «կայացած» իշխանութիւնների վրայ», - ասաց Սեւակը:

Հանրահավատքը սկսեց, մենք էլ որոշեցինք շրջել ժողովուրդի մէջ ու հարցուփորձ անել: Հանրապետականի ենթադրութիւնները այդքան էլ ճիշդ չէին. ամբողջ մէջ հնչող խօսակցութիւններն ու արտայայտած կարծիքները այլ բան ցոյց տուեցին: Հանրապետականի հասակակից ոչ հանրապետական երկու աղջիկներ՝ սառած ու կծկուած, ուշադիր լսում էին ելույթները. «Չեմ ուզում նման պետութիւնում ապրել, դրա համար էլ եկել եմ, ուզում եմ ապրել մի երկրում, որտեղ իմ իրաւունքները կը յարգուեն, իսկ այստեղ ամէն քայլի ոտնահարում են եւ կարծում եմ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանն է այն մարդը, որը արժանի է լինել Հայաստանի նախագահ եւ մեզ համար ապահովել օրինաւոր երկիր», - ասաց աղջիկներից մէկը, միւսն էլ, խօսելով առաջին նախագահի՝ ընտրութիւններում յաղթելու հաւանականութիւնների մասին, աւելացրեց. «Տեսնելով այստեղ հաւաքուած այս բազմութիւնը եւ լսելով մեր պաշտօնականների ցանկացած հարցի վերաբերեալ իրականացուող քայլերն ու ներկայիս պատասխանները՝ ամէն ինչ պարզ է դառնում»:

պէտք է հեռանան: Մի նախագահ, որ ասի «լաչառութիւն», «ձեր տակը» չզրկեմ ինչ, բա դա ասելու բա՞ն է»: Շուտով խօսակցութեանը միացան նաեւ միւսները. «Թողէ՛ք, հանգիստ գնացէ՛ք, ինչքան կերաք, հերիք է՛ք», - ասաց մէկը. «չէ՛ դրանք էլ պէտք հանգիստ չպէտք է պրծնեն, պիտի պատասխան տան, ով ուզում է լինի», - աւելացրեց միւսը: Խօսակցութիւնը դեռ էլի կը թեժանար, եթէ մէկը չգոռար. «Վերջացրէ՛ք, հիմա Լեւոնն է խօսելու»:

Բազմութեան մէջ հանդիպեցինք նաեւ երիտասարդների, որոնք, ամբողջի միջով ճանապարհ հարթելով, շրջում էին հրապարակում. «Ինձ հետաքրքիր է, Լեւոն Տէր-Պետրոսեանը ինձ համար հեղինակութիւն էր, արժանապատիւ մարդ, ոչ թէ շարքային կուսակցութեան նախագահ, ի՞նչը ստիպեց նրան ելույթ ունենալ ժողովրդի առաջ», - հարցնում էր Կարէնը ինքն իրեն ու փորձում էր համար ճշդել պատասխանը:

Շատերն էլ վստահ էին, որ այն ամէնը, ինչ ուզում էին իմանալ ոչ մամուլից, ոչ էլ հեռուստատեսութիւնից չէին իմանալ, դրա համար էլ եկել էին: Մէկն էլ սառած ընկերովը ասում էր. «Տեսնում ես, այսպէս տպաւորութիւնը լրիւ ուրիշ է, քան իմ պատմելով»:

Ներկաների ընդհանուր տրամադրութիւններից առանձնացողը արեւածաղիկ վաճառող պապիկն էր, որն ուրախացած այս ու այն կողմ վերջին մնացած արեւածաղիկն էր առաջարկում. «Շատ լաւ է, շատ լաւ է», - չզրկես հանրահավատքի, ելույթների, թէ իր վաճառած արեւածաղիկի մասին ասաց պապիկը:

Ա. ԵՂԻԱՋԱՐԵԱՆ «ՏԱՐԵԳԻՐ»

ՎԱՐԿԱՆԻՇՆԵՐԸ ԿԱՅՈՒՆ ԵՆ

Նոյեմբերի 8-10-ը «Առաւօտի» հետ համագործակցող APR group սոցիոլոգիական ընկերութիւնը հերթական հեռախօսային հարցումն է անցկացրել 663 երեւանցիների շրջանում: Չնայած հարցման արդիւնքները պատրաստ էին երեքշաբթի օրը, մենք դրանք չէինք հրապարակում, որպէսզի անցանկալի կապ չստեղծուի երեկ տեղի ունեցած հանրահավատքի հետ: Այդ թուերի հրապարակումը յարգարժան ընդդիմադիրները կարող էին դիտել որպէս հասարակական կարծիքի վրայ ազդելու, «համաժողովրդական շարժման թափը կտարելու» փորձ, որով-

վարկանիշը կարելի է համարել կայուն, քանի որ, չի շեղնենք, տուեալ հարցման ճշգրտութեան աստիճանը +-4% է:

Հետաքրքիր է, որ, հարցման համաձայն, 2007-ի Յունուարի հետ համեմատած, այսօր պակասել են ընդդիմադիր տրամադրութիւնները: «Հնարաւոր էք համարում ձեր եւ ձեր ընտանիքի անդամների մասնակցութիւնը զանգուածային ցոյցերին» հարցին՝ այս տարուայ Յունուարի 14-ին հարցուողների 71,2%-ն է դրականօրէն պատասխանել, իսկ այժմ՝ 59,3%-ը: «Դուք համաձայն էք, որ ՀՀ քաղաքացիների մեծ մասը զգում են իրենց

Ըստ հարցման արդիւնքների, Սերժ Սարգսեանին ձայն կը տային երեւանցիների 17,3%-ը, Լեւոն Տէր-Պետրոսեանին՝ 7,1%-ը, Բաճֆի Յովհաննիսեանին՝ 2,9%-ը, Վարդան Օսկանեանին՝ 2,7%-ը, Արթուր Բաղդասարեանին՝ 2,6%-ը, Վազգէն Մանուկեանին՝ 1,5%-ը Մնացած գործիչները ստացել են 1%-ից պակաս ձայներ

հետեւ հարցման արդիւնքներն ամենեւին էլ ոգեւորիչ չեն ընդդիմադիրների, ընդ որում՝ բոլոր ընդդիմադիրների համար: Սակայն արդէն բազմիցս առիթ ենք ունեցել յայտնելու, որ «Առաւօտը» մտադրութիւնը չունի ոեւէ մէկին ուրախացնելու կամ տիրեցնելու, ոեւէ մէկի «դուխը գցելու» կամ բարձրացնելու, առաւել եւս՝ որեւէ մի քաղաքական թիմի քարոզչութեանը լծուելու՝ դրա համար կան բազմաթիւ հեռուստաընկերութիւններ եւ թերթեր: «Սերժականներին», «լեւոնականներին», ինչպէս նաեւ «արթուրականներին», «վազգէնականներին», «կարապետիչականներին» եւ այլոց հետ մենք ընդհանուր գործ չենք անում, չնայած բոլորին յարգում ենք եւ ողջունում ենք նրանց ելույթները «Առաւօտի» էջերում: Մենք փորձում ենք ներկայացնել իրականութիւնը՝ ինչպէս որ կայ: Մնացածը թողնում ենք ընթացողներին:

Եւ այսպէս, եթէ նախագահական ընտրութիւններն անցկացուէին «այս կիրակի օրը» (նկատի է առնուել Նոյեմբերի 11-ը), ապա, ըստ այդ հարցման, Սերժ Սարգսեանին ձայն կը տային երեւանցիների 17,3%-ը, Լեւոն Տէր-Պետրոսեանին՝ 7,1%-ը, Բաճֆի Յովհաննիսեանին՝ 2,9%-ը, Վարդան Օսկանեանին (որը դժուար թէ առաջադրուի)՝ 2,7%-ը, Արթուր Բաղդասարեանին՝ 2,6%-ը, Վազգէն Մանուկեանին՝ 1,5%-ը: Մնացած գործիչները ստացել են 1%-ից պակաս ձայներ: Բոլորին դէմ է (նման տող հարցաթերթիկում չկայ) 12,7%-ը, վստահօրէն չի մասնակցելու 3,2%-ը, դժուարացաւ պատասխանել 36%-ը, հրաժարուեց պատասխանել 4,1%-ը, ասաց, թէ իր ընտրութիւնը «զաղտնիք» է՝ 4,5%-ը: Յատկապէս վերջին երկու պատասխանը ընդդիմութիւնը կարող է իր համար լուրջ ռեզերվ համարել: Յիշեցնենք, որ APR-ը նման հարցումներ է անցկացրել Սեպտեմբերի 4-ին, Հոկտեմբերի 18-ին եւ 29-ին եւ, այս վերջինը՝ Նոյեմբերի 10-ին: Հարցման առաջատարների դիմաձայն հետեւեալն է. Սերժ Սարգսեան՝ 11,5%, 16,6%, 14,5%, 17,3%, Լեւոն Տէր-Պետրոսեան՝ 2,9% (երբ դեռ յայտնի չէր վերադառնալու է քաղաքականութիւն, թէ՞ ոչ), 9,8%, 7,4%, 7,1%: Բացի Տէր-Պետրոսեանի առաջին «թուիչից», երկու քաղաքական գործիչների

օրէնքով պաշտպանուած» հարցին՝ Յունուարի 14-ին բացասական պատասխան են տուել 90,6%-ը, այժմ՝ 78,1%-ը: «Դուք վստահուած էք իշխանութեան օղակներին» հարցին՝ Յունուարի 14-ին երեւանցիների 83,8%-ը տուել է բացասական պատասխան, այժմ՝ 67,4%-ը:

Ինչպէս միշտ, հարցման արդիւնքներից դժգոհներին, նաեւ՝ չափից դուրս ոգեւորուածներին առաջարկում ենք զանգահարել APR group՝ 091-300-748:

ԱՐԱՄ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ «ԱՌԱԻՕՏ»

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏԻ ՉՆՁԱԿԵԱՆ
ԿՈՒՄԱՆԻՏԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի
ԽՄԲԱԳԻՐ՝
ՏՕԲԹ. ԱՐՇԱԿ ԳԱԶԱՆԵԱՆ
ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄ՝
ԳԱՐԻԷԼ ՍՈԼՈՅԵԱՆ
ՍԱՐԱԿ ԹՈՒԹԵԱՆ
ՎԱԶԳԵՆ ԽՈՍԱՆԵԱՆ
ՅԱՐՈՒԹ ՏԵՐ ԳԱԻԹԵԱՆ
Հեռ. (626) 797-7680
Ֆաքս. (626) 797- 6863
E-Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com
MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social
Democratic Hunchakian Party of
Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August
ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA \$50.00, Canada \$60 (Second
Class), \$75.00 (Air Mail)
Overseas \$85.00 (2nd Class Mail),
\$125.00 (Air Mail).
All payments must be made in
US funds & Drawn on US banks.
Periodicals Postage Paid
at Pasadena CA.
Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104

ԼՈՒՐԵՐ

ԻՆՉ ԵՆ ՄՏԱԾՈՒՄ ՄԻՒ ՌԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐԸ

ԵՐԵՎԱՆ, «ԱՅՔ-ՖԷ»: Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի առաջարկում է քաղաքական ուժերին աջակցել իրեն, ինչի պարագայում ինքը երբեք տարի անց հրաժարական կը տայ եւ կը հեռանայ քաղաքական ուժերից ընդհանրապէս:

Այս յայտարարութիւնը «Ժառանգութիւն» կուսակցութեան համար անսպասելի է եղել: Թէ ինչ որոշում կը կայացնի կուսակցութեան վարչութիւնը, պարզ կը լինի աւելի ուշ, երբ Բաֆֆի Յովհաննիսեանը վերադառնայ Հայաստան: ՕԵԿ-ը Տէր-Պետրոսեանի առաջարկութիւնը կը քննարկի վարչութեան նիստում՝ ի թիւս այլ հարցերի:

«Նոր ժամանակներ» կուսակցութիւնը բարձր է գնահատում ընդդիմադիր դաշտում տեղի ունեցող բոլոր գործընթացները եւ համոզմունք է յայտնում, որ «որպէս իրական ընդդիմադիր՝ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանը քարոզարշաւի վերջում կը պաշտպանի Արամ Կարապետեանին», որովհետեւ ՆՖԿ-ում համոզուած են, որ հենց իրենց առաջնորդն է յղթելու իշխանական թեկնածուին:

Տէր-Պետրոսեանի առաջարկն այսօր արդեն մերժում է ԺԿ նախագահ Տիգրան Կարապետեանը: «Ես կարծում եմ, որ Հայաստանին պէտք է ապագան, ոչ թէ

անցեալը, կամ ներկան: Եթէ իրենք աշխատել են ունեցել են հնարաւորութիւն, գուցէ կան քաղաքական ուժեր, որոնք ուզում են այդ հնարաւորութիւնը ունենալ, այդ առումով, ես կողմնակից եմ նոր ուժերի»: Երբ փորձեցինք պարզել, թէ ով է նոր ուժ, Տիգրան Կարապետեանը ասաց. «Միայն մենք»:

«Ազգային Միաբանութիւն» կուսակցութեան նախագահութիւնը դրականօրէն է բնութագրում Տէր-Պետրոսեանի պատրաստակամութիւնը՝ ծառայելու որպէս գործիք՝ ցանկացած ընդդիմադիր ուժի համար, ինչիւր ունենալով ձեռքազատուել այս իշխանութիւններից»,- «Ա.1+»-ին ասաց ԱՄ նախագահ Արտաշէս Գեղամեանը: Նա տեղեկացրեց, որ ԱՄ նախագահութիւնը առաջիկայում քննութեան կ'առնի, թէ «ինչ ճանապարհով, ինչ եղանակով օգտագործել Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի կարողութիւնները իրենց սեփական պայքարի գինանոցը հարստացնելու նպատակով»:

Սակայն պարոն Գեղամեանին մտահոգել էին այլ ինչիւրներ. մասնաւորապէս՝ «այն, որ կրկին փորձ է կատարուած երկիրը բաժանել սեւի եւ սպիտակի, ինչը ներկայ վիճակում, մեր կողմից մերժելի եւ անընդունելի է եւ արդէն իսկ պատմութեան կողմից դատապարտուած»:

«ՄԻ ՀԱՏ ԴՐԱՆ ԼՈՒՅՐԻՔ ՈՒ ՏԱՐԷ ԷԴՏԵՂԻՑ»

Ոստիկանները կը փորձեն հեռացնել բողոքող քաղաքացիին

Նոյեմբեր 16-ին Հիւսիսային պողոտայի բացման արարողութեան ժամանակ Ռոբերտ Քոչարեանը եւ նրան ուղեկցող չինովիկները պողոտայով շրջելիս, հասնելով Թուամանեան փողոց՝ շրջանցեցին բողոքի ցույցը, որը կազմակերպել էին այդ պողոտայի՝ իրենց տներից վտարուած բնակիչները:

Նրանց հայրենի ոստիկանները՝ կարմիր բերետաւորների հետ միասին, արդէն աքցանի մէջ էին առել: Բայց ցուցարար մի տիկին՝ Ալվարդ Աւագեանը, փորձեց անվտանգութեան աշխատակիցների շղթան ճեղքել եւ մտնել Քոչարեանին: Տիկինն այնքան էր վրդովուած, որ բարձրաձայն մի քանի «քաղցր» խօսք ուղղեց նրան ու

նրա ուղեկցողներին: Դա լսելով՝ Ռոբերտ Քոչարեանը տեղում հրահանգեց. «Մի հատ դրան լուցրէք ու տարէք հըտեղից»: Ոստիկանները գործի անցան՝ փորձելով «կարգի հրահիւրել» բողոքաւոր կնոջը: Այդ գործը ստանձնեց ՀՀ ոստիկանութեան ՊՊԾ վարչութեան պետ, ոստիկանութեան գնդապետ, «Բազազ» մականուամբ Ռոբերտ Մելքոնեանը, որը հանրութեանը յայտնի է որպէս Հոկտեմբերի 23-ի խաղաղ երթի մասնակիցների նկատմամբ կատարուած բռնութիւնների ղեկավար: Բարեբախտաբար, այս անգամ «անզգոյշ քաջքուք» չեղաւ, ինչպէս եղել էր «Պապլապոկում»՝ Պօղոս Պօղոսեանի հետ:

ՀՐԱՆԴ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ. «ՍԱՏԱՐԵԼՈՒ ԵՄ ԳՈՐԾՈՂ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՆ»

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»: Հայաստանեան խոշոր գործարարներից Հրանդ Վարդանեանը առաջիկայ նախագահական ընտրութիւններում պաշտպանելու է Սերժ Սարգսեանի թեկնածութիւնը:

Հայաստանի խոշոր գործարարներէն Հրանդ Վարդանեան

Երկուշաբթի օրը ի պատասխան «Ազատութիւն» ռադիոկայանի հարցին, թէ առաջիկայ նախագահական ընտրութիւններում ում է սատարելու, Վարդանեան պատասխանեց. - «Իհարկէ, գործող իշխանութիւններին»:

«Այդտեղ ինչ-որ մի մեծ գաղտնիք չկայ», - ասաց նա՝ յաւելելով. - «Այսինքն՝ Սերժ Սարգսեանին»:

Հրանդ Վարդանեանը փաստարկեց, թէ գնահատում է Սերժ Սարգսեանի «աշխատանքային կարողութիւնները»:

Հրանդ Վարդանեանը հաստատեց, որ այս պահին Հարկային պետական ծառայութիւնը ստուգումներ է անցկացնում «Գրանդ Տրեկո», «Գրանդ քենդի» եւ իրենց ընտանիքին պատկանող «առեւտրային մի կազմակերպութիւնում»:

Նրա խօսքերով՝ անգամ չարաշահումներ չեն յայտնաբերուել. - «Ես այս երկրի հինգերորդ հարկատուն եմ: Այնպէս որ, բազմաթիւ չարաշահումներ չեն կարող

լինել: Այդ դէպքում ես կը լինէի 50-րդը կամ 150-րդը»:

Դիտարկմանը, թէ իր որդիները Ազգային ժողովում անդամակցել եւ անդամակցում են ՀՅԴ խմբակցութեանը (աւագ որդին՝ նախկին, իսկ կրտսերը՝ ներկայ գումարման խորհրդարանում), եւ հարցին, թէ ՀՀԿ-ի թեկնածուին պաշտպանելու դէպքում արդեօք իրենից չի նեղանայ ՀՅԴ-ն, Հրանդ Վարդանեանը արձագանքեց. - «Ոչ մի դէպքում: Դաշնակցականները, ինձ թւում է, իրենք էլ հասկանում են, որ պէտք է պաշտպանել այն մարդուն, որը կարող է այդ լուծը տանել»:

ՆԱԽԸՆՏՐԱԿԱՆ ՔԱՐՈՋՉՈՒԹԵԱՆ ԱՄԵՆԱԹԱՆԿ ԳԻՆԸ ՍԱՀՄԱՆԵԼ Է «ԱՐՄԵՆԻԱ» ԴԵՌՈՒՄՏԱԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»: 2008-ի նախագահական ընտրութիւնների քարոզարշաւի ժամանակ հեռուստաթերի տրամադրման առաջիկայում ամենաթանկ գինը սահմանել է «Արմենիա» հեռուստաընկերութիւնը՝ մէկ րոպէն 130 հազար դրամ: Ընդ որում՝ նախագահի իւրաքանչիւր թեկնածուի տրամադրուելու է օրական 6 րոպէից ոչ աւելի եթեր:

«Արմենիա»-ն նոյն գինն էր սահմանել նաեւ անցած Մայիսի խորհրդարանական ընտրութիւնների ժամանակ, եւ, ինչպէս «Ազատութիւն» ռադիոկայանի հետ զրոյցում ասաց հեռուստաընկերութեան գործադիր տնօրէն Գաբիկ Մկրտչեանը՝ «պատուէրների պակաս չի ունեցել»:

Երկրորդ տեղում «Շանթ»-ը եւ «ԱԼՄ»-ն են՝ 120 հազար դրամ: «ԱԼՄ» հեռուստաընկերութեան նախագահ Տիգրան Կարապետեանը «Ազատութիւն» ռադիոկայանի հետ զրոյցում չի շեղեցրեց, որ իրենք գինը չեն փոխել. - «Կոպեկ առ

կոպեկ նոյն խորհրդարանական ընտրութիւնների [ժամանակ] սահմանուած գինն է»:

«Երկիր Մեդիա»-ն քաղաքական գովազդի ըրպէսվճարը սահմանել է 100 հազար դրամ, եւ, ինչպէս յաւելեց հեռուստաընկերութեան լրատուական եւ քաղաքական ծրագրերի տնօրէն Գեղամ Մանուկեանը, ունի քաղաքական հաղորդումների անվճար փաթեթ՝ բոլորի համար:

«Հ2» հեռուստաընկերութեան «Լրաբեր» ծրագրի ղեկավար Շաւարշ Գէորգեանի փոխանցմամբ, իրենց եթերում քաղաքական գովազդի մէկ րոպէի գինը սահմանուել է 108 հազար դրամ: Նոյնն է, ըստ «Կենտրոն» հեռուստաընկերութեան գովազդային բաժնի ղեկավար Գոռ Մարտիրոսեանի, իրենց սահմանած ըրպէսվճարը:

Հանրային հեռուստաընկերութիւնը դեռեւս անցած շաբաթ էր սահմանել քաղաքական գովազդի մէկ րոպէի գինը՝ 80 հազար դրամ:

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ ԸՆԴՈՒՆԵՑ ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՕՐԵՆՍՊՐՔՈՒՄ ԿԱՏԱՐՈՒԵԼԻՔ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՓԱԹԵԹԸ

Հայաստանի Ազգային ժողովը Նոյեմբեր 16-ին գումարած արտահերթ նիստում երկրորդ ընթացքում եւ ամբողջութեամբ ընդունեց Ընտրական օրէնագրքում իշխանամէտ պատգամաւորների կողմից առաջարկուած փոփոխութիւնների փաթեթը: Փոփոխութիւններն ուժի մէջ կը մտնեն

հրապարակման յաջորդ օրը: Դէմ քուէարկողներ չեղան, իսկ ձեռնպահ քուէարկեցին 11 պատգամաւոր: Ձեռնպահ էին քուէարկել 9 պատգամաւոր «Օրինաց երկիր» եւ «Ժառանգութիւն» խմբակցութիւններից (վերջինիս երկու պատգամաւոր՝ Խաչիկ Պետրոսեանը եւ

Սերյոժա Աբրահամեանը կողմ քուէարկեցին), ՀՀԿ-ի խմբակցութիւնից Արմէն Աշոտեանը եւ «Բարգաւաճ Հայաստան»-ից Նաիրա Զոհրաբեանը: Զոհրաբեանին դուր չի գալիս, որ, ըստ փոփոխութիւնների, քուէարկութեանը մասնակցելուց յետոյ ընտրողների անձնագրերում գրուելու են դրոշմակնիքներ: Նրա պնդմամբ, դա մարդու իրաւունք-

ների խախտում է: Ընդունուած փոփոխութիւններով, նախագահի թեկնածուին նախընտրական գրաւը կը լինի 8 միլիոն դրամ: Եւ թեկնածուները չեն կարողանայ առաջադրուել դաշինքների կողմից կամ քաղաքացիական նախաձեռնութեամբ. պէտք է ինքնաառաջադրուել կամ նրանց թեկնածութիւնները պէտք է ներկայացնեն կուսակցութիւնները:

ԼՈՒՐԵՐ

«ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐՈՎ» ԹՈՒՐՔԻԱՆ ՓԱԿԵԼ Է ԵՐԵՒԱՆԻՑ ՅԱԼԷՊ ՈՒ ՊԵՅՐՈՒԹ ԶՈՒԵՐԹՆԵՐՈՒ ԸԱՍԲԱՆ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»: «Արմաւիա» ընկերութիւնը չի կարողացել չուերթներ իրականացնել Երեւան - Հալէպ եւ Երեւան - Պէյրութ ուղղութիւններով: «Արմաւիա» ընկերութիւնից «Ազատութիւն» ռադիոկայանին փոխանցեցին, որ Թուրքիայի աւիացիոն իշխանութիւնները տեղեկացրել են, որ «օդային այդ ուղիով չուերթներ իրականացնելը նպատակաւորմար չէ»՝ տեխնիկական պատճառներով:

«Թուրքիայի աւիացիոն իշխանութիւնները պաշտօնապէս արդէն մեզ տեղեկացրել էին, որ Երեւան - Պէյրութ եւ Երեւան - Հալէպ թռիչքների տեխնիկական պատասարկման տեսանկիւնից խնդիրներ կան եւ ժամանակաւորապէս, թերեւս, չեն սպասարկուելու տուեալ թռիչքները», - «Ազատութիւն» ռադիոկայանին ասաց Հայաստանի քաղաքացիայի գլխաւոր վարչութեան պետի մամուլի խօսնակ Գայանէ Դաւթեանը: - «Իսկ մենք նորմալ իսթանպուլ - Երեւանը անում ենք, այսինքն՝ բոլոր մեր եւրոպական թռիչքները անցնում են Թուրքիայի օդային տարածքով: Խնդիր, ըստ էութեան, չկայ»:

Ստացում է, որ ո՛չ Հայաստանի քաղաքացիայի վարչութիւնում, ո՛չ էլ «Արմաւիա»-ում

տեղեկ չեն, թէ ինչու է Թուրքիան որոշել փակել դէպի Հալէպ եւ Պէյրութ տանող օդային ճանապարհը:

Ուշագրաւ է, սակայն, որ, ի տարբերութիւն «Արմաւիա»-ի, «Ատորոն» սիրիական աւիաընկերութիւնը չենց այս շաբաթ իրականացնելու է չուերթ Երեւանից դէպի Հալէպ եւ Դամասկոս: Այս աւիաընկերութիւնից «Ազատութիւն» ռադիոկայանին տեղեկացրին, որ օդային սահմանը բաց է:

Հայաստանի արտաքին գործերի նախարարութեան խօսնակ Վլադիմիր Կարապետեանը, ի պատասխան «Ազատութիւն» ռադիոկայանի հարցմանը, ասաց հետեւեալը. - «Ես կարող եմ հաստատել, որ քաղաքացիայի վարչութիւնից մեզ դիմել են: Իրենք նախապէս եղել են կապի մէջ Թուրքիական աւիացիոն իշխանութիւնների հետ, եւ միայն նրանից յետոյ, որ չեն ստացել բաւարար պատասխաններ Թուրքիական կողմից, խնդրել են մեզ միջամտել այս հարցի կարգաւորմանը: Մենք էլ, մեր հերթին, դիւանագիտական կապուղիներով դիմել ենք Թուրքիական իշխանութիւններին՝ խնդրելով պարզաբանել ստեղծուած իրավիճակը... Դեռեւս որեւէ պատասխան չկայ. երէկ է ուղարկուել մեր յայտագիրը»:

ԹՐՔԱԼԵԶՈՒ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿՈՉ ԵՆ ԱՆՈՒՄ ԶԵՆՈՒՆԵԼ ՅԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԸԱՆԱԶՈՂ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»: Պաքուում աւարտուած Թրքալեզու երկրների բարեկամութեան, եղբայրութեան եւ համագործակցութեան 11-րդ համագումարը ընդունել է յայտարարութիւն, որով համաշխարհային հանրութեանը կոչ է արել չընդունել Հայոց ցեղասպանութեան վերաբերեալ որոշումներ:

Ատրպէյճանական «Թրենդ» գործակալութեան տեղեկացմամբ, համագումարի մասնակիցները կոչ են արել միջազգային հանրութեանը «հանդէս գալ ճիշդ եւ անաչառ» գործողութիւններով:

Փաստաթղթում ասիտանք է արտայայտուած, որ «1915 թուականի հայոց ցեղասպանութիւնը, որը չունի փաստական հիմքեր, որոշ երկրների խորհրդարաններում քննարկման է դրուում».- «Արդիւն-

քում ընդունում են որոշումներ, որոնք հակասում են միջազգային իրաւունքի նորմերին եւ առաջ են բերում թրքալեզու աշխարհի վրդովմունքը: Այդ որոշումները նպաստում են հասակակցութեան տարածմանը, բացասաբար են անդրադառնում տարածաշրջանում կայունութեան եւ խաղաղութեան վրայ եւ անդունդ են առաջացնում երկու ժողովուրդների միջեւ»:

«Մենք՝ համագումարի մասնակիցներս, կոչ ենք անում չընդառաջել հայերի յաւակնութիւններին: Այն փաստը, որ Թուրքիան առաջարկել է ստեղծել կոմիտէ եւ քննարկել այդ հարցը, իսկ Հայաստանը հրաժարուել է մասնակցել քննարկումներին, նշանակում է, որ ճշմարտութիւնը մեր կողմում է», - յայտարարում են համագումարի մասնակիցները.

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ԻՍՐԱԷԼԻԱՆԻ ԿՐԻՍՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՅ ԲԱԿՕ ՍԱՅԱԿԵԱՆ ԼՈՍ ԱՆՃԵԼՈՍԻ ՄԷՋ

Շարունակուած էջ 1-էն

իա Մեհրանեան, Ղարաբաղի Հայց. Առաք. եկեղեցւոյ առաջնորդ՝ Գերշ. Պարգեւ Արք. Մարտիրոսեան, Լոս Անճելոսի մօտ Հայաստանի աւագ գիւպատոս Արմէն Լիլոյեան, ինչպէս նաեւ Գաբրիէլ Մոլոյեան (Մ.Դ.Հ.Կ.), Արա Ահարոնեան (Ռ.Ա.Կ.), Վիգէն Յովսէփեան (Հ.Յ.Դ.), Հայաստան Հիմնադրամի կեդրոնական վարչութեան տնօրէն Վահէ Աղաբեկեանց եւ Յակոբ Շիր-

«ԱՔՍԱ»-Ն ԿՃԱՐԵՑ ԱՌԱՋԻՆ ՄԻԼԻՈՆԸ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»: Ֆրանսիական «Աքսա» ապահովագրական ընկերութիւնը վճարել է առաջին միլիոնը 17,5 միլիոն դոլար ընդհանուր գումարից, որը, ըստ ձեռք բերուած համաձայնութեան, պէտք է որպէս փոխհատուցում տրամադրուի օսմանեան Թուրքիայում ընկերութիւնում ապահովագրուած, ապա ցեղասպանութեան զոհ դարձած հայերի ժառանգներին:

«Ֆրանսայրես» գործակալութեան վկայութեամբ, Նոյեմբեր 19-ին «Աքսա»-ի յատկացրած 680 հազար եւրոն փոխանցուել է Ֆրանսիայում գործող հայկական բարեգործական կազմակերպութիւններին: Մնացած գումարը յատկացուելու է Հայոց ցեղասպանութեան զոհերի ժառանգներին, ովքեր մինչեւ 2008 թուականի Յունուարի 7-ը պէտք է գրանցուեն www.armenianinsurance.com կայքէջում: Մինչ օրս գրանցուել են շուրջ 5 հազար դիմումատուներ՝ հիմնականում ԱՄՆ-ից, Հայաստանից եւ Ֆրանսիայից:

ՍԵՐԺ ՍԱՐԳՍԵԱՆ. «ԵՐԵՒԻ 3 ՏԱՐԻՆ ԲԱԻԱԿԱՆ Է ՂԱՐԱԲԱՂԸ ՅԱՆՁՆԵԼՈՒ ԻՍՍԱՐ»

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»: Հայաստանի վարչապետ Սերժ Սարգսեանը, Նոյեմբեր 19-ին պատասխանելով լրագրողների հարցերին, անդրադարձաւ նախկին նախագահ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի ելոյթին:

Մասնաւորապէս, նախկին նախագահի յայտարարութեան մասին, թէ Հայաստանի նախագահի պաշտօնը ստանձնելու դէպքում ուղիղ 3 տարի յետոյ «պատրաստ եմ ընդմիջտ հեռանալ քաղաքականութիւնից՝ ձեզ հնարաւորութիւն տալով լիովին ազատ եւ օրինական ընտրութիւնների միջոցով երկրի նոր նախագահ ընտրել», Սերժ Սարգսեանը ասաց. - «Երեւի համարում է, որ 3 տարին բաւական է Ղարաբաղը յանձնելու համար»:

ՆԱՐԷԿ ԳԱԼՍԵԱՆԻ ՎՐԱՅ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄԸ

Շարունակուած էջ 1-էն

թեան Երեւանի վարչութեան պետն ու Կենտրոնի ոստիկանապետը:

«Մեծի են ենթարկուել, ստորացման են ենթարկուել... Հեղինակները եղել են ոստիկանութեան Երեւանի վարչութեան պետ, գեներալ-մայոր Ներսէս Նազարեանը, որը անձամբ ձեռք է տղաներին, եւ Կենտրոնի ոստիկանապետ Մեհրաբեանը», - ըսաւ Սարգսեան շարունակելով. - «Մենք չէինք մտածում, որ պէտք է հնչեցնել այս անունները, սակայն այսօր այդ մասին լռելը ուղղակի յանցագործութիւն է: Եթէ գեներալ-մայորը կարող է իրեն թոյլ տալ 19-20 տարեկան հայ երիտասարդին ձեռքի ենթարկել եւ թուցիկը անգամ փորձել են բերանը մտցնել՝ պիտի ուտես...»:

«Ես այս վերջին ձեռք Նարեկի նկատմամբ կիրառուած կապում եմ նոյն այդ մարդկանց անունների հետ, որոնք երկու օր յետոյ կատարեցին այդ գործողութիւնը՝ մտածելով, որ դրանով մեզ ահաբեկում են: Նրանք այդ ձեռով փորձեցին երիտասարդութեանը ահաբեկել», - ըսաւ Լիւսմիլա Սարգս-

Փոխհատուցման համաձայնութիւնը ընկերութեան հետ ձեռք է բերուել 2005 թուականին՝ Հայոց ցեղասպանութեան զոհերի ժառանգների կողմից Միացեալ Նահանգներում յարուցուած դատական գործընթացի արդիւնքում:

Ցեղասպանութեան ժառանգների շահերը պաշտպանող փաստաբաններից Բրայան Քաբաթէքը կարեւորել է, որպէսզի հնարաւորինս շատ մարդիկ ստուգեն՝ արդեօք իրենց ընտանիքները չիւտակուած են այդ կայքէջում:

2000 թուականին նոյնպիսի համաձայնութիւն էր ձեռք բերուել «Նիւ Եորք Լայֆ» ապահովագրական ընկերութեան հետ, որը Հայոց ցեղասպանութեան զոհերի ժառանգներին որպէս փոխհատուցում վճարեց 20 միլիոն դոլար:

Ցեղասպանութեան զոհերի ժառանգների փաստաբանները ներկայումս աշխատանքներ են տանում գերմանական «Դոյչէ Բանկ» եւ «Դրեզդներ Բանկ» դրամատների նկատմամբ համանման գործընթաց սկսելու ուղղութեամբ:

«Ինձ համար չափազանց տարօրինակ էր», - շարունակեց վարչապետը: - «Ուղղակի չափազանց տարօրինակ մտքեր հնչեցին այդ ելոյթում, բայց մեզնից իւրաքանչիւրը ինքն է որոշում, թէ ինչ ասի եւ ինչ առաջարկութիւններ անի: Որեւէ պերճախօսութեամբ հնարաւոր չէ մարդկանց աչքին թող փչել»:

«Եթէ ոեւէ մէկը փորձում է ապացուցել անապացուցելին, եթէ ոեւէ մէկը փորձում է ասել, որ այսօր աւելի վատ ենք ապրում, քան 10 տարի առաջ, դա արդէն իմ պրոբլեմը չէ, այլ այդ մարդու պրոբլեմն է: Որովհետեւ ինքը գործ ունի բոլորի հետ. բոլորի աչքերը հո չեն կարող փակել», - եզրափակեց Սերժ Սարգսեանը:

եան: «Ես չեմ կարծում, որ դա կոնկրետ ոստիկանութիւնն է... Հիմա ոստիկանութիւնը առանց վերեւից ուղղորդուելու ոչ մի քայլ չի անում: Դա ես կապում եմ անմիջապէս ամենավերեւների հետ: Այդ ամենը մտածուած է վերեւում եւ ուղղորդուած է վերեւից»:

Նարեկ Գալստեանի դէմ կատարուածը դատապարտեցին Հայաստանի գրեթէ բոլոր կուսակցութիւնները:

Դէպքին օրը, «Ժառանգութիւն» կուսակցութեան պատգամաւորները, ի նշան բողոքի, ցուցադրական դուրս եկան Ազգային ժողովի դահլիճէն եւ զօրակցական այցելութիւն կատարեցին հիւանդանոց:

Հիւանդանոց այցելեցին նաեւ բազմաթիւ այլ կուսակցական դեկավարներ եւ քաղաքական գործիչներ:

ՀՀ Մարդու իրաւունքների պաշտպան Արմէն Յարութիւնեանի յանձնարարականով ստեղծուած աշխատանքային խումբը, հիւանդանոցին մէջ հանդիպում ունեցած է Նարեկ Գալստեանի հետ, ծանօթանալու համար դէպքի մանրամասնութիւններուն:

ՄԱՍԻՍ
ԱՄԵՆԱՎՍՏԱՀԵԼԻ ԱՂԲԻՒՐԸ ՀԱՅՐԵՆԻ ԼՈՒՐԵՐՈՒ

ԵԼՈՅԹ

ՏԵՐ-ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ ԵԼՈՅԹԻՑ ԱՌԱՋ

Ազատութեան հրապարակում տեղի ունեցած ընդդիմադիր ուժերի հանրահաւաքը վարում էր «Այլընտրանք» հասարակական քաղաքական նախաձեռնութեան անդամ Նիկոլ Փաշինեանը:

ՀժԿ նախագահ Ստեփան Դեմիրճեանը յայտարարեց, որ ՀժԿ-ն դատապարտում է Նարեկ Գալստեանին ծեծի ենթարկելու հանգամանքը: «Քրէական տարրերի միջոցով փորձում են ձեռք բերել ընդդիմութիւնը եւ հաստատել վախի մթնոլորտ: Ակնյայտ է, որ համայնու են հակառակ արդիւնքի: Սա է այս իշխանութեան գործելակերպը: Իշխանութիւնը պահելու համար, ինչպէս միշտ, դիմում են բիրտ ուժին»:

Ստեփան Դեմիրճեանը հարկ համարեց ասել, որ առաջիկայ տասը տարիներին Հայաստանի համար խիստ կարեւոր են նախագահի ընտրութիւնները: Ստեփան Դեմիրճեանն ասաց, որ անհրաժեշտ է ուժերի համախմբում, ընդդիմադիր ուժեղ բեւեռի միաւորում: «Որեւէ թեկնածու առանձին մասնակցելով ընտրութիւններին, որեւէ շանս չունի, եթէ նպատակը յաղթելն է: Այդ իսկ պատճառով ընդդիմադիր հօր բեւեռ ձեւաւորելու եւ կայացնելու նպատակով այս անգամ ես չեմ առաջադրում որպէս նախագահի թեկնածու»:

Ելոյթ ունեցաւ նաեւ Ազատական առաջադիմական կուսակցութեան նախագահ Յովհաննէս Յովհաննիսեանը: «Վարչախումբը եւ նրա ղեկավարութիւնը Հայաստանը հասցրել է աշխարհի իզոպոլ պետութիւնների շրջանակներ: Միջազգային քաղաքական քարտէզի վրայ Հայաստանը դուրս է մնացել որպէս պետութիւն, աւելին, Հայաստանը դուրս է մնացել նաեւ տարածաշրջանի քաղաքական քարտէզից: Հայաստանը դուրս է մնացել տարածաշրջանի բոլոր գործընթացներից, թէ քաղաքական, թէ տնտեսական», - յայտարարեց պարոն Յովհաննիսեանը՝ յաւելելով, որ այս իրավիճակի գինը ներկայ իշխանաւորների պաշտօններն են: Նա յայտարարեց նաեւ, որ ՀԱԱԿ-ն պաշտպանում է Տէր-Պետրոսեանի թեկնածութիւնը:

«Այսօր Հայաստանին ոչ թէ փրկիչներ, այլ փրկութիւն է անհրաժեշտ», - յայտարարեց Պահպանողական կուսակցութեան նախագահ Միքայէլ Հայրապետեանը: «Արդեօք այսօրուայ Հայաստանի մասին էինք մենք երազում 1988թուականին, երբ Արցախում արիւն էին թափում մեր եղբայրներն ու քոյրերը: Իհարկէ ոչ: Մեր երազը իրականութիւն դարձնելու համար, պէտք է հասկանանք, որ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանը լաւագոյն միջոցն է, եւ մենք պէտք է ամուր կառչենք այդ միջոցից», - յայտարարեց Միքայէլ Հայրապետեանը:

Ապա ելոյթ ունեցաւ ՍԴՀԿ ատենապետ Լիւդմիլա Սարգսեանը: Նա խօսեց ՍԴՀԿ երիտասարդական թեւի ղեկավար Նարեկ Գալստեանի նկատմամբ կիրառուած բռնութեան մասին. «Իշխանութիւնները թոյլ են...», - այս ձեւակերպումը ուղղեց հանրահաւաքի մասնակիցներին. «Իշխանութիւնները չէ, բռնապետները», - լսուեց մի բացականչութիւն: «Ճիշդ է, որ ասում՝ բռնապետները թոյլ են, ոչնչացուած են եւ այլեւս փորձում են ուժ կիրառել մեր ապագայի, մեր երիտասարդի վրայ, որը ընդամէնը 20 տարեկան է: Մենք գիտակցուած ենք, թէ գնում, մենք գիտակցում ենք, թէ ուր ենք գնում եւ ում հետ, եւ վստահ ենք, որ հաստատ

յաղթելու ենք: Ոչ մի բռնարար էլ կարող մեր կամքը կոտրել: Դիմում ենք բոլոր երիտասարդներին՝ իշխանութիւնների նպատակն է կոտորել բոլոր երիտասարդներին: Յոյս ունեմ, որ բոլոր նրանք, ովքեր ընդունակ են քաղաքական կամք դրսեւորելու, ովքեր քաղաքական արիւթիւն ունեն, պէտք է մեր շարքերը օր-օրի աւելացնեն», - յայտարարեց Լիւդմիլա Սարգսեանը:

Ալեքսանդր Արզումանեանը հրապարակեց «Հայոց հայրենիք», «Մարդու իրաւունքներ-96», «Երրորդ հանրապետութիւն» եւ մի քանի տասնեակ այլ հասարակական քաղաքական կազմակերպութիւնների աջակցութիւնները, նաեւ «Հայրենիք ու պատիւ եւ «Ազատութիւն» կուսակցութիւնների յայտարարութիւնները, որոնք յայտնում են Տէր-Պետրոսեանին սատարելու պատրաստակամութիւն:

«Հանրապետութիւն» կուսակցութեան նախագահ Արամ Սարգսեանն իր ելոյթը սկսեց այս խօսքից. «Հանրապետութիւն» կուսակցութիւնը եւ կուսակցութեան բազմաթիւ համակիրներ անվերապահօրէն պաշտպանում են Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի թեկնածութիւնը»: Ապա Արամ Սարգսեանը թուարկեց այն հեռուստաընկերութիւններին եւ ռադիոընկերութիւններին, որոնք չեն վարանել տեղեկատուութիւն տարածել հանրահաւաքի կազմակերպման վերաբերեալ: Արամ Սարգսեանը դատափետեց բոլոր ստորաբաժնի հեռուստաընկերութիւններին:

«Բոլորս գօտեպնդուենք եւ վստահ լինենք, որ շատ մօտ ապագայում Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի առաջնորդած ազգային քաղաքական շարժումը քաղաքական աղբաւոց կը նետի այն ամէնը, ինչը իսկապէս սերտելի է», - յայտարարեց թիւ 37 ընտրատարածքում Սերժ Սարգսեանի եղբօր «չնորհիւ» պատգամաւոր չղարձած Սամուէլ Յարութիւնեանը: «Չարիքի նկատմամբ անտարբերութեանը փոխարինել է նպատակասլացութիւնը, հաստատակամութիւնը, վճռականութիւնը», - յայտարարեց Սամուէլ Յարութիւնեանը՝ իր հերթին ողջունելով Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի վերադարձը քաղաքականութիւն:

Ելոյթ ունեցաւ նաեւ «ՍԻԼ Գրուպ» ընկերութեան պատգամաւոր նախագահ Խաչատուր Սուքիասեանը: «Մենք, ՀՀ քաղաքացիներս, կարծում ենք, ունենք բաւարար ուժ եւ վճռականութիւն, պաշտպանելու համար այն արժէքները, որ դրուած են մեր պետականութեան հիմքում», - յայտարարեց Խաչատուր Սուքիասեանը: «Մեր երկիրը թէ տնտեսութեան, թէ արտաքին եւ ներքին քաղաքականութեան բնագաւառում զգում է ռազմավարական նոր մօտեցումների կարիք: Մենք պէտք է կարողանանք յստակ ձեւակերպել մեր առաջ դրուած խնդիրները եւ ունենալ այդ խնդիրների լուծման իրատեսական ծրագրեր», - յայտարարեց «ՍԻԼ Գրուպի» պատուաւոր նախագահը: Նրա խօսքերով, Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի վերադարձը քաղաքականութիւն նշանակում է իրատեսութեան եւ լրջութեան վերադարձ: «Որպէս մարդ ես հպարտ եմ, որ այսօր կանգնած եմ մեր երկրի հիմնադիր նախագահի կողքին», - յայտարարեց Խաչատուր Սուքիասեանը՝ ծափողոյնների ուղեկցութեամբ:

Նիկոլ Փաշինեանը յայտարարեց, թէ հանրահաւաքին մասնակցում էր 85 հազար քաղաքացի:

ԼԵՒՈՆ ՏԵՐ-ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ՆԵՐՈՂՈՒԹԻՒՆ ԽՆԴԵՑ

Շարունակուած էջ 1-էն

Ժմի վերարտադրման վտանգը կանխելու մասին: Թէ՛ Ստեփան Դեմիրճեանի, թէ՛ Հրանդ Մարգարեանի, Վազգէն Մանուկեանի, Բաֆֆի Յովհաննիսեանի, Արտաշէս Գեղամեանի, Արթուր Բաղդասարեանի, Լիւդմիլա Սարգսեանի հետ հանդիպումներում ես նշել եմ, որ առաջիկայ ընտրարշաւում իմ միակ թիրախը լինելու է իշխանութիւնների ներկայացուցիչը»:

Տէր-Պետրոսեանը ամբողջ պատասխանատուութեամբ յայտարարեց, որ ՀՀԾ-ի ներկայացուցիչներն եւ ոչ մէկը ցանկութիւն չունի ապագայ իշխանութեան մէջ պաշտօն զբաղեցնելու եւ ինքը ոչ թէ պիտի առաջադրուի որպէս ՀՀԾ-ի թեկնածու, այլ քաղաքացիական նախաձեռնութեան հիմքով:

Լեւոն Տէր-Պետրոսեան պատասխանեց նաեւ «Ներկայ» եւ «Նախկին» իշխանութիւն հասկացութիւններուն եւ յայտարարեց. «Սերժ Սարգսեանը որքան ներկայ, այնքան էլ նախկին իշխանութիւն է եւ ինքը պատասխանատու է բոլոր այն «մեղքերի» համար, որ այսօր վերագրուած է նախկիններին:

«Նախկին իշխանական համակարգին հասցէագրուած որեւէ մեղադրանք ուղղակիօրէն վերաբերում է նաեւ Սերժ Սարգսեանին, քանի որ վերջինս նրա առանցքային պատասխանատուներից մէկն էր: Այս առումով աւելի քան տարօրինակ են Հանրապետական կուսակցութեան վերջին համագումարում նախկին իշխանութիւնների եւ անձամբ իմ հասցէին Սերժ Սարգսեանի հնչեցրած մեղադրանքները, որոնք ոչ այլ ինչ են, եթէ ոչ գրպարտութիւն կամ ինքնախոստովանութիւն, առաւել եւս, եթէ նկատի ունենանք, որ մինչեւ 1998 թուականի իշխանափոխութիւնը նրա շուրթերից ոչ ոք իմ դէմ ուղղուած որեւէ քննադատական ակնարկ, կամ, ինչպէս ասում են, «թթու խօսք» անգամ չի լսել: Թէ ինչպիսի բարոյական նկարագրի տէր մարդ է յաւակնում Հայաստանի նախագահի աթոռին, թողնում եմ ձեր դատողութեանը», - ըսաւ Տէր Պետրոսեան:

Տէր-Պետրոսեանը նաեւ ներկայացուց «մութ ու ցուրտի» տարիներու երեւոյթը եւ չիչեցուց, որ մութ ու ցուրտ եղած է 1992 եւ 1994 թուականներուն: Իսկ պատերազմը, ոչ թէ ռազմական գործողութիւնները, սկսած է 1992 թուականի Մայիսի 9-ին եւ աւարտած՝ 1994 թուականի Մայիսի 12-ի հրադադարով: Ընթերցելով 1995 եւ 1996 թուականներուն ԼՂՀ նախագահ Ռոբերտ Բոչարեանի Լեւոն Տէր-Պետրոսեանին յղած նամակները, Տէր-Պետրոսեան Բոչարեանի իսկ խօսքերով ապացուցեց, որ Հայաստանի ողջ ներուժը ֆինանսական, էներգետիկ եւ այլ հնարաւորութիւնները ուղղուած էին Ղարաբաղի մէջ իրավիճակի պահպանման ու յաղթանակի ապահովման:

«Ես առաջիմ չեմ կարող պետական գաղտնիքներ հրապարակել, բաց հաւատարմութեամբ եմ, որ պատերազմի, գէնքի, գինամթերքի եւ վառելիքի հայթայթման եւ բանակի մատակարարման, Հայաստանի սահմանամերձ շրջանների պաշտպանութեան, խափանուած կոմունիկացիաների վրայ այնքան կոմար է ծախսուել, որ լիւրջ կը բաւարարէր

Լեւոն Տէր-Պետրոսեան Նոյեմբեր 16-ի հանրահաւաքի ընթացքին

մեր ժողովրդին թէ՛ լոյսով, թէ՛ ջերմութեամբ ապահովելու համար», - ըսաւ Տէր-Պետրոսեան, չիչեցնելով, որ 1993-95 թուականներուն Հայաստանի պաշտպանութեան նախարարը եղած է Սերժ Սարգսեան, որ ամբողջութեամբ կը տիրապետէ այդ գաղտնիքներուն:

Իր ելոյթին մէջ Տէր-Պետրոսեան նաեւ անդրադարձաւ սպասուող ընտրական կեղծիքներուն. «Սակայն կան հարցեր, որոնք պահանջում են հրատապ լուծում: Թէեւ անցած խորհրդարանական ընտրութիւնները բարձր գնահատուեցին միջազգային հանրութեան կողմից, բայց դրանք, թերեւս, Հայաստանի պատմութեան ամենախայտառակ ընտրութիւններն էին, քանի որ ընտրակեղծիքները քողարկուած էին այնպիսի ճարտարութեամբ, որ ոչ մի դիտորդ էջը կարող նկատել դրանք: Ընտրութիւնների ընթացքում իշխանութիւնների կողմից կիրառուել են, մասնաւորապէս, հետեւեալ երկու հնարքներ.

«Առաջին, տպագրուել է շուրջ կէս միլիոն չաւելեալ քուէաթերթիկ, որոնք բաժանուել են համայնքապետարանների աշխատակիցներին, հաւատարիմ գործարարներին, թաղային հեղինակութիւններին եւ նոյնիսկ քրէական տարրերին: Ընտրութիւնների օրը վերջիններս աւտոբուսներով ու միկրոատոբուսներով քաղաքացիներին բերել են ընտրատեղամաս, աւտոբուսում բաժանել արդէն քուէարկած թերթիկները, եւ ձեւական քուէարկութիւնից ու տեղամասում տրուած դատարկ քուէաթերթիկները ստանալուց յետոյ միայն վճարել նրանց:

«Երկրորդ, տասնեակ հազարաւոր մարդկանց իշխանութիւնները տրամադրել են կեղծ անձնագրեր կամ համապատասխան կնիքներով վաւերացուած գրանցման տեղեկանքներ, որոնց շնորհիւ նրանք հնարաւորութիւն են ստացել մի քանի անգամ քուէարկել տարբեր տեղամասերում: Նշուած հանձարեղ ընտրակեղծիքները, որոնք արժանի են տեղ գրաւելու արդի քաղաքագիտութեան դասագրքերում, ինչպէս ասացի, չէին կարող նկատուել դիտորդների կամ վստահուած անձանց կողմից».- ըսաւ Լեւոն Տէր Պետրոսեան ու յայտնեց, որ գոյութիւն ունին չափազանց պարզ մեխանիզմներ, որոնց միջոցաւ կարելի է վերացնել նմանատիպ կեղծիքները:

Ըստ ոստիկանութեան հանրահաւաքին մասնակցած են 7 հազար հոգիներ, իսկ ըստ կազմակերպիչներու՝ 85 հազար:

ԱՐՁԱՅԻՆ

ՅՈՒՐՏ ՈՒ ՄՈՒԹ ՏԱՐԻՆԵՐ ԵՒ ԱՐՑԱԽԵԱՆ ԱԶԱՏԱՄԱՐՏ

ՅԱՐՈՒԹ ՏԵՐԴԱԻԹԵԱՆ

Եթէ տակաւին կային մարդիկ, որոնք կասկածներ ունէին թէ Քոչարեանական տարիները նպաստեցին Հայաստանէն ներս «ոգու սով»ի տարածման, ապա անոնց կասկածները պէտք է փարատած ըլլային, ի տես անցնող շաբաթներու իրողարձուութեանց: Նախկին նախագահ Լեւոն Տէր Պետրոսեանի քաղաքական գործօն դաշտ վերադարձի լուրերուն հետ աւելցան, ներկայ վարչախումբի մարդիկ, խուճապի մատնուած, սկսան աւելի ցայտուն դարձնել իրենց անանական կիրքերը, իրենց մտաւորական մերկութիւնը եւ ազգային ոգիէ պարպուած ըլլալու անակութիւնը:

Այս խուճապի ցայտուն արտայայտութիւններն են ամէն տեսակի ճնշումներն ու բռնարարները, որոնք կը գործադրուին բոլոր անոնց վրայ, որոնք ժողովուրդի մէջ կ'ուզեն հրահրել իրենց իրաւունքներուն տէր կանգնելու մարտունակութիւնը եւ ոչ թէ ճորտային համակերպութիւնը, որոնք կը շեփորեն ազատ խօսքի ու վիճաբանութեան հրապարակային ու լայնատարած կիւրաքանչիւր եւ ոչ թէ սպառնալիքներու, հետապնդումներու եւ վախի մթնոլորտի տարածումը, որոնք կը կարեւորեն առողջ դատողութեամբ արժանապատիւ կեանք վարելու հակառակութիւնը եւ ոչ թէ ստրկամիտ գոյութիւն մը քարշ տալու ստիպողութիւնը:

Թուենք քանի մը օրինակներ, աւելի պարզաբանելու համար մեր միտքը, թէ ինչպիսի բարոյահոգեբանական մթնոլորտ մը կը տիրէ մեր հայրենիքէն ներս:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 27, 1999

Հոկտեմբեր 27, 1999 սպանդը մեր նորագոյն պատմութեան ամենէն մեծ աղէտն է, որ ահաւոր հարուած հասցուց մեր պետականութեան զարգացման: Առաջին օրէն, ներկայ վարչախումբի ղեկավարները իրենց վրայ հրաւիրեցին ժողովուրդի կասկածները, թէ իրենք ամմասն չէին այդ ողբերգութեան ծրագրումէն թէ գործադրութենէն: Տարեց-տարի այդ կասկածները աւելի շեշտուեցան, այդ ողբերգութեան հանդէպ իրենց բռնած դիրքորոշումին պատճառաւ: Ահաւոր էր, մի քանի շաբաթներ առաջ, աղէտի տարելիցի նախօրէին, Հոկ-

տեմբեր 26, 2007ին, անոնց կազմակերպած ճրի էսթրատային համերգը, «Հրազդան» մարզադաշտին մէջ: Հասկնալի է, որ անոնք կ'ուզէին հակադարձել նոյն օրը, ազատութեան հրապարակի վրայ ընդդիմադրութեան կազմակերպած հանրահաւաքին: Բայց մարդ ի՞նչ աստիճանի անբարոյ սայթաքում պէտք է ունենայ, որ պաշտօնակիցներու նահատակութեան տարելիցի նախօրէին գուարձալի համերգ կազմակերպէ:

ԲԱՐՈՅԱՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ՄԹՆՈՂՈՐՏ

Մօտ 10 տարիներէ ի վեր Հայաստանի առաջին նախագահ Լեւոն Տէր Պետրոսեան լուծ էր: Իրեն յաջորդած Ռոպերթ Քոչարեանը, մի քանի տարիներ առաջ նոյնիսկ յայտարարած էր, որ «շախմատ խաղալու եւ գիրք կարդալու ժամանակը անցած է», ակնյայտօրէն ակնարկելով իր նախորդի լուծութեան: Սեպտեմբեր 21ին Լեւոն Տէր Պետրոսեան մամուլի ասուլիս տուաւ: Մօտ 10 տարուայ լուծութենէ ետք, բնականաբար ժողովուրդը կ'ուզէր իմանալ թէ ի՞նչ պիտի ըսէր նախկին նախագահը: Բայց... շատացուեց: 20 րոպէ տեւած ելոյթը հրապարակաւ չի սփռուեցաւ: Իսկ այն միակ հեռուստակայանը, Գիւմրիի «կալա», որ համարձակեցաւ սփռել, արժանացաւ... հարկայիններու այցելութեան, ստուգումներու եւ ճնշումներու: Այն միակ գործարարը, որ յանդգնեցաւ նախկին նախագահի կողքին կենալ, եւ որ Հայաստանի պետական պիւճէին ամենէն շատ հարկ վճարողներէն է (հակառակ անոր որ իրմէ շատ աւելի մեծ գործարարներ շատ աւելի պակաս կը վճարեն), արժանացաւ ոչ միայն... հարկայիններու այցելութեան, ստուգումներու եւ ճնշումներու, այլեւ իր արտադրութեանց վրայ դրուած սեղմումներու եւ իր գլխաւոր պաշտօնեաներէն մէկուն ձերբակալութեան: Երբ Ազգային ժողովէն ներս այս մասին հարցադրում եղաւ վարչապետ Սերժ Սարգսեանի, ան ամենայն «անկեղծութեամբ» պատասխանեց «Մեր տնտեսութիւնը զարգացնելու եւ յաջողութեան հասնելու ամենահիմնական գործիքը հանրապետութիւնում բարոյահոգեբանական մթնոլորտի դրսեւորումն է... Ես չեմ կարող ոչ միայն

ամբիոնից, այլեւ ընհանրապէս չեմ կարող մէկի աչքին նայել ու սուտ ասել: Կարող են վկայել մեր հարկային եւ մաքային մարմինները»...

ՆԱՐԵԿ ԳԱԼՍԵԱՆ

Նկատելով որ հեռուստակայաններուն հրահանգուած է, ոչ միայն չի հեռասփռել, այլ նոյնիսկ չընդունիլ ընդդիմադրութեան կազմակերպելիք որեւէ հաւաքի մասին ազդ, թէկուզ վճարովի, ուստի ընդդիմադիրներուն կը մնայ ժողովուրդին մէջ ձեռք-ձեռք թռուցիկներ բաժնելով տարածել իրենց լուրերը: Նոյեմբեր 13ին, այսպիսի միջոցառման մը ընթացքին, կը ձերբակալուին Ս.Գ. Հնչակեան կուսակցութեան «Սարգիս Տիրուհի» Ուսանողական Միութեան նախագահ՝ 20-ամեայ Նարեկ Գալստեանն ու անդամ էտմոն Մակարեանը: 3 ժամուայ հարցաքննութենէ, ձեռքերէ եւ սպառնալիքներէ ետք ազատ կ'արձակուին, երբ կողմնակիցներ կը սկսին հաւաքուիլ ոստիկանատան առջեւ: Զիրենք ձեռնոցներէն մին էր Երեւանի ոստիկանութեան վարչութեան պետ, գեներալ-մայոր Ներսիս Նազարեանը, որ անցեալ տարի Լուս Անճելոս այցելեց եւ իր բաժանմունքի «զարգացման» համար նուիրատուութիւններ հաւաքեց: Բայց իր սկզբնական ցանկին տեղ տարբեր պիտոյքներով մեկնեցաւ, ամօթի մէջ թողելով Փասատինայի հայազգի ոստիկանապետը: Որովհետեւ ձերբակալութեան լուրը կը տարածուի մամուլի մէջ, ուստի «դաս» մը տալու համար Նարեկին եւ իր միջոցաւ իր նմաններուն, Նոյեմբեր 15ին Երեւանի մէջ, օր ցերեկով 3 դիմակաւորներ կը խոշտանգեն զինք, սպառնալով՝ «եթէ թերթերին մի բան ասես՝ յաջորդ անգամ կը սպաննենք»: Նարեկ, գլխէն ստացած հարուածներուն պատճառաւ, արիւնյուլայ վիճակի մէջ կը փոխադրուի հիւանդանոց, ուր եւ կը մնար մինչեւ այս տողերու գրութիւնը:

Ի պատասխան այս մասին լրագրողի մը ուղղած հարցին, Ռոպերթ Քոչարեան կը պատասխանէր թէ «ինչպէս միշտ, ընտրութիւնների նախաշեմին ում հետ ինչ պատահի անպայման կապելու են քաղաքականութեան հետ: Օրինակ, ես այդ տղայի մասին կեանքում չէի լսել, չգիտէի որ այդպիսի գործիչ կայ, որ քաղաքականութեան մէջ կայ... Չեմ կարծում, որ որեւէ հետաքրքրութիւն ունէ մէկի համար ինք ներկայացնում էր»...

Բարոյահոգեբանական մթնոլորտի զարգացման ի նպաստ ինչպիսի արտայայտութիւն, որմէ կարծէք ետ չմնալու համար, Ազգային ժողովի պատգամաւոր, ՀՀԿ-ի անդամ Մկրտիչ Մինասեան կը յայտարարէ. «Փառք Աստուծոյ, ոչինչ չի եղել, ընդամենը ձեռուէլ է երիտասարդը»...

ՅՈՒՐՏ ՈՒ ՄՈՒԹ ՏԱՐԻՆԵՐ, Թէ՞

Մեզի համար, «ոգու սով»ի տարածման եւ բարոյահոգեբանական մթնոլորտի անկման մեծագոյն օրինակը կը մնայ Լեւոն Տէր Պետրոսեանի վերադարձի կապուիլը «ցուրտ ու մութ տարիներու» վերադարձի սպառնալիքին հետ: Ժամանակին Դաշնակցութեան ջատագով, իսկ ներկայիս Սերժ Սարգսեանի ջատագով դարձած «Հայոց Աշխարհ» թերթը կը զգուշացնէ իր ընթերցողները, որ «Լեւոն էֆենտի» վերադարձը նպաստաւոր չի կրնար ըլլալ երկրի շահերուն, ու կը շանձնարարէր, որ իրենց տուններուն մէջ աւելցնեն մոմի պաշարները...

Որեւէ հայ կազմակերպութեան, ունէ հայ քաղաքական ղեկավարի թէ մտաւորական առաջնահերթութիւնը պէտք է ըլլայ ժողովուրդի մէջ ազգային ինքնութեան եւ արժանապատուութեան ամրապնդումը: Նամանաւանդ մեր պատմութեան այս բախտորոշ ժամանակաշրջանին: Այս գծով մեծագոյն դեր կրնայ խաղալ Արցախեան ազատամարտի փաստը, որ մեր վերջին 1600-ամեայ պատմութեան մէջ աննախադէպ իրագործում է: Օրին գրած ու արտայայտուած ենք այս մասին: Վերջերս «Նոր Սերունդ» հեռուստաժամով Հայաստանի Հնչակեան կուսակցութեան ատենապետուհի՝ Լիւդմիլա Սարգսեանի հետ մեր վարած հարցազրոյցի ընթացքին, դարձեալ հանգամանօրէն անդրադարձանք այս փաստին: Այս յօդուածով եւ ի գին կրկնութեան, կ'ուզենք դարձեալ շեշտել թէ՛ 387 թուականէն ի վեր, երբ Արշակունեաց Հայաստանը բաժնուեցաւ Պարսկական եւ Բիզանդական կայսրութեանց միջեւ, մենք յարատեւօրէն հող կորսնցուցած ենք, մինչեւ որ Արցախեան ազատամարտով յեղաշրջեցինք այդ ընթացքը եւ հող ազատագրեցինք: Երբ ամէն տարի կը տօնենք ու կը հպարտանանք մօտիկ անցեալի նոյնիսկ արկածախնդրական դէպքեր...

Շարք էջ 7

1975-2008
33th
ANNIVERSARY
Life, Health, Group Health
Disability, Long Term Care
NEW YORK LIFE

ԱՊԱՌՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆՌԱԺԵՇՏ Է
ԵՐԲԵՔ ՈՒՇ ԶԷ ՎԵՐԱՔՆՆԵԼՈՒ ԶԵՐ ԱՊԱՌՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ՊԵՏՐՈՍ ԵՒ ՄԻԱՍԱՆԹՈ ՄԱՐՈՆԵԱՆ
818 500-9585 ABA INSURANCE SERVICES 805 E. Broadway . Glendale, CA 91205
E-mail: BMaronian@AOL.com ONE EIGHT HUNDRED FOUR "HAI-TAD"

ՀԱՅ ՄԱՍՈՒԼ

ՎԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ԹՈՒՐՔԻԱՆ ԹՐԲԱՅՆԵԼՈՒ ԸԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ - «ՈՒՆԵԻՈՐՈՒԹԵԱՆ ՏՈՒՐՔ»

Հանրապետական թուրքիոյ կառավարութիւնը, Լոզանի Դաշնագրով ստիպողաբար երկրէն ներս մնացած փոքրամասնութիւնները՝ հայերը, չոյները եւ հրեաները տնտեսապէս սնանկացնելու, գանոնք փճացնելու, առեւտրական հրապարակէն հեռացնելու միտումով, 65 տարի առաջ, 1942-ի Նոյեմբերի 11-ին, խորհրդարանի յետմիջօրէի նիստին օրինագիծ մը ներկայացուց, որ նոյն նիստին վաւերացուեցաւ: »Ունեւորութեան Տուրք-Varlik Vergisi « կոչեալ այս 4305 թիւ օրէնքի կապակցութեամբ խորհրդարանի մէջ տրուած պաշտօնական տեղեկութիւնը »Երկրորդ Համաշխարհային Պատերազմի տարիներուն չարաշահութեամբ կուտակուած հարստութիւնը տուրքի ենթարկելու եւ շրջագայութեան մէջ գտնուող դրամի քանակութիւնը նուազեցնելու» եղած է: Սակայն միահեծան իշխող ձէ Հէ Փէ) ձուճուորիչէթ Հալք ֆարթիսի(կուսակցութեան երեսփոխաններուն 9 Նոյեմբեր 1942-ին գումարած դռնփակ նիստին վարչապետ Շիւքրիւ Սարաճօղլուին տուած տեղեկութիւնը բոլորովին տարբեր է. »Ունեւորութեան Տուրք«-ի օրէնքը թուրքիոյ տնտեսութիւնը օտարներուն ձեռքէն առնելու եւ գաջն թրքացնելու նպատակով պատրաստուած օրէնք մըն է:

»Ունեւորութեան Տուրք«-ի օրէնքը խորհրդարան ներկայացուելէ առաջ, վարչապետը Կ. Պոլսոյ թերթերու տէրերն ու խմբագրապետները Անգարա կը հրահրէ, օրէնքին մասին անոնց տեղեկութիւն կու տայ եւ կը պատուիրէ ի նպատ օրէնքին յօդուածներ գրել:

Կը կազմուին յանձնախումբեր, որոնք առանց անհատներու վճարելու կարողութիւնը ստուգելու, կը նշանակեն տուրքեր: Պատրաստուած ցանկերը կը յայտարարուին 18 Դեկտեմբեր 1942-ին: Ըստ այս օրէնքի 12-րդ յօդուածին, տուրքի վճարման պայմանաժամը 15 օր է, որով 4 Յունուանը 1943 թուականը կ'ըլլայ վճարման ժամկէտը: Անվճար քանակութիւններ ենթակալ են տոկոսի՝ առաջին շաբաթը 1 առ հարիւր, երկրորդ շաբաթը՝ 2 առ հարիւր: Տուրքի յայտարարուած թուականը եւ ժամկէտը մասնատակաւ տօնական օրե-

րու գուղադիպելուն) Գուրպան Պաշրամը(, 20 Յունուար թուականը կը յայտարարուի որպէս նոր ժամկէտ:

Բոլոր անոնք, որոնք իրենց տուրքը ճշգրտած ժամանակաշրջանին մէջ չեն վճարել կամ չեն կրնար վճարել, կառավարութիւնը անոնց բոլոր ստացուածքը աճուրդով կը ծախէ եւ եթէ անհատը տակաւին պարտական է, կը դրկուի պարտադիր աշխատանքի ճամբարներ:

Երբ անհատներու վիճակուած տուրքի քանակութիւնը, տուրքի գանձման գործադրութիւնը եւ անոր հետեւանքները նկատի առնուին, ի յայտ կու գայ թէ այս տուրքով հետապնդուած նպատակը առեւտրական հրապարակը եւ դրամագլուխը թրքացնել է: Հարստութիւնը ոչ-մասնատականներէն մասնատականներուն՝ թուրքերուն փոխանցել է:

Պարտադիր աշխատանքի դրկուելու համար Կ. Պոլսէն կը հաւաքուի 1869 անձեր, որոնցմէ 636-ը ճամբար մեկնելէ առաջ իրենց տուրքերը կը վճարեն: Աչքալէ՝ աշխատանքի ճամբար դրկուած անձերու բոլորն ալ ոչ-մասնատական են: ճամբար դրկուած 21 անձեր, քար կոտրելու, ճամբաներուն ձիւնը մաքրելու նման ծանր աշխատանքի ընթացքին կը մեռնին:

Թուրքիոյ տարածքին վրայ 114,368 անձ տուրքի կ'ենթարկուի, որոնց 62,575-ը Կ. Պոլսէն է: Այդ թիւին մօտաւորապէս 56,600-ը ոչ-մասնատական է: Թուրքիոյ տարածքին վրայ գանձուած ընդհանուր տուրքի քանակութիւնը 314,920.940 Թ.Լ. է, որուն 221,307.508-ը գանձուած է Կ. Պոլսեցիէն՝ մեծամասնութեամբ ոչ-մասնատականներէ:

9-13 Սեպտեմբեր 1943 թուականներուն New York Times թերթին մէջ Cyrus L. Sulzberger ստորագրութեամբ »Ունեւորութեան Տուրքը« քննադատող յօդուածաշարք մը կը հրատարակուի: Օրուայ արտաքին գործոց նախարար Նուման Մէնէմէնճիօղլու իր դժգոհութիւնը կը տեղեկացնէ ԱՄՆ-ի դեսպանութեան ու անոնց կը յայտնէ իր այն մտահոգութիւնը, թէ թուրք թերթերուն մէջ ալ կրնան հակամերիկեան գրութիւններ հրատարակուիլ: Ամերիկայէն կը վստահեցնեն, թէ յետ-

այսու, այդ թերթին մէջ, տուրքը քննադատող գրութիւններ պիտի չհրատարակուին:

15 Մարտ 1944 թուականին Ունեւորութեան Տուրքի գործադրութեան վերջ կը տրուի: Ծանր աշխատանքի ճամբարներու մէջ աշխատողներ ազատ կ'արձակուին: Զվճարուած տուրքեր ներուծի կ'արժանանան:

* * *

Հայոց Ցեղասպանութեան Միացեալ Նահանգներու Քոնկրէսին կողմէ ճանաչումը յետաձգուեցաւ, ոչ թէ վարձկան լապպիստներու միջոցաւ թիւրքիոյ շուայթրէն ծախսած միլիոններուն, այլ՝ կառավարութեան վերջին պահուն կատարած սպառնալիքէն:

Թուրքիա սպառնաց Ամերիկացիներու իրաք ռազմանիւթ ու զօրք դրկած Ինճիլիք օդանաւային խարխիւր փակել եւ իրաք ներխուժել՝ ՓՓՔ-ական թաքստոցները քանդելու պատրուակով: Միացեալ Նահանգներ իր լաւ բարեկամ, ՆԱԹՕ-ի անդամ, ահա-

բեկչութեան դէմ իր գործակից թուրքիոյ այս սպառնալիքին առջեւ անգամ մը եւս տեղի տուաւ եւ ճշմարտութեան կողքին կանգնելու քաջութիւնը չկրցաւ ցոյց տալ:

Միացեալ Նահանգներ, 1943-ին ալ, թրքական թերթերու մէջ հակամերիկեան յօդուածներ հրատարակուելու սպառնալիքին առջեւ տեղի տուած եւ ամերիկեան թերթերու մէջ «Ունեւորութեան Տուրք»-ը քննադատող գրութիւններու վերջ տուած էր:

Այդ թուականին թուրքիա ո'չ ՆԱԹՕ-ի անդամ էր, ո'չ ահաբեկչութեան դէմ կը պայքարէր, ո'չ իրաքի պատերազմը կար, եւ ո'չ ալ Ինճիլիքի օդանաւային խարխիւր օգտագործումը խնդրոյ առարկայ էր:

Խնդրոյ առարկան ԱՄՆ-ի կառավարութիւններուն սպառնալիքներու առջեւ տեղի տուող տկարութիւնն է:

«ԼՈՒՍԱԲԱՅ» ԹՈՐՈՆԹՕ

ՅՈՒՐՏ ՈՒ ՍՈՒԹ ՏԱՐԻՆԵՐ

Մարտնաւորուած էջ 6-էն

ըով, ինչո՞ւ համար արժանի կերպով չենք նշեր այս բացառիկ նուաճումը: Արդեօ՞ք կը խուսափինք արժանին մատուցել առ որ անկ է: Ինչո՞ւ համար շեշտը կը դնենք 1992-94 «Յուրտ ու մութ տարիներու» վրայ, փոխանակ գաջն դնելու նոյն թուականներուն մեր կերտած Արցախեան ազատամարտին վրայ: Ինչո՞ւ համար նորահաս սերունդներուն հոգեբանութեան մէջ «ցուրտ ու մութ տարիներու» վախը կ'ուզենք ամրապնդել, փոխան Արցախեան ազատամարտի նուաճման եւ անոր առթած հպարտանքի զգացումներուն: Առողջ եւ եռանդուն բարոյահոգեբանական մթնոլորտի մը ստեղծման եւ մեր ապագայի ամուր կերտման համար, ո՞րն է ճիշտ շեշտադրումը՝ «ցուրտ ու մութ տարիներ», թէ՞ Արցախեան Ազատամարտ: Ուրախ ենք, որ Նոյեմբեր 16ի հանրահաւաքին, Լեւոն Տէր Պետրոսեան ի վերջոյ

մասամբ անդրադարձաւ այս կէտին, յայտարարելով թէ.

«Ես առայժմ չեմ կարող պետական գաղտնիքներ հրապարակել, բայց հաւատացնում եմ, որ պատերազմի, գէնքի, զինամթերքի եւ վառելիքի հայթայթման եւ բանակի մատակարարման, Հայաստանի սահմանամերձ շրջանների պաշտպանութեան, խափանուած կոմունիկացիաների վրայ այնքան գումար է ծախսուել, որ լիուլի կը բաւարարէր մեր ժողովրդին թէ լոյսով, թէ ջերմութեամբ ապահովելու համար»:

Ան նաեւ յիշեցուց ներկաներուն, որ 1993-1995 տարիներուն Հայաստանի պաշտպանութեան նախարարը Սերժ Սարգսեանն էր, եւ ան «ամբողջութեամբ տիրապետում է այդ գաղտնիքներին»: Եթէ երկու երեք տարուան ցուրտ ու մութը մեզի համար աւելի ծանրակշիռ են քան Արցախեան նուաճումը, ապա... «ողբամ գեղջ Հայոց Աշխարհ»:

Massis Weekly on the Internet www.massisweekly.com updated every Friday

ATLANTIS RESTAURANT AND NIGHT CLUB. FRIDAY NIGHTS AT ATLANTIS ARABIAN NIGHTS. ENJOY A NIGHT OF MIDDLE EASTERN MUSIC, DANCING AND ENTERTAINMENT EVERY FRIDAY NIGHT AT ATLANTIS. 626.449.4599 162 N. SIERRA MADRE BLVD. PASADENA, CA 91107

ՐԱՅ ԴՊՐՈՑ

ՐԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ
ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ՝ «ՄԵՐՏԻՆԵԱՆ»
ՎԱՐԺԱՐԱՆԵՆ ՆԵՐՍ

Ինչպէս ամէնուրեք, Հայ աւետարանական «Մերտինեան» վարժարանէն ներս ալ Սեպտեմբեր ու Հոկտեմբեր ամիսներու ընթացքին, հայ մշակոյթի շունչն էր, որ կը մղէր աշակերտներն ու իրենց դասատուները դասարանները զարդարելու հայ մշակոյթը պատկերացնող առարկաներով, ոտանաւորներ ու երգեր սորվելով, հայոց

«քարնավալ» մը Ծնողա-ուսուցչաց մարմինի կազմակերպութեամբ: Առաւօտեան ժամը 10էն առաջ արդէն, դպրոցին բակը լեցուն էր. ամէն կողմ խաղեր, կրպակներ... ժամը 11ին գործադրուեցաւ գեղարուեստական յայտագիր մը, վարժարանիս սրահին մէջ, ուր ներկաներու թիւը աւելի քան 300 էր: Հայ մշակոյթին նուիրուած այս յայ-

Մուսա Տաղի տոնմիկ պարը

պատմութեան դասապահերու եւ պաշտամունքներու ընթացքին հայ մշակոյթի պատմութեան մասին լսելով:

Հոկտեմբեր 20, 2007ին, Շաբաթ օր, տեղի ունեցաւ հայ մշակոյթին նուիրուած իւրայատուկ սոնակատարութիւն մը եւ միօրեայ

տաղրին մէջ բաժին վերցուցին Ա.-Ը. կարգերու աշակերտները: Բացման խօսքը կատարեց Ը. կարգէն Ռոզին Սոմունճեան. հանդիսավարն էր նոյն կարգէն Լենա Քէօսէան: Յայտագիրը սկսաւ երգեցողութեամբ «Հայր մեր»ի, «Ով մեծասքանչ դու լեզու»ի եւ «Եկեղեցին

«Պապիկն ու շողգամը»

հայկական»ի: Ա.-Գ. կարգերը ելոյթ ունեցան խմբային արտասանութիւններով, երգերով եւ հայկական պարով մը: Բ. կարգը ներկայացուց տրամախօսութիւն մը՝ «Պապիկն ու շողգամը»: Ե. Զ. եւ Ը. կարգերէն արտասանեցին հայ լեզուին նուիրուած ընտիր կտորներ: Ե. եւ Ը. կարգերը ներկայացուցին Մուսա Տաղի տոնմիկ պարը: Փակման խօսքը ըրաւ վարժարանիս տնօրէն Յովսէփ Ինճէճիքեան: Ան դրուատեց Ծնողա-ուսուցչաց մարմինի նուիրումը եւ շնորհակալութիւն յայտնեց յայտագիրը պատրաստող ուսուցիչներուն ու անոր մասնակցութիւն բերող բոլոր աշակերտներուն:

Ապա, բակին մէջ, ծայր տուաւ խրախճանքը: Ներկայ էր հոծ բազմութիւն մը՝ աշակերտներու, ծնողներու եւ բարեկամներու՝ շուրջ 600 հոգի: Բացօթեայ խաղերէն փոքրիկները չէին ուզեր հեռանալ:

Բակին պատերուն տակ, փոքր կրպակներու մէջ կը ցուցադրուէին հայերէն գիրքեր ու արուեստի իւրայատուկ յուշանուէրներ: Ուշագրաւ էին «Սարգարսպատ» գրատան եւ HyMan-ի կրպակները, լաւաշ հացի պատրաստութեան անկիւնը, զարդեղէններու եւ խմորեղէններու կրպակները: Հաճելի էր դիտել շուքին պատսպարուած ճաշասեղաններու շուրջ զուարթ խօսակցութեամբ տարուած ծնողներն ու հիւրերը՝ իրենց երեխաներով: Երեկոյեան, Ծնողա-ուսուցչաց մարմինի անդամները կը հաւաքէին կրպակները ու հաշիւները կը փակէին: Անոնք չոզնած ու սպառած էին եւ սակայն հոգեկան մեծ բաւարարութեամբ կը ժպտէին՝ հայ մշակոյթին, հայ դպրոցին ծառայած ըլլալու երջանկութեամբ: Հայ աւետարանական «Մերտինեան»

Շաբ.ք էջ 19

AGBU High School – Pasadena*
Accredited by WASC

2008-2009 Academic Year

High School Open House
December 8, 2007

Prospective students and their parents are invited to join us to learn about our academic program and educational opportunities available to high school students.

Members of the faculty, staff and administration will be available to answer all questions.

Registration: 10:00 AM
Program and Tour: 10:30 AM

Some of the great programs you can learn about at the Open House include:

- WASC Accredited College Preparatory Academic Program
- Honors and Advance Placement (AP) Level Instruction and Supplementary Classes
- Small Class Sizes
- Individual Student Attention
- Enrichment Periods Four Days A Week To Provide Students With Additional Help And Guidance By Core Teachers
- College Counseling
- Various Electives And Clubs To Cultivate Student Interests
- SAT Preparation Classes
- After School Sports and Cheerleading Programs
- Field Trips Including To University Visits At Each Grade Level, Junior Trip Armenia

AGBU High School-Pasadena offers a high quality, rigorous, challenging and college preparatory curriculum geared to prepare students for the university within a school culture that strives to encourage, inspire and nurture all aspects of student development.

To receive a registration packet or for more information please
Call: (626) 794-0363
We are located at 2495 E. Mountain St, Pasadena, CA 91104
(corner of Mountain and Altadena)
*Affiliated with AGBU Manoogian-Demirdjian School

Massis Weekly

Volume 27, No. 42

Saturday, NOVEMBER 24, 2007

Narek Galstian's Beating Was Ordered And Implemented By The Government

YEREVAN -- Narek Galstian, the 20-year-old leader of the "Sarkis Dkhrouni" youth league of the Social Democrat Hunchakian Party (SDHP), was hospitalized with serious injuries after being assaulted and severely beaten by unknown individuals in the northern outskirts of Yerevan. The attack took place two days after Galstian and another young activist of the SDHP were detained by police while posting anti-government leaflets in the city center.

Lying on his hospital bed, Galstian told RFE/RL that a taxi carrying him was blocked by another car as it drove through a northern Yerevan suburb in the morning. He said three young men then got out of the car and began punching and kicking him.

"They apparently also used a blunt object," he said. "One of them said, 'If you tell anything to newspapers, I'll kill you next time.' But I told them that I will keep speaking up. I promise the people who did it that they will never manage to intimidate me."

Galstian, who worked as a correspondent for RFE/RL's Yerevan bureau until last spring, was hospitalized to the nearby Surp Grigor Lusavorich hospital with numerous cuts on his head that were promptly stitched by doctors. Galstian's head was completely bandaged as he was interviewed later in the day.

The young oppositionist said he was visited and questioned by police investigators after the surgery. He said he told them that he remembers seeing one of the attackers at Yerevan's Zvartnots airport the previous night. "They were probably following me," he said, referring to the attackers.

SDHP "Sarkis Dkhrouni" youth organization leader Narek Galstian

"Haykakan Zhamanak," a daily newspaper staunchly supportive of Ter-Petrosian, wrote on Friday that the chief of the Yerevan police, Major General Nerses Nazarian, personally hit and bul-

lied the two men at a police station in the capital. The claim was echoed by Lyudmila Sargsian, the SDHP chair-

Continued on page 2

ACA Petitions International Organizations To Condemn Abuses By Kocharian Regime

The escalation of abuse by the Armenian government and law enforcement towards citizens in Armenia, specifically targeting those who have been politically active in the upcoming presidential elections has alarmed Armenian communities worldwide leading to an outright condemnation and critical call to action by the Armenian Council of America.

The latest example of abuse was the incident on November 12 involving Narek Galstian and another member of

the Social Democrat Hunchakian Party's Sarkis Dkhrouni student union, who were arrested and detained for distributing opposition leaflets. During the interrogation Galstian was assaulted by the head of the Police of Yerevan Major General Nerses Nazarian (a direct violation of democratic freedoms), the detained were set free and advised to no longer engage in oppositional political activi-

Continued on page 2

Ter-Petrosian Apologizes To Nation, Seeks Broader Support "I Apologize To You For Bringing Robert Kocharian And Serzh Sarkisian To Armenia And Foisting Them Upon You"

YEREVAN -- Former President Levon Ter-Petrosian again rallied thousands of supporters in Yerevan on Friday, urging broader opposition support for his return to power and responding scathingly to verbal attacks from President Robert Kocharian and Prime Minister Serzh Sarkisian. In a more than hour-long speech, he said his decision to promote the two Nagorno-Karabakh-born men to high-ranking government positions in Yerevan in the 1990s has proved to be "disastrous" for Armenia.

The speech also contained a long-awaited critical analysis of his track record in government, with Ter-Petrosian apologizing to Armenians for the "suffering" they had endured during the first years of the country's independence. But he insisted that it had primarily been caused by the victorious war with Azerbaijan and the resulting Azerbaijani and Turkish blockades of Armenia.

Ter-Petrosian also called on the West to press the authorities in Yerevan to take key anti-fraud measures ahead of the upcoming Armenian presidential election. Failure to do that would render "meaningless" international monitoring of the February 19 vote, he warned.

"Seeing the latest steps by Robert Kocharian and Serzh Sarkisian, I am increasingly convinced that I need to repent and ask for absolution," he told about 20,000 people who gathered in the city's Liberty Square. "Therefore, I belatedly but sincerely apologize to you for bringing Robert Kocharian and Serzh Sarkisian to Armenia and foisting them upon you."

"If I made mistakes in my staff-

Thousands of Ter-Petrosian supporters in Freedom Square rally

ing policy — and I really did — this is the biggest one. In fact, this is not a mistake but a disaster which I inflicted on our people. So help me rid you of that disaster," he added, drawing cheers from the crowd.

The blistering attack came in response to Sarkisian's weekend speech

Continued on page 4

French Insurer Axa Pays Out For Armenian Genocide

The French insurance company Axa paid out \$1 million (680,000 euros) Monday, as the first installment of a \$17.5 million settlement to compensate life-policy holders killed in the Armenian genocide, lawyers said.

The settlement was reached in 2005 following a class-action suit brought in the United States by descendants of victims who held policies with insurance companies now incorporated into Axa.

The money was handed over to three French-Armenian charities by the lawyers who brought the suit. The charities will receive a further two million dollars in the next two months.

The rest of the money is to go to individuals, who have until January 7 to register on an Internet site. So far 5,000 people - mainly in the USA, Armenia and France - have laid a claim.

"It is very important symbolically for as many people as possible to look back into their history and see if their family is mentioned on the Internet site," said Brian Kabateck, one of the lawyers.

The American insurance company New York Life made a similar settlement for \$20 million in 2000, and lawyers have actions pending against Deutsche Bank and Dresdner Bank of Germany.

Armenia And U.S. Set To Sign Nuclear Cooperation Deal

YEREVAN -- Armenia and the U.S. were to sign on November 21 an energy cooperation agreement, which includes joint development of environmental safeguards for the country's nuclear industry, the U.S. Embassy said Monday.

Armenia is planning to build a new 1,000-MWt power unit on the site of an existing nuclear power plant, which has been operational since 1976.

The Armenia-U.S. agreement stipulates that the parties will join efforts in preliminary assessment of environmental threats and the development of seismic safeguards if the new reactor is built.

Specialists believe the existing Armenian NPP will remain operational until 2016. It generates 40-50% of Armenia's electricity.

In September 2003, the plant came under the five-year trust management of INTER RAO UES, a subsidiary of Rosenergoatom and Russia's RAO UES electricity monopoly.

The European Union has insisted that Armenia shut down the nuclear power plant, offering 100 million euros in aid. But Armenian experts have said the construction of alternative power generating facilities would cost the country about a billion euros.

The Government Has Privatized History

By Haykush Aslanyan
Hetqonline

In recent years, there have been a growing number of archeological projects in our country, thanks to growing cooperation between Armenian archeologists and archaeological groups from several other countries.

Digs in the Ararat valley have yielded great results. Levon Petrosyan, a senior scientist at the Institute of Archaeology and Anthropology, explained that there are burial grounds in the Ashtarak region, in the Tsaghkalanj and Aghavnatun districts, that contain many tombs and fortresses, the exact locations of which are known, but which have remained unexcavated. Armenian and French archaeologists have recently discovered Stone Age settlements near Aratashen. According to the archaeologists, these places had been settled by 6000-5000 B.C.

The archaeologist noted that there are treasure hunters who raid the historic monuments, and who are especially active in Armavir Marz. When archaeologists discover a tomb through surface examination, they have little hope that when they open it they will find the contents intact. But fortunately, this time the archaeologists' fears were not justified; treasure hunters had not managed to raid this tomb. Thus, the tomb of one of the rulers of the Urartu era has remained untouched with all of its contents.

"On one hand, treasure hunters raid and destroy our many thousand-year old culture; on the other hand, the government avoids the issue. The area called Drer in Armavir Marz, which contains prehistoric tombs, is being privatized and cultivated. This area holds in its depths the history of millennia, which will remain undiscovered," said Levon Petrosyan.

Archaeologist Pirdus Muradyan, who protests not against privatization and cultivation of land, but against their illegal land appropriation, said, "The Registry has no idea about historic and cultural values; it privatizes undiscovered historic and cultural treasures left and right. The privatization of these lands should be done not through an arrangement between the Registry and the private owner, which is violation of the law, but through a decision by the Agency of Monument Protection, as required by the Republic of Armenia Law on Land."

The head of the Echmiadzin registry, Shiraz Harutyunyan, reject this accusation, shifting blame onto the Agency for the Protection of Monuments. "Where do the borders start and end in those places which contain undiscovered history?" Harutyunyan asked. He blames the agency for the current situation. First the agency has not yet legalized its jurisdiction over these territories and does not have privatization documents. Second, the agency was silent in its opposition to decisions by the government in 2003 to 2005 to hand those areas over to communities.

"The community heads sold the land. There was nothing stopping them," said the head of the registry. He

said that the areas which had been marked as tomb fields on the map weren't privatized, but remained as monuments. The areas which had not been marked as cultural treasures were sold.

Archeologists, meanwhile, deplore Minister of Culture Hasmik Poghosyan's attitude towards historic and cultural values. "When a country's Culture Minister doesn't understand what a many-thousand-year-old culture is, what can we talk about?" protested Pirdus Muradyan. He and his colleagues are angry about what has happened to the Tsaghkalanj burial grounds, where a 170-hectare protected zone was established in 1993. But according to Muradyan, 90% of that is now owned by wealthy indi-

viduals, and the remaining 10% is located on a rocky hill and contains no history in its depths.

Archaeologists are angry about Minister Poghosyan's ignorance of Tsaghkalanj as a valuable historic site. "For more than a year the minister has refused to present these documents to the government and hasn't justified her refusal in any way," Muradyan said.

According to Muradyan, there are cemeteries and fortresses in the

territory between Metsamor and Lernamerdz. "These areas have been completely privatized; they are now owned by government officials and rich people," the historian said, adding that Yerevan Mayor Yervand Zakharyan owns 300 hectares of land here, 230 of which have been cultivated. Albert Heroyan, the former governor of Armavir, owns 400 hectares of land that belongs to the villages of Aragats villages'. Artsakh Alko has purchased a similar amount of land near Aghavnatun, right on the burial grounds, next to a recently excavated tomb.

"The unexcavated treasures now belong to them and will do so until the government buys them back. But that will never happen, first because the owner would ask an astronomical sum, which the government couldn't afford, and secondly the government, if it had a proper approach to these historical treasures, would not be destroying them now," said archaeologist Pirdus Muradyan.

ACA Petitions International Organizations To Condemn Abuses By Kocharian Regime

Continued from page 1

ties and not to inform the media about the detention (a direct violation of freedom of speech), otherwise they would be punished.

The brutal beating of Narek Galstian on November 15 by unknown assailants who threatened his life if he continued his political activities has been the latest example of abuse targeting politically active citizens in Armenia and the culminating factor towards the ACA petition. The petitioned organizations include the U.S. State Department, Organization for Security and Co-opera-

tion in Europe (OSCE), Office of the United Nation's High Commissioner for Human Rights, and all major international human rights organizations to convey their concerns to the Armenian authorities and to end the oppressive political situation.

With the presidential elections underway, the ACA believes that the Armenian government needs to abide by its constitution and allow all citizens to express themselves freely, without being intimidated or punished for doing so. The ACA released the below petition in response to the recent appalling events:

On November 15th, a young opposition activist was brutally assaulted in the Armenian capital Yerevan. What occurred has sent shockwaves throughout the Armenian communities worldwide, prompting questions about the current state of affairs and the political climate prevailing in Armenia prior to the presidential elections, which are scheduled for February 19th, 2008. This pre-election period is already marred with numerous cases of attacks and imprisonments of individuals expressing a differing viewpoint from one that is held by the current administration, led by President Robert Kocharyan.

The latest and most striking example is the severe beating of 20 year old Narek Galstian, leader of the "Sarkis Dkhrouni" academic youth organization of Social Democrat Hinchakian Party (SDHP). He is being hospitalized after a brutal assault by a group of unknown assailants, who threatened to kill him if he keeps talking to the media. Two days prior to the beating, Galstian and Edmon Magarian, another member of the SDHP, were taken into custody for passing out leaflets urging citizens to reject Prime Minister Serzh Sarkisian in the upcoming elections, and supporting former president Levon Ter-Petrosian. After three hours in police custody and physically assaulted by Yerevan police Chief Major General Nerses Nazarian, they were released and were threatened not to engage in "anti-government propaganda" in the future.

The Republic of Armenia was founded on principles of equality, democracy and freedom of expression. The current administration in Armenia has failed to uphold these principles and protect the rights of its citizens. The Armenian Council of America strongly believes that the Armenian government needs to abide by its constitution and allow all citizens to express themselves freely, without being intimidated or punished for doing so.

We believe that your organization plays a vital role in promoting democratic principles and values in countries such as Armenia. Hence, we ask you to publicly condemn these atrocious unconstitutional practices and urge the government of Armenia to engage in elections, free of repression and tyranny

Armenian Council of America

Narek Galstian's Beating Was Ordered And Implemented By The Government

Continued from page 1

woman.

Speaking at a rally in Yerevan later in the day, Ter-Petrosian demanded Nazarian's immediate sacking. He said failure to fire him would mean that Kocharian and Prime Minister Serzh Sarkisian were "behind the beating."

"We did not want to name these names," Sargsian told a news conference. "But remaining silent about that would now be a crime."

"The fact that a police general does not shy away from beating 19- and 20-year-old young men and even trying to stuff a leaflet into their mouths and force them to eat it ... shows that this is a police state," she said.

The SDHP leader again alleged that Galstian's beating was ordered by the government. "Nowadays police will not take any action without orders from above," she said. "I link [the beating] to the highest echelons of power." "They thereby tried to scare the youth," she added.

"A strong government does not resort to such actions," she told RFE/RL. "This was a show of force by a weak government."

"It's not that easy to terrorize us.

Major General Nerses Nazarian accused of assaulting

We entered this struggle consciously and this incident proves that we are on the right path," she added.

Similar allegations have been made by other influential opposition forces not aligned with Ter-Petrosian. Parliament deputies from the opposition Zharangutyun party on Thursday demonstratively walked out of a parliament session in protest against what they described as an "act of political terror." "This act of terror is a direct continuation of other repressions against political figures in Armenia and vivid proof of the fact that violence against political opponents is an integral part of the Armenian authorities' work style," Zharangutyun said in a statement.

KOHAR Warms The Hearts Of Toronto Armenians

TORONTO, CANADA — Friday morning, November 16, 2007, began with small soft snowflakes in the air that dissipated by the time they reached the streets of Toronto, but the evening ended with warmth beyond anyone's imagination as the Toronto Center for the Arts roared, with a sold out auditorium, standing room only, tiers of people in the balcony, private boxes, orchestra, with the audience,

everyone, but to no avail. There simply were no tickets to be had. People had to be turned away. \$50 tickets were being scalped for \$200. It was wonderful to know that this unknown group, this phoenix named KOHAR that rose from the ashes of Gyumri's earthquake, with the generous benevolence of the Khatchadourian family, had become known as one of the best Armenian symphonic orchestra and

screaming bravo and clapping until late night. After numerous encores the lights on the stage finally dimmed down to allow the orchestra and choir to

choir groups in the world, under the leadership of Maestro Sebouh Apkarian. Since they began their North American tour in Universal City, Los

make their exit. The day had begun with a fury of people – friends, family, and strangers — all trying to secure additional tickets to the evening's concert. It was apparent that anyone who had any connections whatsoever was trying to call in favors that day. The crew members were on telephones trying to find any tickets that may exist among their various distributors to accommodate

Angeles on October 18, this somewhat unknown group has become talk of the town; word has traveled like lightning via reviews and telephone lines from state to state, and other countries as far as Canada. On Sunday, November 18, 2007, KOHAR performed at the Centre des Arts in Montreal to another sold out crowd, and thereafter traveled to New York for its final North American tour concert at Carnegie Hall.

Pasadena City Appoints Chief Melikian As Interim City Manager

PASADENA -- The Pasadena City Council has made two unanimous decisions relating to the recruitment of a new city manager following Cynthia J. Kurtz's recent announcement that she will step down in January to join a Pasadena-based consulting firm.

The Council will appoint Pasadena Police Chief Bernard K. Melekian interim city manager effective Jan. 8, 2008. During the period leading up to that date, Melekian will work with Kurtz to aid in the transition. The Council has also determined to embark immediately on a nationwide search for the next city manager.

According to Mayor Bill Bogaard, the selection of an interim city manager is an important step to ensure that consistent leadership is maintained while the national search moves forward.

Melekian has provided leadership to Pasadena Police Department since 1996 and served as acting fire chief in 1998. Prior to coming to Pasadena, he served with the Santa Monica Police Department and the Santa Barbara County Sheriff's Department, and was adjunct professor of criminal justice at Santa Monica College.

He earned a bachelor's degree in

ACF To Celebrate The Legacy Of Swiss Humanitarian, Missionary, Jakob Kunzler

ARLINGTON, MA -- The Armenian Cultural Foundation will hold a book launch on Sunday, December 9, 2007 at 3:00 p.m. on the occasion of the release of Swiss missionary, humanitarian and physician Jakob Kunzler's memoir, *In the Land of Blood and Tears: Mesopotamia during the World War (1914-1918)*.

The keynote speaker will be renowned authority on the Armenian Genocide, Dr. Vahakn Dadrian, who will emphasize the critical importance of this detailed eyewitness testimony by the Swiss missionary.

The public is invited to this event, which will provide an opportunity to learn about the life and legacy of Jakob Kunzler and his wife Elisabeth in Urfa and later in Syria and Lebanon in saving the lives of thousands of Armenian orphans during and after World War I.

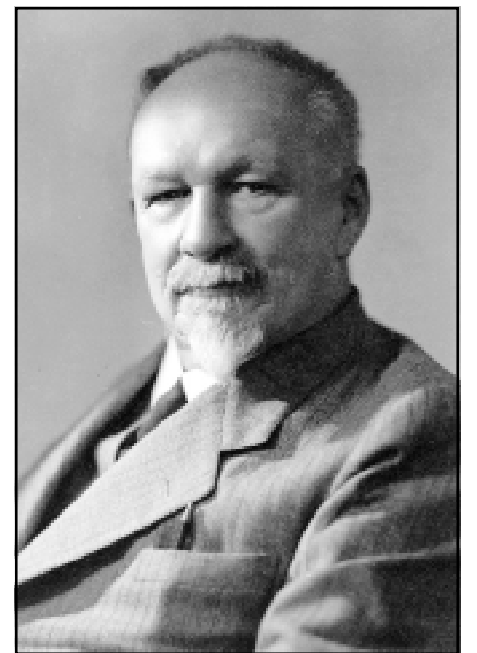
This important publication has been made possible through the generous sponsorship of Mr. and Mrs. Mesrob and Anne Bchakjian of Clifton, New Jersey. It includes photographs published for the first time, maps and two extensive bibliographies.

In attendance at this unprecedented event will be H.E. Christoph von Arb, Consul General of Switzerland to Boston, as well as several members of the second and third generations of the Kunzler family. A reception will follow the program. Copies of the Kunzler's book will be available for sale.

Born in 1871 in Hundwil, Appenzell Ausserrhoden, Switzerland, Jakob Kunzler left for Urfa in May 1899 upon the invitation of the great German humanitarian and physician Johannes Lepsius to serve in the German Orient Mission hospital in Urfa (historic Edessa). His journey to the East turned out to be remarkable. Unlike many other missionaries whose assignments are relatively uneventful and short-term, Kunzler's proved to be tumultuous and lasted a lifetime. Kunzler with his wife served at the mission hospital until it was dissolved in 1922.

During his quarter of a century tenure, Kunzler with his wife Elisabeth with other missionaries—prominent among them the Danish Karen Jeppe and the Americans Corinna Shattuck and Effie Chambers—attended to the sick and wounded, and saved and gave shelter to the orphans.

Over the years, orphaned Arme-

Swiss missionary, humanitarian and physician Jakob Kunzler

nian children and young girls freed from Turkish harems after a decree in 1918 found refuge in the orphanage. Kunzler, his wife, and endangered their lives assisting the refugees wandering in the streets of Urfa. Kunzler's wife and others also conducted many search-and-rescue missions to collect Armenian orphans and hide them under their own roofs. At the height of the massacres throughout the Ottoman Empire, Kunzler also witnessed the heroic Armenian resistance of Urfa (September 29-October 23, 1915), which concluded with the destruction, plundering, and virtual extermination of the Armenian community.

The armistice of 1918 and the defeat of the Central Powers, of which the Ottoman Empire was a member, did not end the suffering of the Armenians. An enormous challenge was emerging: the saving and protection of more than 132,000 orphans—mainly Armenian but also Assyrian, Syrian, Greek, and Kurdish—scattered throughout Asia Minor and the Near East. Upon the closing of their clinic by the Turkish government, the Kunzlers organized and transported to safety an estimated 8,000 orphans to Syria, and present day Lebanon. It was during this heroic undertaking that the couple was nicknamed Papa and Mama Kunzler, terms of endearment that they cherished and carried for the rest of their lives.

On May 19, 1939, in recognition of the Kunzlers' four decades-long humanitarian service, the Armenian community of Beirut paid tribute to this exceptional couple. A jubilee, or-

American history and a master's degree in public administration from California State University-Northridge. He is a doctoral candidate in public policy at the University of Southern California.

A former president of the Los Angeles County Police Chiefs Association, he currently serves as second vice

president of the California Police Chiefs Association, which recently named him California Law Enforcement Person of the Year.

He is a member of the U.S. Coast Guard Reserve. Melekian lives in Pasadena with his wife, Nancy Chapman Melekian.

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱԸ ՓԱՍԱՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ
 (200 ՀՈԳԻ ՀԱՄԱՐ)
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
1060 N. ALLEN AVE. PASADENA
ՀԵՌԱՉԱՅՆԵԼ (626) 797-7680

Glendale School Board President Krikorian Swears In Newly Seated Student Board Members

GLENDALE, CA. -- The Glendale Board of Education recently swore in its newest student board member. Glendale Unified School District Board of Education President, Greg Krikorian, swore in Henrietta Movsesyan at the October (day) board meeting.

"I couldn't be more proud of Henrietta for accepting this very important responsibility of representing the over 27,000 students in our district. It's encouraging to see the leadership and enthusiasm that Henrietta will bring to our board," stated Krikorian.

Henrietta attended R.D. White Elementary School, Wilson Middle School, and is currently a senior at Glendale High School. She was a part of the first sixth grade class at Wilson and has been a part of student government ever since, holding many leadership positions ranging from ASB President, Student Senate President, GATE Advisory President, Yearbook Editor, youth group leader, and church volunteer. As a sophomore at Glendale High, she took on a position usually held by seniors – Director of Activities. She

Henrietta Movsesyan and Greg Krikorian

then became the first ever Junior ASB President in Glendale High history, and says, "My family's encouragement and love gave me the confidence to go for all of these things."

Ms. Movsesyan is also in the National Honor Society and involved in the Senior Class Council. She is enrolled in AP courses and runs Varsity Cross Country and Track.

Ter-Petrosian Apologizes To Nation, Seeks Broader Support

Continued from page 1

in which he said Ter-Petrosian should "repent and apologize to the Armenian people for, to put it mildly, mistakes committed by him."

Ter-Petrosian countered that Sarkisian was for years a key member of his administration and never spoke of any government mistakes or policy failures during his 1991-1998 presidency. "Serzh Sarkisian is as much [part of] the current government as [he was of] the former one," he said.

Ter-Petrosian also rejected Kocharian's allegations that Armenia's former leadership mismanaged and even "ruined" the Armenian economy. Reacting to Ter-Petrosian's harsh criticism of his administration on October 31, Kocharian downplayed the Karabakh war's impact on Armenia's economic collapse of the early 1990s that was compounded by a severe energy crisis.

Ter-Petrosian spent a large part of his speech trying to substantiate his view that the wars in Karabakh, which all but cut off Armenia from the rest of the world, and elsewhere in the region were the root cause of that. He said the war effort also required enormous material resources that could have otherwise been used for the facilitating the country's transition to the free market. Ter-Petrosian specifically elaborated on the causes of the power shortages which meant that Armenian households had only a few hours of electricity a day between 1992 and 1995.

"I can still not disclose state secrets but will assure you that the money we spent on securing weapons, ammunition and fuel, supplying the army, defending the border regions of Armenia and restoring disrupted communication infrastructure would have been enough to fully provide our people with heat and electricity," said Ter-Petrosian.

Ter-Petrosian said both Kocharian

and Sarkisian are well aware of this by virtue of being the war-time leaders of Karabakh. He cited Kocharian as telling to him in a 1995 congratulatory message that "the grateful people of Artsakh (Karabakh) will never forget your personal contribution to our heroic struggle."

"I do realize that my lengthy explanations will not dispel many people's doubts. So I am left to solicit the forgiveness of the people for the suffering inflicted on them for the sake of Artsakh's salvation," declared Ter-Petrosian.

The 62-year-old former scholar also strongly disagreed with those who believe that the roots of Armenia's existing political and economic ills date back to the 1990s and that there are no fundamental differences between his and Kocharian's administrations. "The current and former authorities can not be [seen as] identical for one simple reason. The former leadership was political, while the current one is criminal," he charged.

While admitting that government corruption was a serious problem during his rule, Ter-Petrosian insisted that it did not have a systemic character. He claimed that the current Armenian authorities have scrutinized his and his associates' past activities since his resignation in 1998 in the hope of implicating them in corruption and other wrongdoing.

"Imagine what they would have done to use if they had found any concrete fact [of corruption,]" he said. "They would have destroyed us, they would hanged us on this podium."

Ter-Petrosian's speech at the rally was preceded by much shorter statements made by the leaders of a dozen opposition parties supporting his presidential bid. Also addressing the crowd was Khachatur Sukiasian, a wealthy businessman and parliament deputy who has been facing a govern-

Baron Garbis To Premier In January '08 Vahé Berberian's Long Overdue Return To The Stage

LOS ANGELES, CA -- Comedic genius and avant-garde artist Vahé Berberian's latest production Baron Garbis is set to hit the stage January 17 and will run through March 9, at the Whitefire Theatre in Sherman Oaks.

Written and directed by Vahé, Baron Garbis, a play in Armenian, is about a man who is transplanted from Bourdj Hammoud—the core of his existence—to an armchair in North Hollywood. There he wages war to defend the memories that have become his reality. A turbulent Baron Garbis conducts a passionate battle to defend his beliefs, actions, fears and ultimately his future, as layers of family history buried in secrecy are peeled. This universal story of family love, loyalty and honor is revealed as three generations – Baron Garbis, his son Jirair and grandson Khajag – with vastly different pasts, upbringings, morals and values clash.

While the play delivers a powerful and dramatic performance, it is still laced with Vahé's inescapable brand of humor that lovingly pokes fun at cultural mores and fallibilities. "Humor is an integral part of my existence, and integral part of our lives in general," he says. "If a writer is able to create a good balance between comedy and tragedy, then he or she has captured the essence of life that is composed of both."

The desire to establish that balance led Vahé, a veteran of the theatre, to return to writing and directing, even after gaining international acclaim with his monologues Yevaylen, Nayeve and Dagaveen. "I realized with my one-man shows that I was becoming self-absorbed. It was all dependent on me, and I wanted to do something that I was not actively in, and that held literary merit," says Vahé.

This production is a collabora-

tion between good friends most of whom have been working together for over two decades. The cast and crew of Baron Garbis includes the original cast and crew of Pink Elephant, staged in 1985, Quicksand in 1987 and 200 in 1989. "We are a tight-knit family and the friendship is still there," he says, stressing that he has missed his theatre family immensely.

Baron Garbis, a three-character play, has two alternating casts that include Ara Baghdoyan, Ara Madzounian, Maurice Kouyoumjian, Sako Berberian, Chris Bedian and Roupen Karakouzian, and is produced by Hrair S. Sarkissian.

Baron Garbis will run January 17 to March 9, 2008, every Thursday, Friday and Saturday at 8pm and every Sunday at 3pm at Whitefire Theater, located at 13500 Ventura Blvd. in Sherman Oaks, CA.

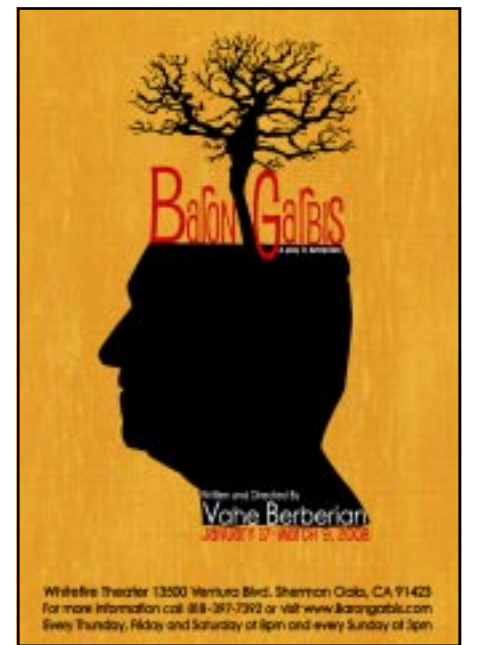
For reservations and information on tickets, advertising and sponsorship, or to become a "Friend of Baron Garbis," call 818-397-7392 or visit www.BaronGarbis.com.

ment crackdown on his businesses since openly voicing support for the ex-president's comeback last month. "I am proud of standing next to the founding president of the Republic of Armenia," stated Sukiasian. He said there are "dozens" of other entrepreneurs who support Ter-Petrosian but are afraid of speaking out.

Another speaker read out a letter from Zhirayr Sefilian, a prominent Karabakh war veteran and nationalist politician controversially imprisoned by the authorities. It welcomed the "liberation movement" started by Ter-Petrosian and his allies and urged them to "take the struggle to the end." Unlike the ex-president, Sefilian opposes any land concessions to Azerbaijan.

While welcoming the multiparty support, Ter-Petrosian appealed to other influential opposition figures to rally around his presidential candidacy and "get rid of this criminal regime." He specifically mentioned his former prime minister and longtime rival, Vazgen Manukian, as well as former parliament speaker Artur Baghdasarian and former Foreign Minister Raffi Hovannisian.

All three men have long been harboring presidential ambitions. Seeking to win over them, Ter-Petrosian declared that if elected he will serve as

Baron Garbis, a three-character play, has two alternating casts that include Ara Baghdoyan, Ara Madzounian, Maurice Kouyoumjian, Sako Berberian, Chris Bedian and Roupen Karakouzian, and is produced by Hrair S. Sarkissian.

Baron Garbis will run January 17 to March 9, 2008, every Thursday, Friday and Saturday at 8pm and every Sunday at 3pm at Whitefire Theater, located at 13500 Ventura Blvd. in Sherman Oaks, CA.

For reservations and information on tickets, advertising and sponsorship, or to become a "Friend of Baron Garbis," call 818-397-7392 or visit www.BaronGarbis.com.

president only for three years and "leave the political arena for good." Armenians would then be able to "choose a new president in absolutely free and fair elections," he said.

Ter-Petrosian further urged the OSCE, the Council of Europe and other international organizations that have monitored Armenian elections to help ensure that all ballots for the upcoming presidential election are printed aboard and that voters casting those ballots have their fingers marked by indelible ink. He claimed that multiple voting and circulation of forged ballots was widespread during the May parliamentary described as largely democratic by Western observers.

Ter-Petrosian alleged that in fact the polls were the "most disgraceful in Armenia's history" because "vote falsifications were disguised with such ingenuity that no observer could detect them." He said the Western-led monitoring missions should also engage in a more in-depth long-term monitoring of the February 19 election. "If all this is not done, then the mission of international monitoring organizations in Armenia will become meaningless," he said. "Furthermore, it will contribute to the legitimization of elections held with blatant fraud."

ՅՈՒՇԵՐ

Ի ՅԱՐԳԱՆԱ Ս.Դ.Շ.Կ. 120-ԱՄԵԱԿԻՆ

ՀԱՅԿՆԱԳԳԱՇՅԱՆ

Տարին 1945-ն էր Անգլիական գրաւման կամ ազատագրման բանակները տակաւին Լիբանան էին: Բայց նախ պարզաբանենք անգլիական բանակները բնութագրող հակասական սա բայերը՝ գրաւում թէ ազատագրում: Ազատագրում պիտի որակենք, եթէ վիշխական Ֆրանսայի լուծին տակ գտնուող Լիբանանը անցաւ անգլիական գրաւման տակ: Հիթլերական Գերմանիոյ առջեւ շուտով ծունկի եկած Ֆրանսան ակամայ գերմանասէր դառնալով, իր հետ գերմանական ազդեցութիւնը բերեր էր Սուրիոյ եւ Լիբանանի գաղութներուն, ինչ որ ընդունելի չէր դաշնակից ուժերու: Սովետ Միութեան, Անգլիայի եւ Ամերիկայի կազմուած դաշնակից ուժերը անշուշտ չէին կրնար հանդուրժել գերման-ֆրանսական ծաւալումն: Եգիպտոսի, Պաղեստինի, Յորդանանի եւ Միջերկրական Ծովուն վրայ գտնուող անգլիական ուժերը եւ Ջորափար Տը Կոլի ազատագրական բանակը Շրջանը ազատագրեցին գերման Ֆրանսայի գրաւումն: Այս ժամանակաշրջանին է որ անգլիէրը տարածուեցաւ Սուրիա-Լիբանանի մէջ: Մինչ այդ անգլիէրէնը անձանթ լեզու մըն էր Լիբանանի մէջ, բացի ամերիկեան համալսարանի ազդեցութեան գոտիէն: Լիբանանի կրթական համակարգը ֆրանսական թեքում ունէր եւ հայ վարժարանները կը հետեւէին այդ ուղղութեան, բացի Հայ Աւետարանական քոլէճէն: Բացառութիւն էր նաեւ Մելգոնեան կրթական Հաստատութիւնը, որ թէեւ Կիպրոս կը գտնուէր, սակայն աշակերտները բացարձակ մեծամասնութեամբ Սուրիա-Լիբանանէն էին: Ահա այս շրջանին է որ Մելգոնեանցիներուն առջեւ լայն ասպարէզ բացուեցաւ: Անգլիական բանակի զանազան հաստատութիւններ արաբերէնի կողքին անգլիէրէն գիտցող պաշտօնեաներու պէտք ունէին եւ այդ պահանջքը լրացնողները առաւելագոյն չափով, մելգոնեանցիներն էին: Ոտքը հագլլւ ընտանեկան յարկէն ներս դրած՝ շուրջ 500 գործաւորներու եւ արհեստաւորներու վրայ, որոնք մեծ

մասամբ հայ էին՝ մանաւանդ խմբակներու պետերը: Այս գանգուածին ընդհանուր պատասխանատուն անգլիացի սպայ մըն էր, իսկ ես իր օգնականն ու թարգմանը, գլխաւոր պարտականութիւնս ըլլալով օրական չորս անգամ ստուգել անոնց ներկայութիւնը, այլապէս, ինչպէս կարելի էր առաջըր առնել օրուայ ընթացքին փախուստներու՝ երկրորդ եկամուտ մը ունենալու համար: Սակայն, պէտք է խոստովանիմ որ, հակառակ սկզբունքային ուղղամտութեանս, բացառիկ պարագաներուն աչք գոցած եմ ընտանիքի հոյեւրու, որոնք 8-10 հոգիի ապրուստի բեռն տակ ընկճուած էին, պէտք է ըսել նաեւ որ անգլիական բանակը օգտակար եղաւ նաեւ անգլիէրէն չգիտցող տղոց, որոնք Տորայէն դէպի Անթիլիաս երկարող ճամբուն վրայ, «էքայիբթոս»ի հսկայ ծառերու ճիւղերուն թառած՝ իրենց տակէն անցնող անգլիական բանակի բեռնատար կառքերուն վրայ ցատկելով «կը թեթեցնէին» անոնց բեռը...: Սակայն երկար շտեմեց նիւթական լաւ վարձատրութեամբ այս գործս: «Ջարթօնք»ի մէջ պարբերաբար գրած յօդուածներու «Արարատ»ի խմբագիր Ասատուր էլճանեանի ուշադրութիւնը գրաւած ըլլալով, հօրս միջոցաւ հրաւէր ստացեր էի հետը տեմուելու: Հայրս վեթերան Հնչակեան ըլլալով, բնականաբար, շոյուած կը զգար որ իր տղան գնահատանքի արժանացեր էր «Արարատ»ի խմբագրապետին կողմէ: Տեսակցութիւնը շատ հաճելի անցաւ եւ էլճանեանի գնահատական խօսքերը իմ ալ փառասիրութիւնս կը շոյէին, բայց առաջարկուած թոշակը շատ հեռու էր անգլիական բանակի տուած թոշակէն, է՛հ ազգային-գաղափարական գործ էր, ատոր համար իսկ դաստիարակուեր էինք Մելգոնեանի մէջ, վարանումի շրջանէ մը յետոյ, առաջարկը ընդունելով նստայ «Արարատ»ի փոխ խմբագրի աթոռին վրայ: Զիս խաբող խայծը «Արարատ»ի գործս ուշ՝ ժամը 9ին սկսին էր, մինչ անգլիական բանակի գործս առտուան 5ին կը սկսէր: Ասիկա կարեւոր պարագայ

մըն էր մինչեւ ուշ գիշերները գուարձացող երիտասարդներուն, որոնց համար առտուան երկար քունը աւելի կարեւոր էր, քան եռապատիկ ամսաթոշակը: Զոյտ հրապարկագիր մըն էր էլճանեանը, որմէ օգտուեցայ լրագրական ասպարէզիս սկզբնաւորութեան այդ շրջանին, բացի խմբագրի պաշտօնէն, էլճանեան նաեւ մտաւորական առաջնորդն էր այդ ժամանակուայ Հնչակեան կուսակցութեան: Թերթով ու գրելով խանդավառ ու նորահաս տղաք իրեն կ'այցելէին իրենց գրածը ցոյց տալու կամ գրելիքին մասին իր թելադրութիւնները լսելու համար: Այսպիսիներու կարգին կը յիշեմ Ժիրայր Նայիրին եւ հանգուցեալ Վահրիճ Ճէրէճեանը: Թերթին վարչական պատասխանատուն էր Օննիկ ճամպուլեանը, որ նաեւ կուսակցութեան եւ մարզական բաժնին՝ Հ.Մ.Մ.ի հետ կապն էր ըստ երեւոյթին: Մելգոնեանի օրերէն ի վեր շատ խանդավառ էի ֆութպոլով եւ ընդհանրապէս մարզական-միութենական գործունէութեամբ: Կորովով ու համոզուով լեցուն 19-20 տարեկան իբրեւ երիտասարդ մը ասպարէզ կը փնտռէր գործելու: Սակայն այս պարտականութեանս մասին հակառակ բազմիցս խօսած ըլլալով՝ Օ. ճամպուգեան չօգտագործեց առիթը զիս համակրելու կուսակցութեան

կամ Հ.Մ.Մ.ին մէջ, անտարբերութեան թէ անպատասխանատուութեան պատճառով, ինչ որ ճակատագրական եղաւ ինծի համար: Արդարեւ, քանի մը ամիս յետոյ, Գերսամ Ահարոնեան, որ Մելգոնեանի մէջ մեր դաստիարակ-ուսուցիչն էր եւ մեծ ազդեցութիւն ունէր մեր վրայ, լուր դրկեց որ զինք տեսնեմ: Այս տեսակցութիւնով նոր ասպարէզ բացուեցաւ իմ առջեւ՝ իբրեւ Հ.Բ.Ը. Միութեան կրթական Յանձնախումբի քարտուղար, «Ջարթօնք»ի մասնակի խմբագիր եւ «Անի» ամսագրին վարչական գործակատար: Գերսամ այդ ժամանակ տակաւին իբրեւ Spears Mission-ի պաշտօնեայ՝ ինք ալ այցելու խմբագրի պաշտօն կը կատարէր, Յակոբ Դաւթեանի եւ Հ. Գուճրուեանի հետ: Դժուար չեղաւ իմ համակրումն Ռ.Ա.Կ.ին հետ, քանի որ վարդապետական դաւանանքէն աւելի զիս հետաքրքրող անոնց կեցուածքն էր Մայր Հայրենիքի՝ Խորհրդային Հայաստանի եւ հայ եկեղեցու գերագոյն կեդրոն Ս. Էջմիածնի հանդէպ: Այս յուշագրութեամբ կ'ողջունեմ 120-ամեայ Ս. Դ. Հնչակեան կուսակցութիւնը, անոր աշխարհատարած անդամներն ու համակիր զանգուածները, միաժամանակ վերանորոգ կորով եւ յաջողութիւն մաղթելով անոր ղեկավար մարմիններու ազգային աշխատանքներուն:

Blue Cross of California takes the worry out of health care.

Our goal is to make staying healthy easier with a variety of affordable plans to fit your needs. For over 65 years, Blue Cross has been a leader in California offering quality health care coverage with over 41,000 doctors and 400 hospitals in our network. We offer:

- Prescription Drug Coverage
- Individual and Family Plans
- Plans for Small Businesses
- Dental Coverage
- Medicare Supplement Plans
- Life Insurance by BC Life & Health Insurance Company
- HSA-Compatible Plans by BC Life & Health Insurance Company
- Integrated Workers' Compensation by Employers Compensation Insurance Company

Call now and let me help take the worry out of your health care!

HARUT DER-TAVITIAN
 Authorized Independent Agent
 1807 W GLENOAKS BLVD. #202
 GLENDALE, CA 91201
 (818) 502-3233
 HARUT@EXCELHYE.COM
 WWW.EXCELHYE.COM
 CA Insurance
 License #0B28270

Blue Cross of California (BCC) and BC Life & Health Insurance Company (BCL&H) are Independent Licensees of the Blue Cross Association (BCA). The Power of Blue and the Blue Cross name and symbol are registered service marks of the BCA. ©2005 BCC. CAN119

ԲԱՑՈՒԱԾ ԵՆ
Հիպնոսարուժութեան երկու կեդրոններ
ղեկավարութեամբ՝
Փորձառու բժիշկ Արթին Սաղրեանի

Փասատիմայի մէջ՝
Երեւնաբքի, Հինգշաբթի եւ Շաբաթ
Հասցէ՝ 1060 N. Allen Ave. 2nd floor Unit E
Pasadena CA 91104

Կլէմտէյի մէջ՝
Երկուշաբթի, Զորեւաբքի եւ Ուրբաթ
Հասցէ՝ 450 North Brand Blvd. Suite 600
Glendale CA 91203
Հեռախօս (818) 434-8118
միայն ժամադրութեամբ
Առաւօտեան ժամը 10-էն, կ.ե. ժամը 3

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

ԹԱԻՋՈՒԹԱԿԱՐԱՐ
ՎԱՇԷ ՐԱՅՐԻԿԵԱՆԻ ԱՐՈՒԵՍԱԸ

ԱՆԳԻՆԷ ՔԷՇԻՇԵԱՆ-ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Գեղազիտական մեծ վայելքի երեկոյ մը հրամցուեցաւ գեղարուեստասէր հասարակութեան, որ խուռներամ եկած էր ունկնդրելու, հանրապետական, անդրկովկասեան մրցոյթներու դափնեկիր, շքանշաններու արժանացած շնորհալի թաւջութակահար Վաշէ Հայրիկեանի մենահամերգը, Կիրակի, Հոկտեմբեր 28ի երեկոյեան «German Methodist» եկեղեցւոյ մէջ:

Համերգը կազմակերպած էր «Լարք» երաժշտական ընկերակցութիւնը, նաեւ ազնիւ մտայղացումը ունեցած էր Հայրիկեանի 60-ամեակը նշել, ճոխ պատուաստեղանով մը:

Յայտագրին հնչեցին Պախի, Պէթովէնի, Տէպլիսի, Շոտաքովիչի եւ Շուստրի պահանջկոտ ստեղծագործութիւններէն:

Վաշէ Հայրիկեան դրսեւորեց հատուկ երաժշտի, նուրբ մեկնաբանի յատկանիշները, որոնք ունկնդրին միանգամայն համակեցին:

Ան դիւթեց աղեղի հպումով իր գործիքէն արտաբերելով ազնիւ, հիւթեղ հնչողութիւն, զգայուն եւ յստակ:

Կը նուազէ չափազանց հեղինակութեամբ, պարզ, գուսպ շարժումներով եւ անկեղծ: Ինչ ժանրի եւ ոճի ստեղծագործութիւն որ կատարեց, անոր մեկնաբանութեան մէջ կը զգացուէր բազմակողմանիօրէն գարգացած, բարձր ճաշակի եւ կրակոտ խառնուածքի տէր արուեստագետը:

Պախի թաւջութակի համար գրուած հինգերորդ շարանուագէն (suite) acappella կատարեց գեղարուեստական բարձր մակարդակով, ընկալելով Պախի ստեղծագործութեան խորունկութիւնը:

Պէթովէնի երրորդ Սոնատին մէջ, Հայրիկեան հարազատ ոճին, մեկնաբանեց փայլուն, ճկուն եւ ինքնավատահ: Յստակօրէն արտաբերեց Սոնատին խանդավառութիւնն ու կիրքը, Չերմութիւնն ու կայծը: Կրցաւ հաղորդել անոր ուժն ու քնարականութիւնը, նաեւ երրորդ մասի լարուածութիւնը խորիմաստ եւ թախծոտ, սրտածմլիկ եզրափակիչ բազմաձայնութեան վարպետութիւնը:

Տէպլիսի Սոնատը նուագուեցաւ հնչունային նուրբ, մերթ արտաուռ մերթ հեզնական երանգներով, աղեղի շարժման բազմազանութեամբ: Վերջին մասին գիշերերգի (Serenade) նուագը, Հայրիկեան վարպետօրէն լարերը ճնկճնկացնելով (Staccato) մերթ կամիթելով (pluck) կիթառի հնչիւններուն նմանցուց: Հետաքրքրական է, Շոտաքովիչի D minor սոնատը դժուարագոյն սոնատներէն հրաշալի, համարձակ (Bravaro) կատատ է: Աշխոյժ, հոգեկան վերիվայրումով, սուր ուրիշմով երկ է: Ազդեցիկ ու խիզախ, անցումներով եւ այլ վիրտուոզային դարձուածքներով լի երաժշտական ստեղծագործութիւն մը, որ թէքնիկայէն դժուար է: Կատարողներէն կը պահանջէ կատարել թէքնիք փայլուն վիրտուոզական հմտութիւն:

Երեք հիմնական յուզումնային նոյնիսկ ըմբոստ շարժերուն միջեւ հնարարտօրէն սեղաւորուած է «Largo»-ն իր հանդարտեցուցիչ խօսքը ըսելու: Անչափ զգայուն էր նուագը, կատարի կռիւէ վերջ աղօթք մըն էր կարծես: Ապշեցուց մեզ մնչերանգներու փոփոխութիւններու ճկունութիւնը սահուն անցումները հակադիր վիճակներու երաժշտութիւնը վարելու հմտութիւնը:

Հայրիկեան համոզիչ եւ ինք-

նայատուկ մեկնաբանեց Շուստրի հինգ ժողովրդական կտորները, իրար հակասող գոդորիկ պարզ ժողովրդական ոճով հաճելի էին: Սիրեցի յատկապէս առաջին երգի պարզութիւնն ու կրակոտութիւնը, ժողովրդական նուրբ հիմորը:

Պէթովէն եւ Շոտաքովիչի սոնատները դժուար երկեր են, կատարելով վիրտուոզ գոյգեր կը պահանջեն: Համերգի յաջողութեան մեծ նպաստը բերաւ դաշնակահարուհի ձուլիա Barsky-ն, որուն նուագակցութիւնը ամբողջովին անամայլային պահանջները կը գոհացնէր եւ յաճախ հրապուրիչ էին աշխուժութիւնն ու բազմատեսակ գունազարդումները: Իր դաշնակահարութեան հեղինակութիւնը, թէքնիքը վիրտուոզութիւնը անվիճելի է: Ան ցուցաբերեց շնորհալի նուագակցողի ունակութիւն, գրաւիչ ճարտարութիւն: Ամէն երկերուն մէջ ցուցաբերեցին երաժշտական զգայնութիւն:

Ներկաներու երկարատեւ ծափերուն ընդառաջելով նուագեցին Ալ. Յարութիւնեանի «Export»-ը ու դարձեալ գնահատանքի պրաւօններու, ծաղկեփունջերու արժանացան, յաղթահանողէսի վերածուելով համերգասրահ:

«Լարք»-ի փոխ տնօրէնուհի թագուհի Արզումանեան բեմ բարձրանալով շնորհաւորեց արուեստագէտները յաջող համերգին համար եւ ի մասնաւորի Վաշէ Հայրիկեանի ծննդեան 60 տարին, մաղթելով յաջողութիւն: Ապա բոլոր ներկաները հրաւիրեց շքեղ զարդարուած ճոխ հիւրասիրութեան:

Եթէ համերգը յաղթանակի երեկոյ էր, մեծարանքն ալ կարելի է ճոխութեան, շքեղութեան խորհրդանշան ստանանել: Առատ ու ճոխ էր ամէն ինչ...

Արհեստավարժ երաժիշտ կատարողներու հոյլ մը... Ամէնքը ուրախ եւ գոհ հաճոյացան:

Խօսք առաւ թագուհի Արզումանեան ներշնչուած բանաստեղծական ոճով դարձեալ դրուատեց Հայրիկեանի բարեմասնութիւնները, շնորհակալութիւն յայտնեց բոլոր ներկաներուն իրենց հետաքրքրութեան համար: Հակիրճ խօսեցաւ Վաշէ Պարսումեանը, ապա մեծարեալ իր շնորհակալութիւնը յայտնեց «Լարք» երաժշտական ընկերակցութեան եւ անոր ղեկավար Վաշէ Պարսումեանին: Այս հիանալի առիթին համար: Ապա «Թաւջութակ» կարկանդակը կտրեց բոլորին բարի մաղթանքներու երգի ներքեւ: Բոլորը ուրախ եւ հպարտ էին:

«ՏԻԼԻՋԱՆ»Ի ԿԱՏԱՐՈՒՄՆԵՐԸ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՂԵԱՆ

Դժբախտաբար առիթը չեմ ունեցած կանոնաւոր կերպով հետեւիլ այս սենեկային նուագախումբի յայտագրերուն, նախ վայրի եւ ապա մեր գաղութի գիրար հրմշտկող յայտագրերու պատճառաւ:

Յարգանքի եւ գնահատանքի արտայայտութիւն մը թող նկատուի այս մէկը իմ կողմէ: Այս առիթով տեղին է գնահատել եւ անդրադառնալ «Լարք» երաժշտական ընկերակցութեան տաղանդաւոր եւ ժրջան ղեկավարին, Վաշէ Պարսումեանին, իր ազգային, մշակութային ծառայութեան համար, ինչպէս նաեւ «Լարք»-ի շուրջ հաւաքուած երաժշտասէր եւ նուիրեալ անձնաւորութեանց, որոնցմէ է մեր բարեկամ, Տօքթ. Նազարէթ Տարաքճեանը: Պէտք է նաեւ գնահատել Յովսէփի եւ Հիլտա Ֆիտանեանները, ինչպէս նաեւ Տէր եւ Տիկ. Հարմոն եւ Լուսինա Հրպրաները, որոնք կը հովանաւորէին նախորդ եւ այս համերգը: Ֆիտանեանները սոյն ժեսթը կը կատարէին ի յիշատակ իրենց անդրանիկ գաւակի, վաղամեռիկ Մկրտիչ-Մկրտչի անմոռաց յիշատակին:

***

Կիրակի, Հոկտեմբեր 14, 2007 թուականին կէսօրէ ետք ժամը 3:00ին կը գտնուէինք «Colburn» դպրոցի «Zipper» ճանչցուած, Լոս Անճելոս քաղաքամէջի սրահէն ներս: Հաճելի է տեսնել որ քիչ մը ամէն կարգի եւ տարիքի անձեր գրեթէ լեցուցած են գեղեցիկ եւ համերգներու համար իտէալ յարմարութիւններ ունեցող սրահը: Նաեւ հաճելի է տեսնել որ հայերէ գատ, օտարներ ալ կան ներկաներու մէջ, փաստը տալով որ «Տիլիջան»-ի համերգները բաւականին լայն տարածում գտած են երաժշտասէր հասարակութեան մը կողմէ: Հարցումը Անգիլին կը հարցնէր թէ մեր գաղութի բազմաթիւ արուեստագէտները ինչո՞ւ չեն հետաքրքրուի նման համերգներով...

Կ'անցնիմ երրորդ շրջանի հա-

մերգաշարի երկրորդ համերգի քննարկման: Ուրեմն սոյն համերգաշարի գեղարուեստական ղեկավարն է Մովսէս Պօղոսեան, եւ գործադիր ղեկավարը՝ Վաշէ Պարսումեան:

Յայտագիրը ունի երեք անուններու գործերու կատարումը:

- Հայագրի Տիգրան Մանսուրեան:
  - Մորիս Ռափել եւ
  - Ֆելիքս Մենտլարն
- Տիգրան Մանսուրեան «Five Bagatelles» գործը, Մորիս Ռափելի ջութակի եւ թաւջութակի սոնատը, եւ Մենտլարնի հռչակաւոր եւ դժուարին գործը op. 49 Trio No. 1 D minor:

Անցնելով համերգի յայտագրի քննարկման, նախ կ'ուզեմ յայտնել որ ներկայ երաժշտասէր հասարակութիւնը ամենայն երկրկանօրեալ եւ ինքնամփոփ կերպով հետեւեցաւ իւրաքանչիւր կտորին եւ պէտք է ըսել որ երեք ներկայացուած կտորներն ալ լրիւ կը բաւարարէին տարբեր ճաշակներու ներկայացուցիչները:

Այսպէս, Տիգրան Մանսուրեանի երաժշտական արտադրութիւնը, հասկնալիօրէն, բոլոր ճաշակներու համար, կրնայ ընդունելի չըլլալ, եւ սակայն իւրաքանչիւր ոճ մը ունի որ նորարական է, արդի ժամանակներու ոգին եւ զգացողականութիւնը դրսեւորող: Մէկ խօսքով մատչելի է անոնց որոնք վարժ են դասական, մեղեդիաւոր ստեղծագործութեանց, որոնք, սուրեալ կտորի մը ունկնդրութեանէն ետք, իրենց ակննջներուն մէջ երկար ատեն կը մնայ կտորին հմայքը: Մանսուրեանի պարագային, տպաւորութիւնը անմիջական է, կարճատեւ, ցնցիչ եւ անցողակի: Ի վերջոյ ունի իր ուժը, երբեմն պարզ, գեղեցիկ, քնքոյչ, երբեմն լիրիքական, խորհրդաւոր, ապա ոստոստուն, ժողովրդային, երբեմն ալ կըռուժաւոր, կրկնողական: Այս բոլոր յատկանիշերը կարելի էր գտնել նուագուած «Fire Bagatelles»-ը:

Շարք էջ 19

ՀԱՃՆՈՅ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄՈՒԹԻՒՆ
Վ Ի Ծ Ա Կ Ա Յ Ա Ն Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ի նպաստ
Նոր Հաճնոյ Մեծն Մուրատ դպրոցին

Մեծ Պարգել՝ 2008 Lexus ES 350
Ա. Պարգել՝ Երկու Երթ ու Դարձ Տոնս Հայաստան
Բ. Պարգել՝ Laptop Համակարգիչ
Գ. Պարգել՝ 42" Plasma TV

Վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ
Կիրակի, Մարտ 16, 2008, Կ.Ե. ժամը 8:00ին
Verdugo Hills Country Club
400 West Glenoaks Blvd., Glendale, CA 91202

Նոր Հաճըն Քաղաքի 50-ամեակի տօնակատարութեան առիթով

Նուէր՝ \$100
Տոմսերը ստանալու համար հեռաձայնել՝
(626) 351-0695, (626) 577-7234, (818) 243-7029

ԻՐԱՆԱՇԱՅ ԱՆՈՒՆԵՐ ԹԵՒԱՆ ՔՈՉԱՐԵԱՆ

Ն.Տ. ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ

Իրանաճայ անուանի աշուղ Թեւան Քոչարեանը ծնունդ է 1926 թվին Բուրվալի շրջանի Ֆարաշբաղ գիւղում: Հայրը կոչուում էր Եղիա, իսկ մեծ պապը Մատուրը եղել է գիւղի եւ շրջանի երեւելի անձերից: Մատուր պապը իր ազնիւ, բարի եւ ձեռներեց ընթացքով միշտ օտտակար է եղել իրեն դիմողներին եւ նիւթական ծանր վիճակի մէջ գտնուողներին: Իր խօսքը արժեւորուում էր գիւղում: Ահա նման մի ընտանիքի յարկի տակ մանկութեան օրերից յատուկ սէր է ունեցել նուազը, երգը, երաժշտութիւնը: Քսան տարի զբաղուել է հողագործութեամբ: Թեւանը պատմում է. «Այդ տարիներին մեր գիւղն էին գալիս հայ աշուղներ: Մեր համագիւղացի չոնգուր նուագող Սայադը երբեմն գալիս էր մեր տուն, նուագելու եւ հեքիաթներ պատմելու: Ես նստում էի նրա մօտ եւ ամենայն սիրով եւ ուշադրութեամբ լսում էի նրան եւ հետաքրքրութեամբ նայում էի նրա լարերի վրայ շարժուող մասնիկներին: Այդ գիշերները ինձ համար ամենաուրախ եւ երջանիկ պահերն էին: Ոգեւորուած յաջորդ օրը գնում էի գետի եզրերը, կը գտնէի մասրենի, շուի պատրաստելով սկսում էի նուագել: Շատ փորձեցի որ կարողանամ չոնգուր պատրաստել, բայց չհաջողեցի: Տեսցիները պախարակում էին ինձ որ դաշտի աշխատանքները թողած նուիրուել եմ երգին ու նուագին»:

1946 թվին սկսուեց հայրե-

նադարձութիւնը: Մեր ընտանիքն էլ բոլորի հետ մեկնեցինք Թեւրան: Մի խումբ հայ գիւղացիներ ներգաղթեցին, բայց շատերը հնարաւորութիւն չունեցան: Ստիպուած վերադարձանք մեր գաւառը: Հաստատուեցինք Աղբուլաղ գիւղում որի պատասխանատուն էր Զոհրապ Մեսրոպեանը: Սակայն 1950 թվին վերջնականապէս թողեցինք եւ հաստատուեցինք Թեւրան, Մաջիդիէ (Զէյթուն) քաղաքամասում:

Թեւրանում Թեւանը առիթ է ունենում մօտիկից ծանօթանալ մի քանի երաժիշտների հետ, տեսնել նրանց նուագարանները թառ, քեւ՝մա՛նչա՛, դափ չոնգուր եւ այլն, եւ երբեմն նրանց հետ մասնակցում է ինձոյքներին, հանդէսներին եւ իր բնատուր քաղցր ձայնով ուրախացնում է բոլորին: Աշուղ Թեւան Քոչարեանը երբէք իր երաժշտա-

ՄՍԱՅՈՒԱԾ ԵՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ «ՇԱԲԱՍԻ ԿԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԸԱՅՈՑ ՑԵՂԱՄՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ» ԱԻԵՏԻՍ ՓԱՓԱՁԵԱՆ

Ներկայ հատորը կը կազմէ Աւետիս Փափագեանի լոյս ընծայած պատմագիտական գիրքերու շարքին 12րդ հրատարակութիւնը: Ան կը բաղկանայ 252 էջերէ: Մաքուր պտագրութիւն: Պատկերազարդ:

Ինչպէս իր նախորդ աշխատասիրութիւնները, փաստագրական նոր երկ մըն է այս գիրքը, որ նուիրուած է Հայոց Մեծ Եղեռնի 90-ամեակին: Այդ կապակցութեամբ դիտել տանք թէ Փափագեան օրին հրատարակած էր երկու յօդուածագրքեր:

ա. Մեծ Եղեռնի վերապրող վկայութիւնները:

բ. Օտար գործիչներու վկայութիւնները, որոնք (ա) եւ (բ) մասերը ամփոփուած են ներկայ գիրքին մէջ:

Հատորի սկզբնաւորութեան հեղինակը կու տայ «Հայերի Յեղապանութիւնը Օսմանեան Կայսրութիւնում» խորագրի տակ Սուլթան Համիտի Բունատիրութեան եւ Երիտթուրքերի եւ շրջաններուն հետապնդուած հայաջինջ քաղաքականութիւնը:

կան ելոյթներով չի փորձել դրամ վաստակել, այլ տարբեր աշխատանքներով իր եւ իր ընտանիքի պարուստն է հայթայթել: Երգի եւ երաժշտական արուեստի մէջ հմտանալու համար աշակերտել է յայտնի թառիստ Ախունդ Զադէին եւ Եփրեմ Դիլիշեանին եւ որոշ չափով

Հատորի երկրորդ մասը յատկացուած է Եղեռնի ընթացքին եւ անկէ ետք տարբեր ազգութիւններու պատմաբաններու, լրագրողներու պետական անձնաւորութիւններու եւ այլոց վկայութիւններուն ու գնահատութիւնները:

Արդարեւ, շահեկան գիրք մը:

վարժուել է թառի եւ չոնգուր նուագելու արուեստին: 1978 թվին աշուղ Թեւան Քոչարեանը հիմնած է իր գուսանական առաջին խումբը 15 հոգուց բաղկացած, եւ բազում անգամներ ելոյթներ է ունեցել

Շաբ.ք էջ 19

Wahib's
MIDDLE EAST RESTAURANT
الشرق مطعم
MEDITERRANEAN LEBANESE FOOD

Wahib

COME IN AND ENJOY OUR PATIO AND THE FINEST SHISA "HOOKAH"

CATERING FOR ALL OCCASION

FAMILY ENTERTAINMENT
BANQUET HALL
EVERY FRIDAY ~ & ~ SATURDAY NIGHT
INTERNATIONAL ~ ARABIC
CALL FOR RESERVATION

MOUHAMAD SALEM
& HIS BAND ~ VARTAN / NAZO & AMIR

BELLY~DANCING

910~E.MAIN ST, ALHAMBRA, CA.
TEL 626-281-1006 626-587-1048
FAX 626-281-3641

ԴԱՂ ԷԼԱԻ ՄՐՏԻՍ

Ռ. ԿՈՐԻԻՆ

Երեկնապահ էր, երկինքը մի-
ապաղաղ ամպով ծածկուած, ան-
բեւեռ կաթիլներ կաթկթացին, ան-
բեւեռնոցը պարզեցի անձրեւի դէմ՝
այն մտքով, թէ հիմա է որ տեղա-
տարափ անձրեւ կը սկսի, որի
կարիքը խասորէն զգացուած էր,
սակայն չեկաւ, այն էլ որ կար,
կանգ առաւ, միայն օդի ջերմաս-
տիճանը նուազեց, ոչ մըսելու չափ:
Անձրեւանոցս հաւաքած Western
փողոցից ուղղուեցի դէպի Գլէնդէ-
լի Ջոնզին կից Starbucks սրճարա-
նը, ուր տղաները, երիտասարդ ու
տարեց, նարդի են խաղում, սրճում
եւ գրուցում են լաւից ու վատից,
դէպից ու դէնից, այդ միջոցին
նկատեցի իմ երկու բարեկամներս
իրար դիմաց նստած տաք-տաք
զրոյցի են բռնուած, բարեւ ասելով
եւ ձեռնուկով տեղ գրաւեցի իրենց
կողքին լուռ հետեւելով խօսակցու-
թեան.

-Ում ձեռքը բռնեցի, լաւու-
թիւն արեցի, դրա փոխարէն ապե-
րախոտութիւն տեսայ, էս ինչ աշ-
խարհ է, մեզ ծանօթ մարդիկ
փոխուեց, մոռացել են իրենց անց-
եալն ու ով լինելը, սա էլ կեանք է,
սա էլ երկիր է, որ ապրում ենք,
ոչ խիղճ կայ, ոչ գթասրտութիւն:

Աշտոն էր, խօսում էր սրտուն-
ջով , խօսում էր բարձրաձայն,
մերթ ձեռքը երզջխմբի ղեկավա-
րի պէս ջղաձգօրէն շարժելով,
առանց նկատի առնելով շրջապա-
տը եւ ուր գտնւելը: Նա գանգատ-
ուած էր այստեղից ցաւեր սրտում
կուտակուած հարագատից եւ ընկե-
րոջից, բողոք նրանց վերաբեր-
մունքի նկատմամբ:

Աշտոնը չափահաս տարիքով
45-ի մօտերը, կլոր դէմքով՝ մոր-
թու վրայ քիչ ծաղկաւար նշան-
ներ, խոշոր սաթի գոյն եւ արագա-
շարժ աչքերով, ճակատը կարճ՝
գլխի խիտ մազերի պատճառով,
ակօսանման կնճիռներ հորիզոնա-
կան, սեւ-սպիտակին խփող խոզան
մազերով, քիթը ներդաշնակ տի-
րապետող դէմքին, ականջները չա-
փը նորմալ սրուած դիրքում եւ
միջակ հասակով:

Նկատելով որ խօսակցութեան
սկզբից ներկայ չէի եղել, կտրած
շերտի պէս մէջ ընկայ հարցնելով,
թէ.

-Աշտոն ջան, բանը ինչո՞ւմն է,
ինչո՞ւ ես ջղայնացած ու վրդով-
ուած խօսում, ով է քո սրտին դադ
տւել, ասա՛:

-Ինչ ասեմ աղբեր ջան, ցա-
ւերս շատ են, որ մէկն ասեմ.

-Այ տղայ, այս տարիքում,
կեանքը երկար դեռ քո առջեւն է,
դու ինչ ցաւերի մասին ես խօսում,
անգլերէն ասաց, take it easy արա
եւ մոռացիր, եթէ ոչ բարոյցի եւ
մաղձ կը դառնայ հոգուդ, ճահիճի
հոտի պէս եւ քեզ կը նեղացնի,
անցեալից կառչող մարդը խեղճ է
եւ կորցնում է ներկան ու ապագան.

-Միթէ՞ կարելի է անտարբեր
լինել, միթէ՞ կարելի է պատճառած
խոցերը մոռանալ, նրանք գալիս
են հարագատի եւ ընկերոջ կողմից.

-Այո՛, ես էլ մէկ ձայնի եմ
Աշտոնի հետ, իմ գլխին էլ շատ
խաղեր են խաղացել, շատ են նե-
ղութիւն պատճառել, մարդ ուրիշի
դիմաց լինի կարող է փոխարինել,
սակայն հարագատիինը ի՞նչ անի.

Մեղձ էր թիչ էլ խզուած
ձայնով էր խօսում Պօղոսը:

Այսօր Պօղոսը իմ աչքերին
աշխոյժ եւ առողջ երեւաց, ամէն
անգամ իրեն տեսնելիս հիւանդ եւ

անհանգիստ էր՝ ձայնն էլ աւելի
նւազ, հիւանդի նման տնքացող:
Պօղոսը ինձանից եւ Աշտոնից երկար
հասակով, բասկեթբոլ խաղացողի
հասակ: Թիկնեղ կազմուածքով,
փորը ոտքերից առաջ վազող, վա-
յելուչ դէմքով, գլխի մազերը ճեր-
մակ դէպի աջ տապակուած, 70-ից
թեքուած տարիքով:

-Ինչ է նշանակում վատու-
թեան դիմաց վատութիւն անել քո
հարագատի կամ ուրիշի նկատ-
մամբ, դա խորացնում է ցաւը,
թէ՜՜՜ ցացնում է կրակը, դա անխոչ-
լատելի արարք է, պէտք է տեսնել
պատճառն ինչ է եղել, ինչ թիրի-
մացութիւնների հետեւանք են: Արե-
ւը ձմռան մեզանից հեռանում է եւ
կարօտում ենք նրա ջերմութեան,
պէտք է գանգատուե՞նք, որ նա
ինչո՞ւ է հեռացել, դա մեր հողազն-
դի պտոյտի հետեւանքն է, ոչ թէ
արեւը մեզանից խռովել է: Ասում
են՝ Ալէքսանդր Մակեդոնացու գօ-
րականերից մէկը գանգատի է գա-
լիս մի ուրիշի դէմ, Ալէքսանդրը
լսելու ժամանակ ձեռքով մէկ ական-
ջը փակում է, իրեն հարց են տալիս,
թէ՜՜՜ ինչո՞ւ ականջդ փակել ես, ի
պատասխան ասում է՝՝միւս ականջս
էլ նրան պիտի լսի ճշմարտութիւնը
հասկանալու համար:

-Յակոբը շատ կրօնական զգա-
ցումների ոճով է խօսում, ներո-
ղամտաբար, առիթից օգտուող մար-
դիկ կան՝ լինի դա հարագատ կամ
ընկեր, բարոյականութիւնից զուրկ,
որոնք դրամի հասնելով յարգանք
ու պատիւ, ազգային եւ մարդկային
արժէքները ոտնակոխ են անում,
միայն ու միայն կեանքը ծառայեց-
նում են հարստութիւն դիզելու
իրենց փառքի համար, ցաւօք այ-
սօրուայ աշխարհը փողի աշխարհ
է, չունեցողի համար վայ է եկել,
նրան մարդի տեղ չեն դնում,
աչքաթող են անում.

-Չէ՛, Պօղոս, այդպէս էլ չի, որ
դու ես ասում, դրամը չէ, որ
չափանիշ է, մնայունը բարոյական
արժանիքներն են: Դրանով հան-
դերձ դրամը կարիք է: Դպրոցում
շարագրութեան նիւթ էին տալիս,
թէ՜՜՜ գիտութիւնն է լաւ, թէ՜՜՜ հարս-
տութիւնը: Երկուսն էլ լաւ են:
Կան մեծահարուստներ, որոնք թէ
արժանաւոր մարդիկ են եւ թէ
իրենց ունեցուածքով օգտակարու-
թիւն են բերում համայնքին եւ
հայրենիքին, էլ ճանապարհները,
եկեղեցիները, դպրոցները եւ այլն,
որոնք կառուցուում են, նորոգուում
են, ո՞ւմ դրամով է, մեծ մասը մեր
գործարար-մեծահարուստների մի-
ջոցով են:

-Հակառակ չեմ, որ ազնիւ եւ
նուիրեալ անձինք շատ կան թէ
գիտնական, թէ մտաւորական եւ թէ
մեծահարուստ, մէկն իր մտքի
թռիչքներով, միւսն իր հարստու-
թեամբ օգտակար են լինում թէ
հայրենիքին եւ թէ ժողովրդին.

-Խօսքս նրանց մասին է, որ
դրամը յարաբերութեանց միջոց
են ծառայեցնում, նրանք վատատե-
սութեան եւ խռովութեան սերմեր
են ցանում, կեանքը պղտորում են,
ասէկօսների եւ բամբասանքների
դուռ են բացում.

-Այդպէս է անկասկած, շատ
գանգատներ նրանք են անում, որ
ժամանակին ի վիճակի են եղել եւ
իրենց ունեցուածքը անխոհեմա-
բար ձեռքից տուել են, կորցրել են
իրենց արժէքը եւ եթէ մէկին էլ մի
փուշ են տւել, մեծացնում են դա եւ
հարագատութեան մէջ խնդիր են
սարքում եւ անտեղի խռովութիւն
առաջացնում:

ՅՈՒՆԱԳՐԱԿԱՆ ԵՐԿՈՒ ՇԻՅ ԱՐՅՈՒՆԸ

Առաջին անգամ անունը տե-
սայ կապոյտ կողքով կոկիկ տեա-
րակին վրայ. «Սիւզի Պատիկեան,
Անգլերէն շարագրութիւն, Լ. կարգ,
Գալուստեան Ազգային վարժա-
րան, 1953-1954 Ուսումնական տա-
րի, Գահիրէ...»

Բացի տեսողակը, մաքուր գե-
ղագիր գրածը՝ պարզ ու գեղեցիկ
ուր տրամաբանութիւն, հիւմըր,
հակիրճ եւ յստակ արտայայտու-
թիւն կը կազմէին ամբողջ մը:

Գրեթէ միշտ, յաջողագոյն շա-
րագրութիւն ի՞րն էր ու ես առիթն
ունեցայ հետեւելու Սիւզիի գրած-
ներուն, որոնց մէջ տիրապետող էր
միտքի պայծառութիւնը: Ունէր
նաեւ դիտելու շնորհ ու իր կեր-
պարները լեցուն էին կեանքով:

Սիւզի այնքան կը սիրէր կեանք-
ը...

Կը հաւատար թէ արեւոտ օրեր
կը սպասեն իրեն ու կ'ըսէր տեղը
մը, «Կ'ուզեմ նըրս ըլլալ, որպէսզի
կարենամ պատիկներս լաւ մեծց-
նել»:

Փափաք յայտնեցի ծանօթա-
նալ անձամբ աղուոր շարագրու-
թիւն գրող այս աղջկան: Իր դասըն-
կերներով եկաւ մեր տունը շնոր-
հաւորելու մեր ամուսնութիւնն ու
նաեւ բերելու մեզի ձեռագործ իր
նուէրը:

Դէմքիս ժպիտը, աշուկները,
վարսը, կենսունակութիւնը, եռան-
դոտ, հաստատեցին միտքիս մէջ
կազմուած ու աղուորացած հայու-
հին:

Քանի մը անգամ եւս ընդու-
նեցինք Նոր Տարիի շնորհաւորա-
կան սիրուն բարիքները:

-Ասում ես, անտեղի վէճեր են
առաջացնում եւ փուչ բաների
համար կեանքը ալեկոծում, հիմա
Յակոբ լսի՛ր, Աշտոն իր գլխի
եկածը պատմի քեզ համար. նոր
կ'ըմբռնես նրա գանգատի տեղին
կամ անտեղի լինելը.

-Լա՛ւ, լսե՛ք Աշտոն, բայց
մէկ պայմանով որ չձուլայ եւ հան-
դարտ խօսի.

-Իրանում որ կայի, եղբորս
հետ շատ լաւ վիճակ ունէիք, կա-
ղապարաշինութեան արհեստանո-
ցում քանի հատ գործաւորներ էին
աշխատում, լաւ, ունեւոր յաճա-
խորդներ, որոնց պատուէրները ժա-
մանակին պատրաստում եւ լաւ
վարձատրութիւն էինք ստանում:
Դրամը ջրի պէս գալիս էր եւ ով
որեւէ կարիքով ինձ էր դիմում չէի
խնայում, օգնում էի: Միայն օգնու-
թիւններըս մէկն եմ ասում հէնց
իմ հարագատ ջանադորը.

-Միթէ՞ չգիտես, որ մէկին
օգնում ես չպիտի ոչ ոք իմանայ,
Յիսուսի ասած խօսքն է սա՛՛ եթէ
ձայն ձեռքը օգնութիւն է կատա-
րում, թող աղջ չիմանայ. առածն
ասում է՝ բարութիւնն արա՛՛ եւ
ջուրը նետիր, մի օր Աստուած քեզ
ետ կը տայ անապատում.

-Թող Յակոբ, Աշտոն իր պատ-
մութիւնն անի.

-Այստեղ ոչ ոքի անուն չտուի,
որ դու էլ կրօնական գիտելիք մեր
երեսին տաս: Երեկոյ էր, տուն
եկայ, տեսայ կինս անհանգիստ է,
հետս չի խօսում, քիթ ու մոռութիւն
կախել է.

-Ի՞նչ է պատահել Անօ, անտ-
րամադիր ես.

-Ոչինչ.

-Ոչինչը շատ քիչ է, ընթրիք
ի՞նչ ես պատրաստել.

-Շւարած վիճակով ինչպէս
կարող էի ընթրիք պատրաստել, ոչ

վերջին անգամ զինք տեսայ
տասնըվեցերորդ տարեդարձին, հա-
գիւ թէ ութ ամիս առաջ: Իր
մասնաւոր հրաւերին ընդառաջեր
էինք:

Շէն ու գուարթ էր այդ գիշե-
րը, կը պարէր, կը գուարձանար, կը
կատակէր, կը ծիծաղէր իր տարի-
կեցիներու հետ ու դարձեր՝ կեդրո-
նը բոլորի համակրանքին: Սիւզիի
այդ կենսունակութիւնը «գրաւա-
կան» էր գալիք գարուններուն...:

Կը մեկնէինք ու Սիւզի կը
պարէր տակաւին՝ թախանձաքին,
«քիչ մը եւս մնացէք, միս կ'եր-
թա՞ք, այսքան շո՞ւտ»:

Ատեն մը վերջ լուր առինք թէ
հիւանդ է:

Անմիջապէս միտքիս առջեւ
եկաւ անուշիկ դէմքով ուշիմ աղ-
ջիկը, որ ունէր փայլուն, կապոյտ
աշուկներ ու մետաքս ոսկի վարս:

Երբ յանկարծ, պատահաբար
կարծէք, թերթին մէջ մահազգը:

Շճած իրարու երկուքս իրարու
նայեցինք, իր ուսուցչուհին ու ես:

Ըմբռնեցինք այդ երեկոյ մեր
եկեղեցիին գանգակատան տխուր
եւ մահազոյժ դօղանջը: Անագորոյն
մահը եկեր, խլեր էր այս ծաղիկն
ալ, աշխարհի գեղեցիկ պարտեզն
ու տարեր զարդարելու իր բուրաս-
տան՝ դրախտը...:

***

Սիւզին է այսօր ալ այն կեն-
սուրախ շէն ու գուարթ աղուոր
շարագրութիւններ գրող գեղեցիկ,
ուշիմ աղջիկը որ վերջին տարե-
դարձին գիշերը ըսեր էր, իր
ուսուցչուհին «Միս», կերթա՞ք
այսքան շո՞ւտ»:

եւ, ոչ երեխէքը հաց չենք կերել.

-Նորից եմ հարցնում, ի՞նչ է
անցել-դարձել իմ բացակայութեան.

-Հիմա որ շատ ես ստիպում՝
կասեմ: Կէսօրից յետոյ եղբայրս
Սերոժն էր եկել մօտս, նա իր
վիճակի, անփող լինելուց, անորոշ
ապագայ կեանքից էր գանգատ-
ուում, նոյնիսկ մօտս լացեց, սիրտս
մրմռաց իր համար, նա ինձանից
դրամ էր խնդրում, ասելով՝ -Անօ
ջան 50 հազար թուամանի կարիք
ունեմ, որ տամ դասկայ փլատիկի
մասնավճար եւ գործ սկսեմ:

-Ի՞նչ արեցիր, տուել ե՞ս, թէ
ոչ.

-Առանց քեզ խորհուրդ հարց-
նելով ինչպէս տալի.

-Չէ որ մօտդ դրամ կար,
դրանից տալիր կամ ուղարկէիր
ինձ մօտ.

-Էլ խեղքս չկտրեց, էլ վիճա-
կում ինձ կորցրել էի.

-Լա՛ւ, երեխէքին հաւաքիր
զնանք մամոնցդ տուն, էնտեղ էլ
միասին կ'ընթրենք:

-Հասանք այնտեղ, տեսանք
մէր ու որդի, սեղանի շուրջը
բոլորած խղճուկ փոռոցը առջեւ-
նին, անմիջապէս հեռախօսով պատ-
ուիրեցի՝ փիտոգա բերին, կուշտ ու
կուռ կերանք, ապա դարձայ ջա-
նաղբորս՝ Սերոժին, որը լուռ
մտածկոտ դէմքով կուչ էր եկել
աթոռի վրայ: Նա մօտ 24 տարեկան
քանի ամիս էր գիւնձառայութիւնը
կատարած պարապ ու սարապ չէր
աշխատում, ուսման տեսակէտից էլ
ոչ այնքան ընդունակ հագիւ 9-րդը
աւարտած, երկու քոչը եւ ինքը
միակ եղբայրը, քոչրերը ամուսնա-
ցել էին, հայրն էլ հանգուցեալ,
մայրն ու որդի միասին էին ապրում
իրենց սեփական յարկաբաժնում:

ԱՅԺՄԱԿԱԿ ԱՆԻԹԵՐ

Ի՞ՆՉ ԿՐ ՊԱԿՍԻ ՄԱՐԴՈՒՆ ԱՆՓՈՓՈՒՍԵԼԻՆ ՓՈՒՍԵԼԸ, ՍՐԲԱՊՂԾՈՒԹԻՒՆ Է

ՎԱՐԴԱՆ Ա.Ի. ՔՉՆՅ. ՏԻԻԼ ԿԵՐԵԱՆ

Երբ մտածումս կը կեդրոնացնեմ աշխարհի մարդոց եւ դէպքերուն վրայ, հետագայ հարցումը կ'անձկոտէ ու կը ճնշէ սիրտս: Ի՞նչ բանն է, որ մարդիկ կ'ուզեն ունենալ եւ հուսնին:

Ի՞նչն է հիմնական պակասը մարդուն, որ անհանգիստ կ'ընէ հոգին զիշեր ու ցերեկ ու կը դառնացնէ օրուան ժամերը հնչուեցներով: Ամէն ճոխութիւն տուեր է երկիրը գերառատութեամբ: Բարիք, հարստութիւն անապառ: Բաներ որ անցեալի մէջ գոյութիւն չունէին հիմա կը յորդին վաճառատուններու մէջ:

Ուրեմն, ի՞նչու հարցերը կը բարդանան, կարիքները կը բազմապատկուին եւ պահանջները կը խստանան:

Ի՞նչու մարդկային ամենօրեայ կեանքէն չեն շոգիանար ցաւերը եւ հիւանդութեան ազդարարութիւններով կը համառօտեն մարդուն կեանքին տեսողութիւնը:

Դժբախտաբար, այն ինչ որ կրնայ արժէք ու իմաստ տալ կեանքին ու ամէն բանին եւ կարելի չէ ապրիլ, առանց անոր, կ'անտեսուի:

Ինչ որ այսօր կը բացակայի մարդոց կենցաղավարութենէն՝ հաւատքին սրբութիւնն է եւ ինչ որ կը խոցէ հոգին, երկիր բարոյական նեխութիւնն է:

Հասարակութեան մէջ, ալ չես տեսներ հինաւուրց սուրբերը եւ մարտիրոսները, հաւատքի ու հայրենիքի սիրոյն համար՝ պատմութեան ստուերներուն մէջ թաղուած՝ անանուն հերոսները եւ նահատակները:

Հայրենիքի հորիզոններէն հեռու, ոչ մէկ տեղ՝ չես տեսներ ճշմարիտ հայր, որ զիր ու գրականութիւն սիրէ, զԱստուած ու եկեղեցին պաշտէ, իր տոհմաշէն աւանդութիւնները բարացուցէ եւ իր հայրենասիրութիւնը ցուցաբերէ գոհողութեան հոգիով ու պայքարով:

Այն փառաբանութիւն քիչերը, որ կ'երեւան համազարկութիւն տարած քննարկումն՝ նօսրացած նմոյշներ են, որ կը փորձեն մեծ ու պզտիկ կազմակերպութիւններով, առկայծ պահել հայուն ճրագը, հայերէն թերթ ու գիրք կը կարդան, կիրակը

նօրեայ պաշտամունքներուն իրենց ներկայութիւնը կը շեշտեն, հոգիով մեծահարուստ հայեր են, որպէս հայ կ'ապրին եւ որպէս հայ կը մեռնին:

Ժամանակի արտառոց փոփոխութիւններուն չեն հետեւիր, կը պահեն իրենց հայու հոգին ու գիտակցութիւնը անարատ ու պայծառ:

Որակաւոր հայեր են, համբարանք ու սահմանաւոր, բայց միշտ պատրաստ ու յօժար հայութեան մէջ ազգօգուտ պարտականութիւններով արժեւորելու իրենց գոյութիւնը:

Ինչ որ կը պակսի մարդկային կեանքէն գիտարուեստի յառաջադիմութիւնը չէ, ոչ ալ տնտեսական ու հասարակական բարենորոգումները, ատոնք անշուշտ իմաստ մը ունին, երբ կը կատարուին քրիստոնէական հաւատքով ու հոգիով:

Այն ինչ որ կ'ուզէ Աստուած, որ մարդը տայ աշխարհին, ունի եւ չի տար, հոս է, որ պակսին բացակայութիւնը կը շեշտուի ու որուն հետեւանքով, աշխարհը բարոյապէս կը գահավիժի եւ կը բարբարոսանայ:

Բնածին սէրը, որ գոյութիւն ունի մարդուն սրտին մէջ, դեռ չէ գտած իր արտայայտութեան շիտակ ուղին, որ աճի ու ճառագայթէ բարեպաշտ հոգիներու մէջ:

Մարդը՝ կը փոքրանայ ամբողջ էութեամբ, երբ իր բարոյական տկարութիւններով կը ստրկանայ եւ կը կորսնցնէ իր կեանքին որակը: Կը մեծանայ ու կը վսեմանայ, երբ ետը՝ կ'իջնէ իր կերպարէն ու կը ծառայէ՝ Աստուծոյ փառքին:

Որքան զմայլելի նպատակներ կրնայ իրագործել մարդը իր հաւատքով, երբ իր ներշնչումը կ'առնէ ոչ թէ երկրի միջին հորիզոններէն, այլ՝ երկնային աստուածային ոլորտներէն:

Մի վախնար ու վարանիր, երբ կը տրուի քեզի երջանիկ պատեհութիւնը խօսելու Աստուծոյ եւ Քրիստոսի մասին:

Անոնք Հայր եւ Որդի՝ բազմաճառագայթ ՓԱՌՔԵՐՆ են յաւիտեաններու եւ նախալուստեաններու: Նկատի ունեցիր, որ շուրջը կը գտնուին աղօթանուէր հոգիներ եւ կ'ուզեն ճանչնալ անոնց աստուածութիւնը: Հերիք է, խօսքերդ

ըլլան անկեղծ եւ սրտիդ բարբախումները անխառն սիրոյ արտայայտութիւնը:

Երբ մաքուր հաւատքէն կը բխի բառ ու խօսք, ուրիշ ամէն բան կը դադրի նշանակութենէ:

Այսօր ժամանակները շատ ծանր կը ճնշեն կեանքին վրայ եւ աշխարհացունց տագնապները կը մտրակեն մարդկութիւնը աշխարհի չորս ծագերէն:

Քրիստոնեայ մարդուն համար ուրիշ էլք ու փրկութիւն չկայ, բայց եթէ՝ փոխել մեղքին ճամբան եւ վերադարձ մը կատարել դէպի բարոյական եւ հոգեկան տարածքները, որ Աստուծոյ գահակալութիւնը կ'իշխէ բազմաճառագայթ փառքով:

* * *

Փոփոխութիւնը դարուս ամենէն յատկանշական ունակութիւններէն մէկն է, որ կը բարացուցուի նորապաշտ մարդուն կերպարին վրայ: Անհրաժեշտ է, որ մարդիկ ժամանակի ոգիին եւ ըմբռնումներուն համաձայն՝ որոշ փոփոխութիւններ կատարեն, նոյնը չմնան, որ յետադիմական կոչուին:

Բայց փոփոխութեան սիրոյն, եթէ ճշմարտութիւնը պիտի տուժէ, մարդը ներքուստ եւ արտաքուստ պիտի աշխատի, բնութիւնը պիտի խաթարուի, նկարագիրը պիտի կեղծուի, բարոյականը պիտի մրոտի, կեանքին որակը պիտի տժգունի, խիղճը պիտի աշխատուի, հաւատքը պիտի ստուերոտի, աւելի նախընտրելի է, ծերութեան բարեւ չտուած այս կեանքէն, քան թէ մնայ եւ շարունակէ նեխել աշխարհի բարոյականը:

Սիրելի ընթացող, դուն պարկեշտ եւ բարեպաշտ եղիր, եւ ապրէ Աստուծոյ լոյսին մէջ, եթէ կ'ուզես, որ բազմահարապոյց մօտան չկարենայ կալանաւորել հոգիդ:

Բարոյական պատշաճութիւնները թոյլ չեն տար, որ այդպիսի պոռոտ ցուցասիրութիւն մը դրսեւորես եւ հասարակաց զգացումէն ծաղրուիս:

Եթէ մարդոց հիացումը գրաւելու համար ինքնութիւնդ պիտի խաբես եւ սուտ մարդու կերպարով պիտի երեւիս ամէն շրջանակի մարդոց մէջ, մեղք գոյութեանդ, որ հայ ծնած ես:

Մօտան՝ մարդկայինը կ'առնէ քեզմէ եւ կու տայ անմարդկայինը,

բնականը կը փոխարինէ արուեստականով եւ հարագատը կեղծիքով:

Չեմ հասկնար, ի՞նչ շնորհք կայ այս աշխարհակ փոփոխութիւններուն մէջ, ուր արականը եւ իգականը կը շփոթուին եւ կարելի չէ կինը գատորոշել մարդէն:

Թող մէկը չհամարձակի արդարացնել իր ամօթալի արարքը, ըսելով, որ մարդոց մեծամասնութիւնը այդպէս կ'ընէ, ես ի՞նչու չընեմ, ի՞նչու փոքրամասնութեան օրինակին պիտի հետեւիմ եւ նշանակ պիտի ըլլամ ծաղր ու ծանակի:

Եթէ մէկը գողութիւն կ'ընէ, դուն ալ պիտի գողնաս, եթէ ուրիշը կը խաբէ ու կը շահի, անոր օրինակին պիտի հետեւիս, չե՞ս կարծեր, որ Աստուծոյ եւ մարդոց առջեւ բարոյական վարկը կը կորսնցնես:

Ոչ սիրելիս, ո՛չ, միայն սատանան այդպէս կը տրամաբանէ ու կը դատէ:

Դուն պարկեշտ եղիր եւ Աստուծոյ լոյսին մէջ մնացիր: Մի թողուր, որ մօտան հոգիիդ դարպասէն ներս սպրդի եւ փորձութեան մասնէ քեզ:

Բարեպաշտ քրիստոնեայ մը կարծրօրէն կը փորձուէր կեանքի դաժան դէպքերէն, մէկը միւսին ետեւէն դժբախտութիւնները կը հարուածէին զինքը:

Ամէն անգամ, որ նոր վիշտ մը կուգար պատուհասելու զինքը, կը դիմազրուէր զայն հետեւեալ խօսքերով՝

- Ով Աստուած, գարկ, որքան ծանր, որ կրնաս, արժանի եմ երկինքէն պատուհասուելուն:

Այս փորձութիւններուն տուկաց անորտունը մինչեւ իր կեանքին մօտալուտ վախճանը: Այն ժամուն, երբ աչքերը պիտի փակէր աշխարհի լոյսին, երիտասարդը սթափում մը ունեցաւ եւ ըսաւ իր հոգեւորականին:

- Երկնքէն ձայն մը լսեցի, որ կ'ըսէր, «Ոսկի պսակին մրճահարումը վերջացաւ, գոր քեզի համար պատրաստեցի»:

Մարդիկ՝ մինչեւ որ իրենց հոգին անապատի ովասիսի չվերածեն կեանքի մէջ ու փորձեն փախչիլ, խաղաղ ու ապահով տեղ պիտի չգտնեն, վախը եւ վիշտը ցմահ անբաժան պիտի ըլլայ իրենց կեանքէն:

Հայ Թելեժամբը կը Վերադառնայ 18ը Ալիքի Վրայ
Ոչ թէ մէկ, ոչ թէ 2, ոչ թէ 3 ժամ այլ Օրուան 24 ժամբըը

Շարաքը 7 օր անվճար
Հարկ չկայ բաժանորդագրուելու - 40 Յաւելեալ ալիքներ

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար դիմել
Հայկական Թելեժամ (818) 982-2400

*****

The Armenian Teletime Is Back On Channel 18
Not 1 Hour, Not 2 Hours, Not 3 Hours But 24 Hours Per Day
7 Days Per Week, Free
No Subscription Fee - Plus 40 Additional Channels

For info call The Armenian Channel (818) 982-2400

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԳԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՕՆ

Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly
Enclosed a check for (one year)
* \$50,00 for USA
* \$60,00 (second class), \$ 75,00 (Air Mail) for Canada.
* \$85,00 (second class), \$ 125,00 (Air Mail) Overseas.

Name: -----
Address: -----
City: ----- State:----- Zip Code:-----
Country: -----

Tel :----- Fax :-----

ՄԱՐՁԱԿԱՆ

ԵՒՐՕ - 2008

ՓՈՐԹՈՒԿԱԼ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ 1-0

Ֆուտպոլի Հայաստանի ազգային հաւաքականը ընտրական փուլում կրեց իր 6-րդ պարտութիւնը՝ հիւրընկալուելիս 0:1 հաշուով պարտուելով Պորտուգալիայի հաւաքականին: Հայաստանը ընտրական Ա. խմբում 9 միաւորով շարունակում է ընթանալ 6-րդ հորիզոնականում՝ իրենից հետ թողնելով Ղազախստանի եւ Ատրպէյջանի հաւաքականներին:

Պորտուգալացի հետ մրցափէճում Հայաստանի հաւաքականը հանդէս եկաւ 4+5+1 մարտավարութեամբ: Դարպասին էր Ռոման Բերեզովսկին, պաշտպանութիւնում հանդէս էին գալիս Սարգիս Յովսէփեանը, Ռոբերտ Արզումանեանը, Կարէն Դոխոյեանը եւ Ալեքսանդր Թադեւոսեանը: Կիսապաշտպանութիւնում ընդգրկուել էին Լեւոն Պաշաջեանը, Արթուր Ոսկանեանը, Ռոմիկ Խաչատրեանը, Արարատ Առաքելեանը եւ Արտաւազ Քարամեանը: Յարձակման գծում հանդէս էր գալիս միայն Սամուէլ Մելքոնեանը: 2-րդ կէսում փոխարինման մտան Աղուան Մկրտչեանը, Համլէտ Մխիթարեանը եւ Էդգար Մանուչարեանը:

Հայաստանի հաւաքականը առաձնապէս ոչնչով աչքի չընկաւ եւ հիմնականում մտածում էր պաշտպանութեան մասին: Այնուամենայնիւ մեր ընտրանին կարող էր եւ չպարտուել: 35-րդ րոպէին անգլիացի մրցավար Մայք Ռայլին Պորտուգալիայի հաւաքականի դարպասին չնշանակեց բացայայտ 11 մեթրանոց: Այդ պահին հաշիւը 0:0 էր, եւ եթէ Ռայլին ճիշտ որոշում կայացնէր, ապա դժուար էր ասել, թէ հանդիպումը ինչ հաշուով կ'աւարտուէր:

ԹԵՆԻՍ

ԴԱԻԹ ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆՆ ԱՇԽԱՐՀՈՒՄ 9-ՐԴՆ Է

Թենիսի միջազգային ֆեդերացիան Շանհայի «մասթերզ» դասի սուպերմրցաշարից յետոյ հրապարակել է ուժեղագոյն թենիսիստների դասակարգումը: Արժեն թինան ներկայացնող հայազգի Դաւիթ Նալբանդեանը 2007 թուականի արդիւնքներով զբաղեցնում է 9-րդ հորիզոնականը: Աղիւսակը գլխաւորում է շվեյցարացի Ռոժէ Ֆեդերերը:

Շանհայի սուպերմրցաշարը, որին մասնակցում էին աշխարհի ուժեղագոյն 8 թենիսիստները, անցած շաբաթավերջին աւարտուեց շվեյցարացի թենիսիստի յաղթանակով: Եզրափակիչում Ֆեդերերը ջանքեր էր ցուցաբերում սպանացի Դաւիթ Ֆեդերին:

Ուժեղագոյն թենիսիստների դասակարգման ցուցակում երկրորդը սպանացի Ռաֆայել Նադալն է, սերբ Նովակ Ջոկովիչը երրորդն է, իսկ ուսաստանցի Նիկոլայ Դավիդենկոն՝ չորրորդը: Լաւագոյն տասնեակում տեղ են զբաղեցրել նաեւ Դաւիթ Ֆեդերը, Էնդի Ռոդիքը (ԱՄՆ) Ֆերնանդո Գոնսալեսը (Չիլի), Ռիշար Գասկեն (Ֆրանսիա) եւ Թոմի Ռոբերդոն (Իսպանիա):

Ֆեդերերը մրցաշրջանի 2007-ում սահմանեց իւրօրինակ ռեկորդ. միայն թենիսի կորտում՝ տարբեր մրցաշարերի մասնակցելով, վաստակեց աւելի քան 10 միլիոն եւրո:

ՇԱԽՄԱՏԻ ԱՇԽԱՐՀԻ ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ԱՈՒԱՋՆՈՒԹԻՒՆ

Թուրքիայում մեկնարկեց տղաների եւ աղջիկների Շախմատի աշխարհի պատանեկան առաջնութիւնը, որի անդրամիկ տուրում բաւական յաջող են հանդէս եկել Հայաստանի ներկայացուցիչները:

Տղաների պայքարում յաղթանակներ են տօնել 10 տարեկան Տիգրան Յարութիւնեանը, 12-ամեայ Յովհաննէս Գաբուզեանը, Նորայր Թորոսեանը, 14-ամեայ Սամուէլ Տէր-Սահակեանը, Ռոբերտ Աղասարեանը, Վահէ Բաղդասարեանը, 16-ամեայ Ռոբերտ Յովհաննիսեանը, Դաւիթ Գէորգեանը, 18-ամեայ Աւետիք Գրիգորեանը, Հրանտ Մելքոնեանը, Յովիկ Հայրապետեանը:

Աղջիկների պայքարում յաջողութեան են հասել 10-ամեայ Մարիամ Մանուկեանը, 18-ամեայ Նունէ Դարբինեանը: Պարտութիւններ են կրել 10-ամեայ Մանուէլ Պետրոյեանը, Հրանտ Մեթլոնեանը, 16-ամեայ Արուսեակ Կարիսեանը: 12-ամեայ Սվետլանա Միրզաբեկեանը եւ 14-ամեայ Լուսինէ Թորոսեանը իրենց պարտիաները աւարտել է ոչ-ոքի:

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՖՈՒԹՊՈԼ

ԵՒՐՕ - 2008 ԶՏՈՒՄԻ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ

Table with 4 columns: Group, Match, Score, Result. Row 1: Ա. ԽՄԲԱԿ, Նոյեմբեր 17, Ֆինլանտա - Ազրպէյճան 2-1, Լեհաստան - Պելճիքա 2-0. Row 2: Փորթուկալ - Հայաստան 1-0.

Table with 4 columns: Group, Match, Score, Result. Row 1: Ա. Խմբակի դասաւորումը, Լեհաստան 13 8 3 2 22-10 27, Պելճիքա 13 4 3 6 13-16 15. Row 2: Փորթուկալ 13 7 5 1 24-10 26, Հայաստան 11 2 3 6 4-12 9. Row 3: Սերպիա 12 5 5 2 19-9 20, Ղազախստան 12 1 4 7 10-20 7. Row 4: Ֆինլանտա 13 6 5 2 13-7 23, Ազրպէյճան 11 1 2 8 6-27 5.

Table with 4 columns: Group, Match, Score, Result. Row 1: Բ. ԽՄԲԱԿ, Նոյեմբեր 17, Սկովտիա - Իտալիա 1-2, Լիբանիա - Ուքրաինա 2-0.

Table with 4 columns: Group, Match, Score, Result. Row 1: Բ. Խմբակի դասաւորումը, Իտալիա 11 8 2 1 19-8 26, Լիբանիա 11 4 1 6 9-13 13. Row 2: Ֆրանսա 11 8 1 2 23-3 25, Վրաստան 11 2 1 7 16-17 10. Row 3: Սկովտիա 12 8 0 4 21-12 24, Ֆարո Կղզիներ 11 0 0 11 3-40 0. Row 4: Ուքրաինա 11 5 1 5 15-13 16.

Table with 4 columns: Group, Match, Score, Result. Row 1: Գ. ԽՄԲԱԿ, Նոյեմբեր 17, Մոլտաւիա - Հունգարիա 3-0, Նորվեկիա - Թուրքիա 1-2. Row 2: Յունաստան - Մալթա 5-0.

Table with 4 columns: Group, Match, Score, Result. Row 1: Գ. Խմբակի դասաւորումը, Յունաստան 11 9 1 1 23-9 28, Մոլտաւիա 12 3 3 6 12-19 12. Row 2: Թուրքիա 11 6 3 2 24-11 21, Հունգարիա 11 4 0 7 10-20 12. Row 3: Նորվեկիա 11 6 2 3 23-10 20, Մալթա 10 1 2 7 9-22 5. Row 4: Պոսնիա 11 4 1 6 16-21 13.

Table with 4 columns: Group, Match, Score, Result. Row 1: Դ. ԽՄԲԱԿ, Նոյեմբեր 17, Գերմանիա - Կիպրոս 5-0, Չեխիա - Սլովաքիա 3-1. Row 2: Կալէս - Իրլանտա 2-2.

Table with 4 columns: Group, Match, Score, Result. Row 1: Դ. Խմբակի դասաւորումը, Չեխիա 11 8 2 1 25-5 26, Կիպրոս 11 4 2 5 17-22 14. Row 2: Գերմանիա 11 8 2 1 35-7 26, Սլովաքիա 11 4 1 6 28-23 13. Row 3: Իրլանտա 12 4 5 3 17-14 17, Սան Մարինո 11 0 0 11 2-52 0. Row 4: Կալէս 11 4 2 5 18-19 14.

Table with 4 columns: Group, Match, Score, Result. Row 1: Ե. ԽՄԲԱԿ, Նոյեմբեր 17, Անտորրա - Էսթոնիա 0-2, Մաքետոնիա - Խրովադիա 2-0. Row 2: Իսրայէլ - Ռուսաստան 2-1.

Table with 4 columns: Group, Match, Score, Result. Row 1: Ե. Խմբակի դասաւորումը, Խրովադիա 11 8 2 1 25-6 26, Մաքետոնիա 11 4 2 5 12-11 14. Row 2: Անգլիա 11 7 2 2 22-4 23, Էսթոնիա 12 2 1 9 5-21 7. Row 3: Ռուսաստան 11 6 3 2 17-7 21, Անտորրա 11 0 0 11 2-41 0. Row 4: Իսրայէլ 11 6 2 3 19-12 20.

Table with 4 columns: Group, Match, Score, Result. Row 1: Զ. ԽՄԲԱԿ, Նոյեմբեր 17, Հիւս. Իրլանտա - Տանիմարք 2-1, Լաթվիա - Լիխտենշթայն 4-1. Row 2: Սպանիա - Շուէտ 3-0.

Table with 4 columns: Group, Match, Score, Result. Row 1: Զ. Խմբակի դասաւորումը, Սպանիա 11 8 1 2 22-8 25, Լաթվիա 11 4 0 7 14-13 12. Row 2: Շուէտ 11 7 2 2 21-8 23, Իսլանտա 11 2 2 7 10-24 8. Row 3: Հիւս. Իրլանտա 11 6 2 3 17-13 20, Լիխտենշթայն 11 2 1 9 9-32 7. Row 4: Տանիմարք 11 5 2 4 18-11 17.

Table with 4 columns: Group, Match, Score, Result. Row 1: Է. ԽՄԲԱԿ, Նոյեմբեր 17, Ալպանիա - Պելլոնուսիա 2-4, Պուլկարիա - Ռումանիա 1-0. Row 2: Հոլանտա - Լիքսամպուրկ 1-0.

Table with 4 columns: Group, Match, Score, Result. Row 1: Է. Խմբակի դասաւորումը, Ռումանիա 11 8 2 1 20-6 26, Սլովակիա 11 3 2 6 9-14 11. Row 2: Հոլանտա 11 8 2 1 14-3 26, Պելլոնուսիա 11 3 1 7 15-22 10. Row 3: Պուլկարիա 11 6 4 1 16-7 22, Լիքսամպուրկ 12 1 0 11 2-23 3. Row 4: Ալպանիա 11 2 5 4 11-12 11.

«ՆՈՐ ՄԵՐՈՒՆԴ»
ՇԵՌՈՒՍՏԱՏԵՍԻԼԻ ՅԱՅՏԱԳԻՐԻ
ԺԱՄԱՆԱԿԱՅՈՅՅԸ
CHARTER CABLE 26-ՐԴ ԿԱՅԱՆ
(ԿԼԵՆՏԵՅԼ, ՊԸՐՊԵՆԵ, ԼԱ ԶՐԵՍԵՆԹԱ)
ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ 10:00-11:00

ՔԱԶ ՆԱԶԱՐ ՈՒՂԻՂ ԵԹԵՐ ԾՕ
Ամէն Կիրակի երեկոյեան
Ժամը 10:00-ից 12:00
Կլէնտէյլի 26-րդ կայանից

ՏՈՒՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ «ՄԵՐՏԻՆԵԱՆ» ՎԱՐԺԱՐԱՆԵՆ ՆԵՐՍ

Շաբաթ 16-էն

եան» վարժարանը 1982-ին ի վեր կը ծառայէ քաղաքային համայնքին, ջամբելով ոչ միայն ուսումնական բարձր մակարդակի գիտելիքներ, այլ նաեւ հայեցի դաստիարակութիւն եւ քրիստոնէական կրթութիւն: Աստուածավախ միջավայրի մէջ ջամբուած ազգային ու կրօնա-

կան ամուր հիմքերու վրայ խարսխուած դաստիարակութիւնը մեր նորահաս սերունդին մէջ կը կերտէ առողջ նկարագիր ու հօր ինքնութիւն: Վարժարանը վարկաւորուած է Դպրոցներու եւ Համալսարաններու արեւմտեան ընկերակցութեան կողմէ (WASC): Վարժարանի մասին յաւելեալ տեղեկութիւններու համար հեռաձայնել (818) 907-8149:

ԹԵՒԱՆ ԲՈՂԱՐԵԱՆ

Շաբաթ 15-էն

Մաջիդիէի, Նարմաքի եւ այլ քաղաքամասերի հայկական սրահներում եւ մշակութային միութիւնների կեդրոններում:

Թեւեւ Քոչարեանը անդամ է «Նայիրի» մշակութային միութեան երէցների բաժանմունքի: Միութիւնը յաճախ կազմակերպում է գեղարուեստական ձեռնարկներ, որոնց սիրով մասնակցում է հանրածանօթ աշուղը: Նշելի է որ նա իր բոլոր ելույթներից ստացած

հասույթը նուիրում է «Նայիրի», «Անահիտ», «Սիփան» միութիւններին, այդ համարելու որպէս ազգային սրբազան մի պարտականութիւն: Ամէն տեսակ գնահատանքի արժանի են մեր աշուղները եւ գուսանները, որոնք մեր աւանդական գործիքների ընկերակցութեամբ մեր տոհմիկ երգերն են տարածում, մասնաւորաբար նոր սերնդի մէջ: Իրանահայ աշուղական պատմութեան մէջ իր արժանի տեղն ունի անուանի գուսան Թեւեան Քոչարեանը:

«ՏԻԼԻՋԱՆ»Ի ԿԱՏԱՐՈՒՄՆԵՐԸ

Շաբաթ 14-էն

telles» գործին մէջ, որ կարճ ըլլալով հանդերձ, ունէր ժամանակակից խորք եւ զգացումներու հարստութիւն: Ամէն պարագայի, հանձարեղ հայ երաժիշտը, թէեւ անմատչելի շատերուն, ներկայիս կը նկատուի հայ ժողովուրդի ապրող մեծագոյն երաժիշտը: Մեծապէս գնահատելի է որ «Լարք» բազմաթիւ առիթներով երաժշտասէր հասարակութեան կը հրամայէ Մանսուրեանի տաղանդին արգասիքները: Զուլթակահար Մովսէս Պողոսեան, թաւջուլթակահար Անթոնիո Լիսի եւ դաշնակահար Կալին Մարթին, մեծ ձեռնհասութեամբ կատարեցին Մանսուրեանի այս գործը, արժանանալով խանդավառ ծափահարութեանց:

գիքական ճկունութեան կ'ընկերանար երաժշտական, քնարական հնարքները:

***

Ֆելիքս Մենտըլսոնի կտորը պիտի նուագուէր ընդմիջումէն ետք: Նուագողներն էին այս անգամ, ջութակի վրայ, հրաշալի կատարող Վարդի Մանուէլեան, տաղանդաւոր թաւջուլթակահար Անթոնիո Լիսի եւ յատկապէս հիանալի դաշնակահար Կալին Մարթին, որ թէ Մանսուրեանի եւ թէ Մենտըլսոնի այս կտորներուն կատարման մէջ յայտնաբերեց իր մեծ արուեստագէտ նուագողի յատկանիշերը: Կարելի է ըսել որ «առաջիններուն մէջ, առաջինն էր», այնքան որ տպաւորէ էր իր կատարողական արուեստը, դէմքի արտայայտութիւններէն մինչեւ իր ֆիզիքական շարժումները:

Կտորը ինքը Մենտըլսոնեան գլուխ գործոց մըն էր որ չորս բաժիններով, արագ, դանդաղ, շատ արագ եւ մանաւանդ չորրորդ շարժումը, որուն կցուած էր մեզի ծանօթ «appassionata», յուզմունքային բաժին մը: Այս կտորը եւս մատուցուեցաւ մեծ վարպետութեամբ, արժանանալով ներկաներու մեծ եւ խանդավառ գնահատանքին:

Արդարեւ, երաժշտական ունկնդրութեան բացառիկ վայելք մըն էր «Տիլիջան» երրորդ տարուայ երկրորդ յայտագիրը, որուն համար անկեղծ շնորհակալութիւն եւ արժանի գնահատանք:

Կը սպասենք յաջորդին:

ԴԱՂ ԷԼԱԻ ՄՐՏԻՍ

Շաբաթ 16-էն

Տեսնելով Սերոժը չի խօսում, համաբար գուշակելով իր քրոջ հետ ունեցած հանդիպման եղելութիւնից տեղեակ եմ, ամաչութիւնից լուռ էր մնացել, դիմեցի իրեն:

Շատ լուռ ես նստել, իմացայք գալուդ մասին, դասկա փլատիկի համար ես կը դասաւորեմ, դու վաղը կը գնաս Հրայրի մօտ էս չէքն էլ կը տաս իրեն, ես կը հեռախօսեմ եւ ամէն ինչ կը կարգադրեմ, մի մտածիր, դրամի համար էլ հոգ մի անի, երբ ունեցար վերադարձրու: Դու օտարական չես, մեր եղբայրն ես, նկատելով որ ինքը ես ցանկութիւն յայտնել, նշանակում է, կամք ու ձգտում կայք մէջ աշխատելու եւ յառաջադիմելու, ես կանգնած եմ քո թիկունքին, գնա՛ առաջ:

էս ինչ հոյակապ մտածելակերպ, ինչ աջակցութեան անկեղծ մօտեցում առանց ակնկալիքի, ահաւասիկ օգտակար լինելու գեղեցիկ օրինակ, «Բարձրացրո՛ւ, բարձրացիր՛» նշանաբանի ոգին արտայայտող հոգեբանութիւն: Այս տեսակ վերաբերմունքը հրեաների մօտ հիմնաւոր սովորութիւն է նիւթապէս իրար օգտակար լինելու, իրար ձեռք բռնելու, բարձրացնելու նկատուածով: Երանի թէ այս հոգեբանութիւնն եւս մեր ժողովրդի մէջ տարբեր բնագաւառներում տիրակալ լինէր:

Սերոժը հետեւողական յամառ աշխատանքով օրըստօրէ առաջ էր գնում օգտուելով իսլամական վարչակարգի միջին խաւին ընձեռած օգնութիւններով՝ բանկային վարկերի եւ հումքի յատկացումներով: Ես ուրախանում էի նրա յաջողութիւններով, երբեմն խորհրդակցական տեսակետից դիմում էր ինձ առանց ինչպէս իմ մտային օժանդակութիւնը: Բայց այն էլ ասեմ, որ աղբիւրը պէտք է ինքնաբերաբար ջուր ունենայ ընդերքում, լցնելով աղբիւր չի դառնայ, Սերոժի էութեան մէջ նկատուում էր աշխատանքի սէրը եւ յառաջադիմելու բուռն փափաքը զգուշաւոր ծրագրութեամբ եւ նախատեսումներով: Նա լաւապէս ըմբռնում էր շուկայի բազկերակը եւ շահաւէտ գործարքների էր ձեռնարկում, այնպէս որ հետզհետէ գործը ընդարձակում եւ գործաւորների թիւը տասից հասնում երեսուցի մինչեւ յիսուցի: Սերոժի կեանքի մէջ սիրոյ ծաղիկ բուսնեց, նա ընկերական հանդիպումների ընթացքում ծանօթանում է Արսինէ անուանով գեղեցիկ աղջկայ հետ: Ուրախութիւնը-ուրախութեան է յաջորդում, ինքնախօսութիւն, նշանդրէք եւ հարսանիքի շքեղ հանդիսութիւն: Ծնւում է անդրանիկ մանչ գաւազը եւ կեանքը շարունակուում է:

Իրանի իսլամական կրօնական օրէնքներով դեկավարուելու սահմանադրութիւնը գրգռութեան պատրուակ ծառայեց արտադաժութելու: Գաղտնի կազմակերպութիւններ աշխատանքի լծեցին իրենց միջնորդների միջոցով հայ գաղութը քայքայելու նպատակաւ:

Ազատ եւ անկաշկանդ ապրելու եւ երեխաներիս համար լաւ ապագայ ստեղծելու յոյսերով տարիների շահած ու պահած գործը եւ ունեցուածքը ջրի հոսանքին տւինք: Միջնորդի միջոցով վիզա ապահովեցի Սպանիայի համար: Դրամիս մէկ մասը ծախսուեց Սպանիայում

մէկ տարի կեցութեան ժամանակ մինչեւ յաջողուեց ԱՄՆ գալու: Մեր ԱՄՆ հասնելը եւ տեղաւորուելը այնքան չարջարանքով չեղաւ, ինչ որ շատերինը, որոնք Թուրքիայից տառապանքներով գաղտնի սահմաններ էին կտրուած քայլելով մինչեւ հասնում էին Աւստրիա, այնտեղից էլ դէպի ԱՄՆ:

ԱՄՆ գալով օրերը ծանր էին անցնում, մեր Իրանը թողած, ունեցուածքը անխոհեմաբար ձեռքից տուած, գտնուում էինք անծանօթ մի երկրում, փոշման մեր արածի համար, սակայն ընկել էինք հոսանքի մէջ պէտք էր գնայինք առաջ, վերադարձը իմաստ չուներ, ինչպէս ինքնաշարժով մտնում ես ազատ երթուղու մէջ, ստիպուած ես համազօր քշելու, եթէ ոչ կը տան քեզ կը ջարդեն: Կամաց-կամաց պայմաններին համակերպուում էինք եւ մեր կեանքը հարթ խճուղիով գնալ սկսեց:

Թեհրանից լուր ստացանք որ ջանադօրս ընտանիքում անհանգստութիւն է առաջացել, կինը գժտուել է սկեսրոջ հետ, ուզում են ուղարկել մեր մօտ: Սիրով ընդունում եւ պահում ենք, սակայն ազգականներից կտրուած լինելով նա մենակութիւնից պահանջում է վերադառնալ: Մեր ջանադրերն ու կինը մեզանից խոտովում են մօր ետ ուղարկելու վրայ, որը մեր կամքով չեղաւ:

Մեծ դժբախտութիւն. մեր կեանքը ալեկոծեց, 20 տարեկան տղաս քաղցկեղով վարակուեց, ունեցած գումարներս նրա բուժման ճամբին ծախսուեց, իմ ազից տղան չբուժուեց եւ մահացաւ անփոխարինելի ցաւ ու կսկիծ պատճառելով մեզ: Մէկ տարի անցաւ, դեռ մենք մեզ չէինք վերագտել, էդ ժամանակ էլ ջանադրերս իր ընտանիքով եկաւ ԱՄՆ, մեծ գումար էր բերել:

Քրոջս տղայի հարսանիքն էր, կարեւոր անելիքների համար դրամի կարիքն ունէինք: Հարագատ գագայինք դիմել ջանադօրս, կնոջս հետ գնացինք Սերոժեանց տուն, մի հազար դոլար պարտք խնդրեցի, նա կնոջ ծուռ ակնարկի ներքոյ առարկեց, թէ՛ չունի, բայց ինչ ասի լաւ է՝ գիշերներն էլ գնայ աշխատի, որ սրանից նրանից դրամ չառնես: Անսպասելի վերաբերմունքից քար կտրեցի, կարծես դոլարով սառը ջուր լցնեն վրաս, մեր մնալը անօգուտ էր, միայն մի բառ ասելով հեռացանք:

Չէնց էսպէ՞ս, նամա՛րդ:

Սիրտս արիւն էր լացում, այդ խօսքը դաղ էլաւ սրտիս, հոգիս փոթորկուեց, մեծ վերաւորանք էի զգում իմ կատարած լաւութիւնների դիմաց, ուղղակի ապերախտ-փոքրհոգութիւն:

Չեմ կարծում Սերոժը մերժէր եւ հոգեպէս անհամաձայն գտնուէր, սակայն կնոջ ակնարկը նրան զգուշացրեց, հետեւաբար՝ նեղ դրութիւնից դուրս գալու եւ իրեն արդարացնելու համար յօրինեց աշխատանքի կարեւորութիւնն ուրիշից կախեալ չլինելու համար:

Չէ՛, սխալ մեկնաբանութիւն ես կատարում Յակոբ, Սերոժը պէտք էր որ Աշոտի ձեռքը բռնէր եւ նրան հովանի լինէր, պէտք էր կնոջ ուշադրութիւն չդարձնէր եւ չիշէր իր պարտական լինելը, արդէն տեղեակ էր, թէ ինչ դժբախտութիւն է պատահել նրա ընտանիքին, միթէ՞ չէս իմանում, որ կարեկցանքը երկուստեք պիտի լինի, որպէսզի կեանքս անոյշ իր ընթացքն ունենայ:

ԱՊԱՔԻՆՄԱՆ ՄԱՂԹԱՆՔ
Գաղութիս ծանօթ ազգայիններէն՝ ՃՈՐՃ ՏՈՒՆԱՅԵԱՆՅ սրտի կաթուածի հետեւանքով հիւանդանոց մնալէ ետք, այժմ տուն փոխադրուած է կազդուրման համար:
Շուտափոյթ եւ կատարեալ առողջութիւն կը մաղթենք իրեն:
«Մասիս»

**Ձեր Ծանուցումները Վստահեցէք
«Մասիս» Շաբաթաթերթին**
T: (626) 797-7680 F: (626) 797-6863
Email: massis2@earthlink.net

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ARMENIAN GENERAL BENEVOLENT UNION

Բեղմնաւոր Անցեալ
Proud Past

Լուսաշող Ապագայ
Exciting Future

AGBU HYE GEEN

Presents

MIREILLE KALFAYAN'S BOOK
"AS A WOMAN SAW IT"

Collection of Articles

Presenters:

PROF. OSHEEN KESHISHIAN and MS. CECILE KESHISHIAN

SATURDAY, DECEMBER 15, 2007 - 11:00 AM

AGBU ALEX MANOOGIAN CENTER

2495 East Mountain Street, Pasadena, CA 91104

RSVP: agbuhyegeen@gmail.com or by calling (626) 794-7942

AGBU PASADENA CHAPTER

Presents

New
Year's
eve gala

Monday, Dec. 31, 2007

Pasadena Center

8:00pm

Dinner catered by "La Fogata"

DJ entertainment by "Heartbeat"

Please RSVP

(626) 794-7942

AGBU Center Pasadena • 2495 E. Mountain St. Pasadena

**ADULTS
CELEBRATION**
GYMNASIUM SEATING
DONATION \$100

**TEEN'S
CELEBRATION**
IN "BOYAJIAN HALL"
DONATION \$65

**KIDS 12 & UNDER
CELEBRATION**
IN "BIG TENT"
DONATION \$30